తుంగభద్రనది పుష్కర ప్రాశస్త్యము

(స్నానము, పూజ, అర్ఘ్యము, పిండప్రదాన సహితము)

(20-11-2020 శుక్రవారం నుండి 01-12-2020 మంగళవారం వరకు)

శ్రీ శార్వరి నామ సంవత్సర కార్తీక మాస శుద్ధ షష్ఠి శుక్రవారము నుండి
కార్తీక మాస బహుళ పాడ్యమి మంగళవారము వరకు

రచన సమీకరణ : స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ M.A(Eng.) B.Ed.
రాష్ట్ర అధ్యక్షులు : శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము (ఆం.ప్ర.)

ప్రకాశకులు :
శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము, ఆంధ్రప్రదేశ్ (అమూల్యము)
స్థాపితము, 1939

తుంగభద్రనదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము

(స్నానము, పూజ, అర్ఘ్యము, పిండప్రదాన సహితము)

శ్రీ శార్వరి నామ సంవత్సర కార్తీక మాస శుద్ధ షష్ఠి శుక్రవారము

20-11-2020 నుండి 01-12-2020

కార్తీక మాస బహుళ పాడ్యమి మంగళవారము వరకు

రచన - సమీకరణ

పురాణ విద్వాన్ వాస్తు జ్యోతిష పండితులు

స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర వర్మ M.A.(Eng.), B.Ed. ఒంగోలు

రాష్ట్ర అధ్యక్షులు : శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము ఆం.ప్ర.

అధ్యక్షులు : శ్రీ శంకర విద్యాలయము వేద పాఠశాల, వెదుళ్ళపల్లి, బాపట్ల (మం.) గుంటూరు జిల్లా.

అనువంశీక ధర్మకర్త శ్రీ ప్రసన్నాంజనేయస్వామి వారి దేవస్థానము, వేంకటాచలంపల్లె. దర్శి (మం.)

విశ్రాంత ఉద్యోగి ప్రభుత్వ నీటి పారుదల శాఖ (ప్రాజెక్ట్స్) ఫోన్ : 9676349619

ప్రకాశకులు : శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము, ఆంధ్రప్రదేశ్

స్థాపితము 1939 అమూల్యము

శ్రీ తుంగభద్రనది పుష్కర ప్రాశస్త్యము

(స్నానము, పూజ, అర్ఘ్యము, పిండప్రదాన తర్పణ సహితము)

వెల : అమూల్యము

ముద్రణ : **2020** తుంగభద్ర నది పుష్కరాలు

రచన సమీకరణ

పురాణ విద్వాన్ - ఉపన్యాసకేసరి వాస్తుజ్యోతిష పండితులు

స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ

అధ్యక్షులు : రాష్ట్ర సనాతన ధార్మిక సంఘము ఆం.ప్ర.

అధ్యక్షులు : శ్రీ శంకర విద్యాలయము (వేద పాఠశాల), వెదుళ్ళపల్లి, బాపట్ల.

విశ్రాంత ఉద్యోగి ప్రభుత్వ నీటి పారుదల శాఖ (ప్రాజెక్ట్) ఫోన్ : **9676349619**

ప్రకాశకులు :

శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము, ఆంధ్రప్రదేశ్ (అమూల్యము)

స్థాపితము, **1939**

విషయ పట్టిక

1.	శ్రీ తుంగభద్రనదీ పుష్కరప్రాశస్త్యము	13
2.	శ్రీ తుంగభద్ర నదీ ఆవిర్భావము - పరీవాహక ప్రదేశముల విశ్లేషణ	19
3.	శ్రీ తుంగభద్ర నదీ పుష్కర స్నానఫలము & సంకల్పము	31
4.	శ్రీ తుంగభద్ర నదీ పుష్కర పూజావిధానము (శ్రీసూక్తవిధానముగా)	37
5.	శ్రీబృహస్పతి పూజ (పురుషసూక్తవిధానము)	48
6.	తర్పణమునకు, పిండ ప్రదానమునకు వస్తువుల పట్టిక	57
7.	ధర్మపిండ శ్లోకములు పిండప్రదానము - తర్పణము	58
8.	పిండప్రదాన క్రమపద్ధతి	62
9.	వరుసగా (12 రోజులు) ప్రతిరోజు చేయవలశిన దానములు (దశ, షోడశ దాన శ్లోకములు)	63
10.	(12 రోజులు) ప్రతిరోజు చేసిన దాన, మహిమ కధ	71
11.	కొన్ని సంభాషణ వాక్యములు తెలుగు - కన్నడము - తమిళము - మరాఠి - హింందీ	82
12.	కొన్ని చిన్న పదములు తెలుగు - కన్నడము - తమిళము - మరాఠి - హింందీ	87
13.	సనాతన ధార్మిక సంఘ ప్రచారములు	91
14.	18 సంవత్సరముల నుండి సంఘము వారు నిర్వహించిన కార్యక్రమములు	92
15.	రచయిత కుటుంబ పరిచయము	94

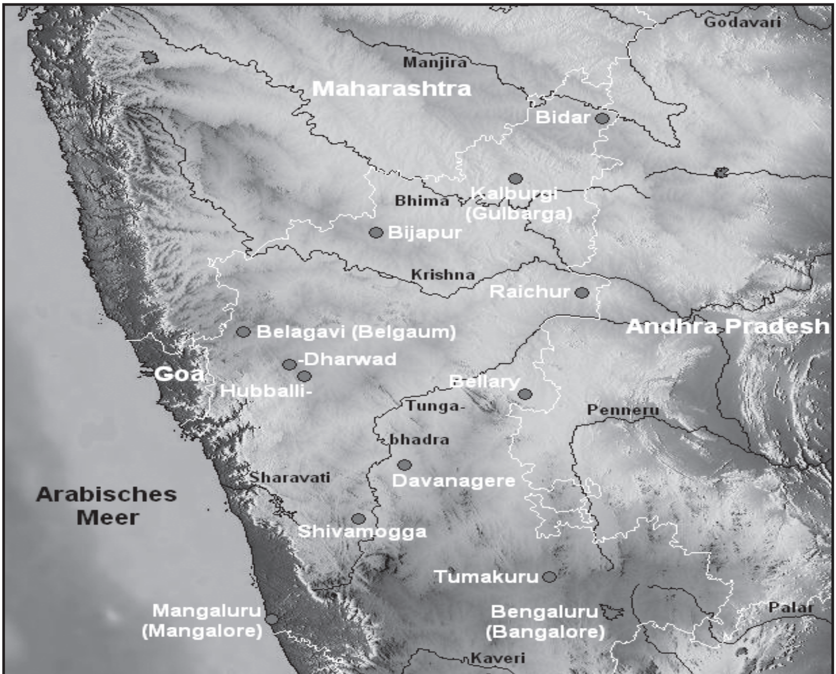

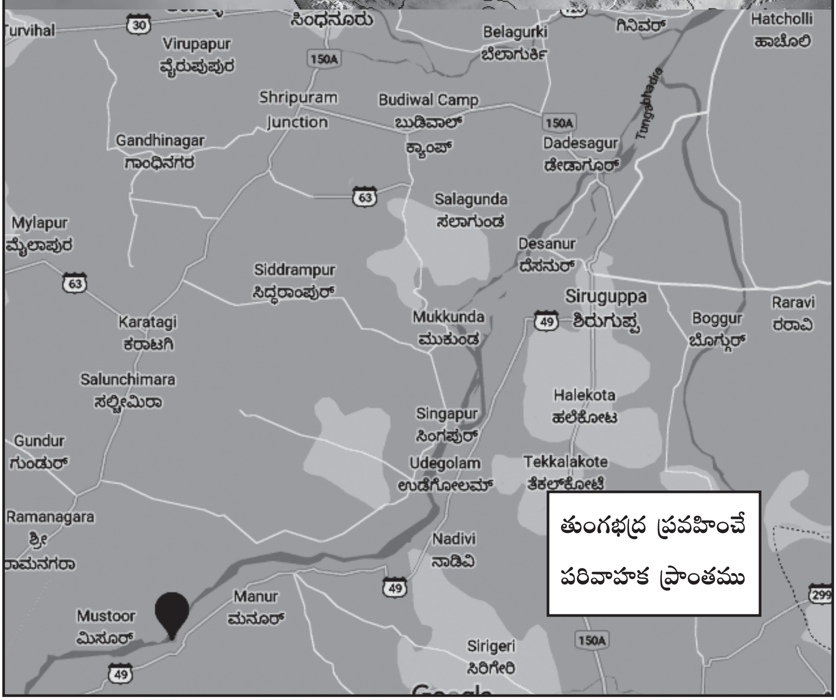

తుంగభద్ర ప్రవహించే
పరివాహక ప్రాంతము

శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము - రాష్ట్ర పాలకవర్గము
పురాణవిద్వాన్ - వాస్తు జ్యోతిష పండితులు - ఉపన్యాస కేసరి

అధ్యక్షులు : **శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వరశర్మ** M.A.(Eng.)B.Ed
విశ్రాన్త ప్రభుత్వ ఉద్యోగి, నీటిపారుదలశాఖ ఫోన్ : **9676349619**
అనువంశీక ధర్మకర్త : శ్రీ ప్రసన్నాంజనేయస్వామి వారి దేవస్థానము, వేంకటాచలం
అధ్యక్షులు : శ్రీ శంకర విద్యాలయము వేద పాఠశాల, వెదుళ్ళపల్లి, బాపట్ల మం.

ఉపాధ్యక్షులు : **శ్రీ కంచిభొట్ల వేంకటసుబ్బయ్య**
విశ్రాన్త ప్రభుత్వ పరిశ్రమల అధికారి

కార్యదర్శులు : **శ్రీ వెల్లంకి శేషాచల శ్రీనివాసశర్మ**
యం.ఏ విశ్రాన్త ఇంగ్లీషు లెక్చరర్
శ్రీ భారతుల వేంకట శ్రీనివాసశాస్త్రి, M.Sc. M.A. (English),
ప్రభుత్వ నీటిపారుదలశాఖ

కోశాధికారి : **శ్రీ బ్రహ్మజోశ్యుల క్రిష్ణకిశోర్ శర్మ**
జ్యేష్ఠ సహాయక్, ప్రభుత్వ నీటిపారుదల (శాఖ ప్రాజెక్ట్)

కార్యవర్గసభ్యులు : **శ్రీ గోలి సుబ్రహ్మణ్య శర్మ,** వేదస్మారపండితులు, టి.టి.డి., తిరుమల
శ్రీ స్వయంపాకుల భరద్వాజ శర్మ, వైదికవృత్తి
శ్రీ జిల్లెళ్ళమూడి వేంకట నాగేశ్వరరావు
విశ్రాన్త నీటిపారుదల శాఖ ఇంజనీర్
శ్రీ కూరపాటి ఆంజనేయావధాని
వేద పండితులు, ప్రభుత్వదేవాదాయశాఖ
శ్రీ అమరవాది మహాదేవసోమయాజులు
బుక్ డిపో, సంఘసేవక్

సంఘ ఆశయములు

1. యోగ్యులయిన వారందరిచే సంధ్యావందన మాచరింపజేయుట.
2. విధిగా యజ్ఞోపవీత ధారణ - లాంఛనముగా శిఖ ధరింపచేయుట.
3. హిందూ ధర్మములను తెలియబరచు "హిందూమత" గ్రంధమును సగము ధరకే ఇచ్చి, శిక్షణ తరగతులు నిర్వహించి, పరీక్షలు నిర్వహించుట మరియు వివిధ వేద పాఠశాలల విద్యార్థులకు పరీక్షలు నిర్వహించి ధృవపత్రములు (ప్రశంసా) ఇచ్చుట.
4. పర్వదినములందు, పైతృక దినములందు పితృతర్పణములనాచరింపచేయుట.
5. మానవులందరూ విధిగా ధర్మము ఆచరించుటకు తగు ప్రచార కృషిసల్పుట.

श्री श्री जगद्गुरु शङ्कराचार्य महासंस्थानम्,
दक्षिणाम्नाय श्रीशारदापीठम्, शृङ्गेरी
Sri Sri Jagadguru Shankaracharya Mahasamsthanam
Dakshinamnaya Sri Sharada Peetham, Sringeri - 577 139.

Ref: G-6/4663

Date:

శృంగేరి

21-9-2020

శ్రీస్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వరశర్మగారికి నమస్కారములు,

మీరు రచించి పంపిన 'తుంగభద్రానదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము' అను గ్రంథమును శ్రీచరణులవలోకించినారు.

శ్రీవారి నారాయణ స్మరణపూర్వకాశీర్వాదములను మీకు తెలుపుతున్నాను.

Encl: Book

ఇట్లు
T. Dakshinamurthi

Phone: 08265 - 250123 / 250192 • Fax: 08265 - 250792
E-mail: info@sringerisharadapeetham.org • www.sringerisharadapeetham.org

ॐ

HIS HOLINESS JAGADGURU

SRI SIDDHESWARANANDA BHARATHI SWAMI

SRI SIDDHESWARI PEETADHIPATHI

SRI SIDDHESWARI PEETAM, MOUNASWAMY MUTT,

DATTATREYA ASHRAMAM, COURTALLAM-627 802, TENKASI (VIA),

THIRUNELVELI (DIST), Ph: 04633-222707, Web: www.siddheswari.org

With Narayanasmritis

Date: 28-08-2020

శ్రీ శార్వరి భాద్రప్రద శుద్ధ దశమి

భృగువాసరము

ఆశీర్వాదశ్రీముఖము

బ్రహ్మశ్రీ స్వయంపాకుల కోటేశ్వర శర్మగారు పండితులు సౌజన్య గుణమండితులు. వారింతకుముందు చాలా గ్రంథములు రచించినారు. శాస్త్ర విషయములను గురించి ఎన్నో ప్రసంగములు చేసినారు. అటువంటి విబుధవర్యులు శ్రీ తుంగభద్రనదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యమును గూర్చి మంచి విశేషములతో పుస్తకమును కూర్చుట ముదావహము. ఆస్తికులకు, భక్తులకు ఇది అత్యంతప్రయోజన కరమైనది. ఇటువంటి సత్కృతులను మరిన్ని నిర్మించి శర్మగారు యశోధన విరాజితులగుదురు గాక !

పరమేశ్వరి వారికి శుభములను ప్రసాదించును గాక !

నారాయణస్మృతిః

సిద్ధేశ్వరానంద భారతీస్వామి

శ్రీ గురుదేవ దత్తాత్రేయ స్వామినే నమః

శ్రీశ్రీశ్రీ స్వామి విఠలానంద సరస్వతీ మహారాజాయ నమః

శ్రీశ్రీశ్రీ దత్తాత్రేయ మహాసంస్థాన పీఠము శ్రీపాదశ్రీవల్ల భాపురము
మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

"శ్రీ తుంగభద్రనదీ పుష్కరా ప్రాశస్త్యము" అనుగ్రంథములోని విషయములు, ఆస్తికులకు, పుష్కరస్నాన యాత్రికులకు మరియు భక్తులకు చాలా ఉపయోగముగా యుండును. ప్రత్యేకముగా కన్నడ - తమిళ, మరాఠి - హింది భాషలోని సంభాషణవాక్యములు దైవసంబంధ నిత్యావసర వస్తువులు తెలుగులో ముద్రించుట ఆంధ్ర, తెలంగాణ యాత్రికులకు చాలా ఉపయోగకరము.

రాబోయే కాలములో శ్రీ సనాతన ధర్మ, సంస్కృతీ వైభవాన్ని తెలిపే మరిన్ని గ్రంథములు తెలుగుజాతికి శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ గారి ద్వారా వెలువడాలి.

శ్రీ దత్తాత్రేయ స్వామి వారి పరిపూర్ణ అనుగ్రహము వీరికి ప్రాప్తించుగాక.

ఇతి నారాయణ స్మృతయః

శ్రీశ్రీశ్రీ రామప్రసన్నానంద సరస్వతీ స్వామి వారు

దత్త పీఠాధిపతి శ్రీపాదశ్రీవల్ల భాపురము

27-08-2020
శ్రీ శార్వరి భాద్రప్రద శుద్ధ నవమి
బృహస్పతివాసరము.

శ్రీశ్రీశ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి శంకరాచార్య మహాసంస్థానం

Office : 42/372-4, Bhagyanagar Colony, Kadapa - 516 002   Ph : 08562 245201

Office : 1-10-176/B, Beside Varun Motors, Begumpet, Hyderabad. 500016 (T.S)

Phone : 040-27766992 / 3   E-mail : sripushpagirimbttoffice@gmail.com

శ్రీ విద్యా శంకర భారతీ మహాస్వామి

శ్రీ శారదా చంద్రమౌళీశ్వరాభ్యాం నమః

శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ గారికి శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి పీఠాధీశ్వరులు శ్రీమదభినవోద్దండ విద్యా శంకర భారతీ స్వామివారి శుభాశీస్సులు.

సనాతన భారతీయ సంప్రదాయములో నదులకు ప్రత్యేక స్థానం ఉన్నది. శృతి స్మృతి పురాణాలలో వీటియొక్క ప్రాశస్త్యము చక్కగా వర్ణింపబడినది.అందులో పంచాగంగలుగా వర్ణించే నదులలో తుంగభద్రా నది రెండవది, అతి పవిత్రమైనది. పశ్చిమ కనుమలలో పుట్టి జీవనది గా కృష్ణమ్మకు ఉపనదిగా ప్రవహిస్తూ కొన్ని వందల ఎకరాల భూమిని సస్యశ్యామలం చేస్తూ ఎన్నో పవిత్ర క్షేత్రాలను కలుపుతూ ప్రవహిస్తున్న దక్షిణ భారతం లోని ప్రముఖ నదులలో ముఖ్యమైనది తుంగభద్ర. దేవ గురువైన బృహస్పతి మకర రాశిలో ప్రవేశించడంతో శ్రీ తుంగభద్రా నదీ పుష్కరములు ప్రారంభమవుతాయి. పుష్కర సమయములో నదీ స్నానమ్, పూజ, దానం మరియు పితృ యజ్ఞం విశేష ఫలితాలను కలుగజేస్తాయి.

మీరు సంకల్పించిన శ్రీ తుంగభద్రా నదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము అను గ్రంథ రచన తద్వారా మీరు ఆస్తిక లోకానికి స్నాన సంకల్పాది పూజ విధాన, పితృ యజ్ఞ సహితంగా సంపూర్ణ పుష్కర ఫలితాన్ని మీరు అందించడం చాల హర్షణీయం.

సనాతన ధార్మిక సంఘం తరపున మీరు చేస్తున్నటువంటి ఎన్నో ధార్మిక కార్యక్రమములు విని శ్రీ స్వామివారు చాలా సంతోషించారు. ఇటువంటి ఎన్నో ధార్మిక కార్యక్రమాలు తమరి ద్వారా, సనాతన ధార్మిక సంఘం ద్వారా ఇతోధికంగా జరగాలని, ఆ శక్తి తమకు శ్రీ శారదా చంద్రమౌళీశ్వరులు ప్రసాదించాలని నారాయణ స్మరణ పూర్వక శుభాశీస్సులు అందచేశారు.

ఇతి నారాయణ స్మృతయః

శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి శంకరాచార్య మహా సంస్థానం .

క్షేత్రం :భాగ్యనగరం.

తిథి :05-10-2020.

ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಪದವಾಕ್ಯಪ್ರಮಾಣಪಾರಾವಾರಪಾರಂಗತ
ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರ ಶ್ರೀಮದ್ವೈಷ್ಣವಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ
ಶ್ರೀಮನ್ಮೂಲರಘುಪತಿವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ದಿವ್ಯಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕ
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಮೂಲಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶ್ವರರಾದ
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಠದ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಗ್ವಿಜಯವಿದ್ಯಾಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾದ
ಶ್ರೀಮತ್ಸುಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತರಾದ
ಶ್ರೀಮತ್ಸುಯತೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ವರಕುಮಾರರಾದ

1008 ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ

ಅನುಗ್ರಹಸಂದೇಶ

శ్రీ శార్వరినామ సంవత్సరము అధిక ఆశ్వయుజ బహుళ ఏకాదశి తేది 13.10.2020

'గంగా స్నానం తుంగాపానం' అని ప్రసిద్ధిపొందినది తుంగభద్రా నది. కావేరి, తుంగభద్ర, కృష్ణా, గోదావరి, గంగా నదులు 'పంచ గంగా' అని ప్రసిద్ధిపొందినవి. తుంగభద్రానది తీరంలో అనేక దేవాలయాలు, మన శ్రీమఠపు పూర్వీకుల మూల బృందావనములు వెలసి ఉన్నవి. అట్టి ప్రసిద్ధిగాంచిన తుంగభద్రానదికి వచ్చే నవంబరు ఇరవై నుండి పుష్కరాలు వస్తున్నాయి.

పుష్కరము అనగా (బృహస్పతి) గురుగ్రహము ఒక్కొక్క రాశిలో ప్రవేశించినప్పుడు, ఒక్కొక్క నదికి విశేషంగా గంగా సన్నిధానము ఏర్పడునని శాస్త్రంలో చెప్పబడినది. ప్రస్తుతము మకర రాశి యందు (బృహస్పతి) గురువు ప్రవేశించినప్పుడు తుంగభద్రానదికి పుష్కరాలు ఏర్పడును. అప్పుడు తుంగభద్రానది యందు స్నానదానములు, పితృకార్యములు, మొదలగు సత్కార్యములను చేయడం వలన మహత్తరమైన పుణ్యము కల్గునని శాస్త్రములో చెప్పబడినది.

అట్టి తుంగభద్ర పుష్కరాలను గురించి పరిచయాత్మకమైన ఒక మంచి గ్రంథమును విద్వాంసులైన [illegible] కేశవాచార్యగారు రచించియున్నారు. ఇందులో తుంగభద్రానది యొక్క ఆవిర్భావము, పుష్కర పరిచయము, పూజా, శ్రాద్ధప్రక్రియ మొదలగు విశేషములను తెలియపరిచినారు.

తుంగభద్రానది పుష్కరసమయమున అత్యంత ఉపయుక్తమైన ఈ కృతిని రచించి, ప్రచురించుచున్న కేశవాచార్యగారికి, మరెన్నో గ్రంథాలను రచించే సామర్థ్యమును అనుగ్రహించవలెనని, అదే విధముగా ఈ గ్రంథాన్ని స్వీకరించి అందులో సూచించిన విధముగా తుంగభద్ర పుష్కరాలను ఆచరించు భక్తులందరికీ సకల సౌభాగ్యములను సమకూర్చుగాక అని అస్మద్గుర్వంతర్గత [illegible] భారతీరమణముఖ్యప్రాణాంతర్గత శ్రీమన్మూలరఘుపతి వేదవ్యాసదేవుని యందు ప్రార్థించెదము.

అని మంత్రాలయము మఠమునుండి రాసిన్న అనుగ్రహ సందేశము

ಇತಿ ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಗಳು.

శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘ పాలక వర్గము వారి సంక్షిప్త నివేదిక

శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘము (ఆం.ప్ర.) 1939వ సంవత్సరములో గుంటూరు జిల్లా, సత్తెనపల్లి (మండలము) దగ్గర గల చౌటపాపాయపాలెము గురుకుల ఆశ్రమమందు "ఓంకార మందిరములో" ఆనాటి శ్రీ శారదాపీఠము శృంగేరి పీఠాధిపతులు, ఆనాటి కంచికామకోటి పీఠాధిపతులు – నాటి పుష్పగిరి శంకరాచార్య మహాసంస్థాన పీఠాధిపతులు మరియు గన్నవరము భువనేశ్వరీ పీఠాధిపాతులు వారి అనుగ్రహ ఆశీస్సులతో శ్రీ సనిధానం లక్ష్మీనారాయణ మూర్తి శర్మ అవధానిగారు వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులుగా ప్రారంభించబడినది. ప్రస్తుతము 81వ సంవత్సరములు పూర్తి అయినది.

నాటి నుండి గొప్ప పండితులు కార్యదర్శులుగా పనిచేసినారు. ప్రారంభము నాటికి వేదవిద్య కేవలము గురుకుల ఆశ్రమములో అచ్చటచ్చట యుండెడివి. ప్రతి సంవత్సరము నాటి వేదము చదువుచున్న విద్యార్థులకు పరీక్షలు జరిపి సత్సంగ గోష్ఠి నిర్వహించెడివారు. ఇటీవల కాలములో వేదపాఠశాలలు చాలా ప్రదేశములలో నెలకొల్పి వేదవిద్యను వ్యాప్తిచేయుట, టి.టి.డి. వారి ఆధ్వర్యములో వేదపాఠశాలలను నెలకొల్పి, వేదవిద్యను ప్రోత్సహించుచున్నారు. అందువలన సనాతన ధార్మిక సంఘ కార్యక్రమ వ్యాప్తి నామమాత్రమయినది.

ప్రస్తుతము సనాతన ధార్మిక సంఘము ప్రతిసంవత్సరము వివిధ ప్రదేశములలో ఉగాది పంచాంగ శ్రవణము, శ్రీరామనవమి, శ్రీ జగద్గురు ఆదిశంకారాచార్యస్వామి వారి జయన్తి, కార్తిక మాఘ మాస మహాత్మ్యముల గురించి నెలరోజులు ప్రవచనములు, ప్రతి నదుల పుష్కరప్రాశస్త్యము – గ్రంథ ముద్రణ, ఉచితముగా ఆయా పుష్కర నదీతీర పరివాహక ప్రాంతములందు పంచుతూ, సనాతన ధర్మాచరణ ఆవశ్యకత గురించి ప్రవచనములతో ప్రచారము చేయుట – అనావృష్టి సమయాలందు 'విరాటపర్వ పారాయణము'లు శ్రీరామాయణ ప్రవచనములు మొదలగు కార్యక్రమములతో బాటు సంధ్యావందన పుస్తకములు 2 పర్యాయములు ముద్రించి, సంధ్యావందనము నేర్పుతు ఉచితముగా పుస్తకములు పంచుచున్నాము.

శ్రీ తుంగభద్రనది పుష్కర ప్రాశస్త్య గ్రంథముద్రణకు ఆర్థిక సహాయ - సహకారములందించిన వదాన్యులు

1. శ్రీ నారాయణ స్వామి నగేష్ గారు,
సూపరింటెండిగ్ ఇంజనీరు కన్‌స్ట్రక్షన్ సర్కిల్ – ఒంగోలు (వెలిగొండ ప్రాజెక్ట్)
ధర్మపత్ని శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి
కుమారుడు శ్రీ జగదీష్ గారు ధర్మపత్ని శ్రీమతి యష్వన్దిని
కుమార్తె ల॥సౌ॥ పద్మిని (శ్రీ యన్. నగేష్ గారి కుమార్తె)
2. కీ॥శే॥ వాడ్రేవు శ్రీరామమూర్తి గారి జ్ఞాపకార్థము
ధర్మపత్ని శ్రీమతి కామేశ్వరి గారు
3. స్వయంపాకుల భరద్వాజ శర్మ
ధర్మపత్ని శ్రీమతి లక్ష్మి సత్యజ్యోతిర్మయి గారు
కుమారుడు వేంకటనారాయణప్ప సుబ్రహ్మణ్య సామి

శ్రీ బెజగం బాలసుబ్రహ్మణ్య శర్మ గారు శ్రద్ధతో ఈ సంవత్సరము కరోనా సంక్షోభ సమయములో, మేము పంపిన విషయములను వి.యస్.గ్రాఫిక్స్ బి.వి.రమణ గారితో డి.టి.పి. చేయించి అందముగా తన సంస్థ లక్ష్మి ఎంటర్‌ప్రైజెస్ ద్వారా సకాలములో ముద్రించి ఇచ్చినందుకు శ్రీ శర్మగారికి, శ్రీ రమణగారికి కృతజ్ఞతలు తెల్పుకొనుచున్నాము.

తుంగభద్రనదీ పుష్కరప్రాశస్త్యము

వరాహావతారములో శ్రీ మహావిష్ణు హిరణ్యాక్షుడను రాక్షసుని సంహరించిన తర్వాత, కలియుగమున, శ్రీ వరాహస్వామి "తుంగ" అను యడమకోర, "భద్ర" అనుకుడి కోర భూమిపై విభిన్నప్రదేశములందు పడగా, ఆ ప్రదేశములందు జలము పెల్లుబికి ప్రవహించి నదీరూపములో ప్రవహించి, రెండు నదీ రూపములు సంగమించి "తుంగభద్ర" అను పేరుతో ప్రసిద్ధినొందినది. వరాహస్వామి అనగా విష్ణుమూర్తి అని అర్ధము. శ్రీ వరాహస్వామి నుండి ఆవిర్భవించినది కాన వరాహపర్వత శ్రేణులు నుండి జన్మించినది అని అర్ధము. శ్రీ మహావిష్ణువు (దంతముల) కోరల నుండి స్రవించిన మధుర ద్రవము శ్రీ మహా విష్ణుమూర్తి పాడొద్భవి అయిన గంగకు మూలము అయినది. గాన జన్మస్థలము "గంగమూల" ప్రదేశము అయినది.

"తుంగా పానము - గంగా స్నానము" అను గీతము ప్రకారము గంగయందు స్నానము చేసిన పాపములు నశించినట్లు తుంగ భద్రనదీజలము త్రాగిన అమృతత్వ స్థితికలుగును.

"జయజననీ గంగానదీ తుల్య తుంగోత్తరంగావలీ శోభి తుంగా ధునీతీర సంరాజి శృంగాద్రి వాసైకలోలే". పుష్కరము అనగా "తీర్థౌషధి విశేషయోః పుష్కరః" జలము మహిమతో గూడిన కాలమును పుష్కర కాలము అందురు. మహిమతో (పుష్కర కాలమునందు) గూడిన జలముతో స్నానము, దానము, శ్రాద్ధము, తర్పణములు చేసిన అక్షయఫలము లభించును.

పుష్కరాలు వచ్చే 12 నదులలో తుంగభద్ర 10వ నది. తుంగభద్ర నది గురించి, మత్స్య, అగ్ని, భాగవత పురాణ శ్రీ మద్రామాయణము నందు ప్రస్తావించబడినది. "తుంగ" యనగా ఉచ్ఛ లేదా యెత్తుయని, "భద్ర" అనగా నిశ్చలము - క్షేమము అని అర్ధము. తుంగానది అనే రంధ్రములు కల్గిన రాళ్ళతో యుంటుంది. పూర్వము పరశురామస్వామి తన ఆయుధమగు గండ్రగొడ్డలి, పదునును పరీక్షించుటకై ఆ రాళ్ళను కొట్టినందున, రంధ్రములు ఏర్పడినవి అను కథ ప్రచారములో యున్నది.

══ పుష్కరములు ══

" తీర్థౌషది విశేషయ్ణో " పుష్కరంః - జలము మహిమతో గూడిన సమయము "పుష్కరకాలము". ఆకాలములో చేయు పుణ్యకార్యములకు ఉత్తమఫలము కల్గును." తీర్థంపరం కిం? " " స్వమనోవి శుద్ధిం " తీర్థమనగా " మనస్సు యందుగల చెడు ఆలోచనలు నశింపయును. తుంగభద్ర నదీ పుష్కరము. బృహస్పతి మేషాది రాశులలో ఒక్కొక్కరాశిలో సంవత్సర కాలముండును - ఆరాశిని బట్టి ఒక్కొక్కనదికి మహిమ ఏర్పడును. శ్రీ శార్వరి నామ సంవత్సర కార్తీక మాస శుద్ధ షష్ఠి శుక్రవారము 20-11-2020 నుండి బృహస్పతి (పరమేశ్వరుని అష్టమూర్తులలో ఒకటగు జలమూర్తి పుష్కరుడు) పుష్కరునితో కూడి మకరరాశిలో ప్రవేశించుట వలన తుంగభద్రనదీ పుష్కర ప్రారంభము అగును.

శ్లో॥ శ్రీవరాహదంతసంభూతీ, తుంగభద్రే మహానదీ
విష్ణుప్రియే నమస్తుభ్యం, పంపాదేవస్య వల్లభే
సర్వపాపహరీదేవీం, భక్తాభీష్టప్రదాయి నీ
మకరగతే దేవగురై - తుంగభద్రేనమోస్తుతే ॥

పరమేశ్వరుని యొక్క అష్టమూర్తిస్వరూపము

(8) : భూమి - జలము - అగ్ని - వాయు.

ఆకాశము జీవాత్మ (యజమాని) - సూర్య - చంద్రులు

1) ఓం శర్వాయనమ్మః (క్షితి మూర్తయేనమః) భూమి
2) ఓం భవాయనమ్మః (జలమూర్తయేనమః) జలము
3) ఓం రుద్రాయనమ్మః (అగ్నిమూర్తయేనమః)
4) ఓం ఉగ్రాయనమ్మః (వాయుమూర్తయేనమః)
5) ఓం భీమాయనమ్మః (ఆకాశమూర్తయేనమః)
6) ఓం పశుపతయేనమ్మః (యజమానమూర్తయేనమః) జీవాత్మ
7) ఓం ఈశానాయనమ్మః (సూర్యమూర్తయేనమః)
8) ఓం మహాదేవాయనమ్మః (సోమమూర్తయేనమః)

ఋణత్రయము : మానవులందరూ శాస్త్ర ప్రకారము మూడు ఋణములు విధిగా తీర్చవలెనని సనాతన ధర్మ శాసనము. ప్రతిమానవునికి దారేషణ - పుత్రేషణ - ధనేషణ అను ఈషణత్రయమువలె 1) దేవ ఋణము 2) ఋషిఋణము. 3) పితృఋణము తీర్చుకొనుట మనవిధి.

1) దేవఋణము : మానవులుండుటకు యునికి, ప్రాణులకు అవసరమగు నీరు ఉష్ణము (అగ్ని), గాలి, మంచి వాతావరణము కలిగించు ప్రకృతి శక్తులకు "అతీతమగు శక్తియే దైవము" మనము గోరకయే యీసదుపాయములు కల్గించు దైవమును ఆరాధించుటను దేవఋణము అందురు.

కింస్విదావ పతాం శ్రేష్టం? వర్షమావపతాం శ్రేష్టము

భావము : దేవతలను పూజంచిన సకాలములో వర్షములు కురియును.

2) ఋషిఋణము : మానవులదరూ ఋషి సంప్రదాయములోని వారే గాన ప్రతి వారికి ఒక ఋషిపేరుతో గోత్రముండును. ఋషిపేరు గోత్రముగా లేని వారు, (అనగా కాలక్రమములో ఆగోత్రము విస్మరింపబడుటయే కారణము). ప్రయత్నించి వంశవృక్షముతయారు చేసుకొన్న, తరువాయి తరముల వారికి అవగాహన యుండగలదు. స్మృతులు - పురాణములు, కల్పములు - ఇతిహాసాదులు ద్వారా మానవులు ఆచరించ వలశిన ధర్మములను శాసించిన వారే ఋషులు - వారి ఋణము తీర్చుకొనుటకు నిత్యము వారి పేర్లతో అర్ఘ్యము వదలవలయును (దోసిలితో నీరువదలుట) గోత్రము తెలియని వారు కాశ్యపన గోత్రము అని చెప్పుకొనుట సంప్రదాయ ఆచరణలో గలదు.

3) పితృఋణము : మానవ జన్మకు కారకులగు తల్లిదండ్రులు చనిపోయిన రోజు జరుపు సమారాధనే " శ్రాద్ధము " శ్రాద్ధములలో కొన్ని బేధములుండవచ్చును ఈ శ్రాద్ధము వలన చనిపోయిన తల్లిదండ్రులు, తాత ముత్తాతలు ఏరూపములో ఎచటయున్నను వారికి శాంతికల్గును.

ప్రమాణము : కింస్విన్నిన పతాంవరం? భీజంనినపతాంవరం.

భావము : శ్రాద్ధ మొనరించినవారికి మంచి సంతానము - ధాన్యము కలుగును. పితృలోకము చంద్రలోకమునకు పైభాగమునకలదు (సిద్ధాంతశిరోమణి) వర్షే వర్షే

మృతతిథౌ[శ్రాద్ధం కుర్యాత్ (బోధాయనీయము పితృమేధము). పవి[త్ర పుష్కర సమయములలో తీర్థవిధి, పిండ[ప్రదానము పితృతర్పణము ఒనర్చిన, మనకు, మనసంతతికి సుఖశాంతులు కల్గును అని వేదములలో, గరుడపురాణము, యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి, అగ్ని, కూర్మ – పురాణములు, మనుస్మృతి మొదలగునవి బోధించుచున్నవి. " సంతానము లేనివారు, సంతానాభిలాష యున్న యడల" తానొనరించు [శ్రాద్ధము అయినపిదప మూడు పిండములలో మధ్య పిండమును (పితామహ) [ప్రసాదముగా తీసుకొనమని తన భార్యకు యివ్వవలయును ఇచ్చునపుడు "ఆదత్త పితరో గర్భమత్రసంతాన వర్ధనమ్" అనిస్మరించి ఇవ్వవలయును. (హేమాద్రి[ప్రాయశ్చిత్త ఖండము) "పితరోమనోజవస" పితరులు మనోవేగముతో వచ్చి కర్త అభిలాషణలు తీర్చును. పితృదేవతల ఆరాధనలో చనిపోయిన వారికి సమర్పించే ఆహారము (పిండములు) చనిపోయినవారు దేవతలుగా పుట్టిన అమృతరూపములోను, రాక్షసులుగా పుట్టిన ఆహారముగాను, పశువులుగా జన్మిస్తే గడ్డిరూపములోను పాముల వలె పాకెడు జంతువులుగా జన్మిస్తే వాయురూపము గాను, యక్షులైతే నీరు రూపములోను, [గద్ధ పక్షులుగా జన్మిస్తే మాంసరూపములోను మనిషిగా జన్మిస్తే అన్నము, నీరు రూపములోను, చనిపోయినవారికి చెందును. (మత్స్య పురాణము)

శ్లోకము–నారద : భగవన్ దేవ దేవేశ, సర్వజ్ఞకరుణాకర

త్వత్తః [శుతమశేషం హి తుంగభద్రా మహాత్మ్యముత్తమం కధం–
[వత విధిః కార్యా–మకరరాశియుక్తే బృహస్పతౌ
కః పుష్కరః – తీర్థరాజ్ఞ కథంజాతః కథంపాపనోదకః –
ఏతత్సర్వమశేషేణవక్తు మర్హసి సాం[ప్రతం

భావము : నారద మహర్షి తన తం[డియగు [బహ్మగారి ద్వారా తుంగభద్ర మహిమను విని, మరల తం[డిగారిని పుష్కరమనగా ఎవరు? పుష్కరుడు తీర్థరాజు ఎట్లు అయ్యెను? పుష్కరములో పాపము ఎలానశించును. యీ విషయము పూర్తిగా వినవలెనని నారదుడు గోరెను.

[బహ్మగారు పు[తుడైన నారదునితో మీావిధముగా చెప్పెను. పూర్వము తుందిలుడను [బాహ్మణుడు పరమ శివుని గురించి తపస్సొనరించి, శివుని యొక్క ఎనిమిది

రూపములలోనొకటియగు జలరూపము నొంది, పుష్కరుడను పేరుపొందెను. అనంతరము ఓనారదా, నేను (బ్రహ్మగారు) పరమేశ్వరుని ప్రార్థించి, తీర్థరాజగు పుష్కరుని నాకమండల మందు యుడునట్లు వరము గోరితిని – ఆవిధముగా జలరూపమగు పుష్కరుని నాకమండలమందుంచుకొని జగత్తులను సృష్టించు సామర్థ్యము పొందితిని. “ సోపి పుష్కరం తీర్థరూపిణం, అహంకమండలా వాస్థాప్య జగత్కార్యం కరోమ్యహం”. ఓనారదా, కాలక్రమమున ఆంగీరసమహాముని కుమారుడు బృహస్పతి తపస్సుతో నన్ను (బ్రహ్మను) మెప్పించి గ్రహాదిపత్యమును, జలరూపమగు పుష్కరుని బొందెను. పుష్కరుడు బ్రహ్మను విడిచివెళ్ళ లేక దుఃఖముతో యుండగా “ తద్వియోగ అతి దుస్సహః ” అనిగ్రహించినబ్రహ్మ పుష్కరుని అనుగ్రహించి, బృహస్పతి ప్రతిరాశిలో ప్రవేశించిన సమయము నుంచి 12రోజులు మరియు రాశిని విడుచు సంవత్సరములోని చివరి 12రోజులు బృహస్పతితో యుండవలశినది. మిగత సంవత్సరములో పగలు మద్యకాలములో ప్రతిరోజూ రెండు ముహూర్తకాలము (3 గంటలు) ఆ రాశిలో యుండి తిరిగి నాతోనే యుండవలశినదిగా పుష్కరునికి వరముప్రసాదించెను.

రాశులు 12	**పుష్కరములు12**
మేషరాశిలో బృహస్పతి ప్రవేశించినపుడు	**గంగా నదిపుష్కరము**
వృషభరాశి	నర్మదానది
మిధునము	సర్వస్వతి
కర్కాటకం	యమునా నది
సింహరాశి	గోదావరినది
కన్యరాశి	క్రిష్ణానది
తులరాశి	కావేరినది
వృశ్చికరాశి	భీమరధి
ధనస్సురాశి	పుష్కరిణి
మకరరాశి	**శ్రీ భద్రానది పుష్కరము (తుంగభద్ర)**

20-11-2020 నుండి (01-12-2020 వరకు) దీనిని ఆదిపుష్కరములు అందురు

కుంభరాశి	శ్రీ సింధు నది పుష్కరము
మీనరాశి	శ్రీ ప్రణీతానది పుష్కరము

శ్లో॥ ప్రమాణము : మేషచగంగా–వృషభేచనర్మదా–యుగ్మేచవాణి–యమునాకుళీరే గోదావరి సింహగతేచ, కన్యాగతేదేవగురౌచకృష్ణా, కావేరి తౌళ్యా–ఆమళిభీమరధి, చాపేచపుష్కరిణి–**మకరేచభద్ర,** ఘటేగురౌ సింధు, ప్రణీతా మీనేగతే పుష్కర మాహురాఖ్యః

జలవైశిష్ట్యము :

భారతదేశము కర్మ భూమి – భారతీయులు జలమును, నదులను పవిత్రమైన దేవతగా భావించి ఆరాధించుట మనసనాతన సంప్రదాయము జలము లేదా నీరును సంస్కృత భాషలో ఆపః అందురు జలము యొక్క మహత్తును వివరించిన మన్త్రము ఒక సారి చదవండి

మన్త్రము: ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వ విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః

పశవ ఆపోన్న మాపో మృత మాప, సమ్రాడాపో విరాడాప

స్వరాడాప శ్ఛందాగ్ష్యాపో జ్యోతిగ్ ష్యాపో యజూగ్ష్యాప

సత్యమాప స్సర్వాదేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్

భావము : జలమే సమస్త భూతములకు ఆధారము – జలములే ప్రాణము జలమే అన్నము అమృతము, విరాట్ స్వరూపము స్వరాట్ స్వరూపము జలములే – ఛందస్సు, జ్యోతి యజుస్సు రూపమేజలము – సత్యస్వరూపము జలమే – సర్వదేవతల స్వరూపనిలయము జలములే – భూలోక భువర్లోక సువర్లోకములకు ఆధారము జలమే.

సృష్టి ప్రారంభములో సమస్తము జలమయమే. మధు కైటభులను రాక్షసులు మహాబలవంతులు శ్రీమహావిష్ణువుతో యుద్ధమునకు తలపడి పరస్పరము శరీరములను పెంచుకొనుచూపోయిరి శరీరములు విశ్వ వ్యాప్తము కాగా శ్రీమహావిష్ణువు తనచక్రముతో వారి నిసంహరించగా ఆరాక్షసుల మేదస్సు జలములోబడి భూమి అయినది (మేదిని) జలము యొక్క ప్రాశస్త్యమును బట్టియె నదులు కొన్ని పవిత్రవంతములైనవి. పుష్కరసమయములో దేవగురువు బృహస్పతి ప్రవేశించు మేషాది రాశులను బట్టి ఒక్కొక సంవత్సరము ఒక్కొక్కనదికి మహత్తు ఏర్పడును.

శ్లో॥ : మృగరాశి గతేజీవే - తుంగభద్ర నదీ తటే స్నానం,
దానం,తథాక్షౌరం, త్రికోటికులముద్దరేత్

భావము : తుంగభద్ర పుష్కర సమయములో స్నానము, దానము, శ్రాద్ధము జేయువారు మూడుకోట్ల కులముల నుద్ధరింతురు.

శ్లో॥ : ప్రాతఃకాలే మహాపుణ్యం, మధ్యాహ్నే మధ్యమం ఫలం
అపరాహ్నే అధమం ప్రోక్తం, స్నానం, క్షౌరం వ్రతం తధా
పితౄనుద్దశ్య విధివద్ధిరణ్య శ్రాద్ధమాచరేత్
తతః క్రిష్ణతిలైసార్ధం పిండం దానం ప్రకల్పయేత్

భావము : పుష్కర సమయములో ప్రతినిత్యము ఉదయము ఆచరించు స్నానము, దానము,క్షౌరము,వ్రతము పుణ్యఫలమునిచ్చును,మధ్యాహ్నమాచరించిన "మధ్యమఫలము" అపరాహ్నమందాచరించిన అల్పఫలమునిచ్చును. పుష్కర సమయములలో హిరణ్య శ్రాద్ధము చేయవచ్చును. నల్లని నువ్వులతో పిండప్రదానము చేయవలయును.

శ్లో॥ : దానం దద్యాత్ బ్రాహ్మణేభ్యో గో,సువర్ణ, తిలాదికం,భూదానం
యధాశక్త్య వస్త్రదానంచ శక్తిత్త మకరరాశింగతేజీవే
యోధర్మం న సమాచరేత్ అజాగళస్తనవినా–తస్యజన్మ నిరర్ధకం

భావము : తుంగభద్ర పుష్కర సమయములో స్నాన,దానములు చేయని పురుషుని జీవితము, మేకగొంతున వ్రేలాడుస్తనములవలె నిరర్ధకము.

శ్రీ తుంగభద్రనది ఆవిర్భావము - పరీవాహక పవిత్ర ప్రదేశముల విశ్లేషణ

శ్లోకమ్ : "తుంగ భద్రాచ మహాతీర్ధం – నరక ద్వార నాశనమ్
బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిర్నిత్సం సేవిత శంకరేణచ
తత్ర స్నాత్వా యధాశక్తి ధనం దత్వాదరేణచ
బ్రహ్మలోక మవాప్నోతి – నాత్ర కార్యవిచారణా ॥"

భావము : నరక ద్వార నాశనంబగు తుంగభద్ర మహాతీర్ధము
బ్రహ్మ, విష్ణు, శంకరాది దేవతలచే సేవితంబైయుండును
తుంగభద్ర నదిలో స్నాన, దానములు సల్పువారు
బ్రహ్మలోకము బొందెదరు – ఏ మాత్రము సందేహములేదు.

తుంగ – భద్ర అను రెండు నదుల కలయికయే "తుంగభద్ర" నదిగా రూపొందినది. కర్నాటక రాష్ట్ర మందలి పడమర కనుమలలో వరాహ పర్వత శ్రేణులందు గంగమూల అను ప్రదేశమువద్ద "తుంగ" నది ఆవిర్భవించినది. అచటనుండి చిక్‌మగుళూరు, శృంగేరీక్షేత్రము, షిమొగా జిల్లాల గుండా షుమారు 147 కి॥మీ ప్రయాణించి షిమొగా నగర సమీపమున "కూడలి" అను చిన్న పట్టణము వద్ద "భద్ర" నదితో కలిశి "తుంగభద్ర"గా రూపొందినది.

తుంగభద్రానది నిరంతరము ప్రవంచు అనేక నదులు మరియు కొన్ని ఆయాకాలమునుబట్టి ఎండిపోవు కొన్ని వాగులు మస్కినల, హైరెల్లా, అల్వందనల, సింధనూర్‌నల, ఇంఛనల్‌నల, కనకగిరినల, నందిహాల్‌నల, కాప్‌గల్‌నల,లను కలుపుకొనుచూ కర్నాటక రాష్ట్రములోని కొప్పల్, గంగావతి, సింధనూర్, మన్వీ, రాయచూర్ ప్రాంతముల గుండా ప్రవహించుచూ, వరి, చెరుకు మొదలగు వాణిజ్య పంటలు పండుటకు ఉపయోగపడుచున్నది. షిమోగా నగరమునకు 15 కి॥మీ దూరమున గజనూర్ వద్ద తుంగా నదిపై ప్రాజెక్ట్ నిర్మించిరి. భద్రావతికి ఎగువభాగమున లక్కపల్లి వద్ద భద్రనదిపై భద్రాడ్యామ్, బళ్ళారి జిల్లాలోని హొస్పేట సమీపమున "తుంగభద్ర డ్యామ్" నిర్మించిరి. దాదాపు అన్నియు బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టులే. చిక్‌మగళూర్‌షిమోగా, ధావణగేరి, హవేరి, బళ్ళారి, కొప్పల్, రాయచూర్ జిల్లాలలో అనేక పెద్దపెద్ద పరిశ్రమలు ఈ నదీ తీరమున నెలకొల్పిరి.

"శృంగేరి క్షేత్రము"

పురాణము ననుసరించి ఈ ప్రదేశమున శ్రీ విభాండక మహర్షి తపస్సు చేసిన స్థలము. ఇచ్చట నది మూడుపాయలుగా చీలికనొంది తిరిగి ఒకటిగా నొందిన ప్రదేశము గాన శృంగేరి పవిత్ర క్షేత్రముగా ప్రశస్తినొందినది. విభాండక మహర్షి ఒకనాడు స్నానము చేయు సమయమున వీర్యము స్కలనము కాగా ఆ వీర్యముతో ప్రవహించుచున్న నీటిని ఒక జింక దాహము తీర్చుకొనెను. ఆ జింక గర్భము ధరించి తలపై కొమ్ములుగల ఒక కుమారుని ప్రసవించి, తన జింక రూపము వదలి, బ్రహ్మలోకమునకు వెళ్ళెను. చిత్రరేఖ అను దేవకన్యయే శాపవశమున జింక రూపమునుబొంది, బ్రహ్మ గారి అనుగ్రహముచే శిశువును కని శాప విముక్తినొందెను.

శ్రీ విభాండకమహర్షి దివ్య దృష్టితో విషయము తెలుసుకొని, ఆ బాలుని పెంచి, పెద్దచేసి ఋష్య శృంగమహర్షి అని పేరిడెను. అంగదేశములో బ్రహ్మణ శాపముచే వర్షము లేకుండ గొప్ప క్షామమురాగా, ఆ దేశపు రోమపాద మహారాజు, గారు ఋష్యశృంగుని పాదస్పర్శ ద్వారా, అఖండ సువృష్టి పొంది, తన పెంపుడు కుమార్తె శాంతను (దశరథ మహారాజు కుమార్తె) ఆ మునికి ఇచ్చి వివాహము జరిపించిరి. అనంతరము శ్రీ దశరథ మహారాజు గారు ఋష్యశృంగు నిద్వారా పుత్ర కామేష్ఠి యాగము సలిపి, శ్రీరామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులను నల్వురు కుమారులను బొందెను. ఆ ఋష్యశృంగ మహర్షి తపస్సు చేసిన ప్రదేశము, మరియు స్వయముగా లింగమును ఇచట ప్రతిష్ఠ చేసిరి. ఆ లింగమునకు "ఋష్యశృంగేశ్వర లింగముగా" శాశ్వత నామము ఏర్పడినది. శ్రీ సూర్యవంశపురాజు రుక్మాంగదచక్రవర్తి పాలించిన శేఖర పట్టణము, పరీక్షన్మహారాజు గారి కుమారుడు జనమేజయరాజు సర్పయాగము చేసిన ప్రదేశము, శ్రీ మార్కండేయ మహర్షి తండ్రి శ్రీ మృకండ మహర్షి తపస్సు చేసిన ఆశ్రమప్రదేశము, ఈ శృంగేరి పరిసర ప్రాంతము. శ్రీ జగద్గురు ఆది శంకరాచార్యస్వామి వారు ఒక కప్ప ప్రసవ బాధపడుచుండగా ఒక సర్పము తన పడగ నీడతో ఎండ తగలకుండా కాపాడుచుండెడి దృశ్యమును చూచి, ఈ ప్రాంతము స్వభావజనిత క్రోధములు లేని ప్రశాన్త ప్రదేశముగా భావించి శ్రీ సురేశ్వరాచార్య స్వామి వారిని, తొలి పీఠాధిపతిగా (సాక్షాత్ బ్రహ్మాంశ సంభూతులు శ్రీ మండన మిశ్రులవారి ఆశ్రమనామము) దక్షిణామ్నాయ శ్రీ శృంగేరి శారదాపీఠమునందు నియమించిరి.

ఈ మఠమునకు క్షేత్రము రామేశ్వరము – తీర్థము తుంగభద్ర – పీఠశక్తి శ్రీ శారదాదేవి – పీఠాధిపతులు శ్రీ సురేశ్వరాచార్య – ఇచటి పీఠాధిపతులు సరస్వతి – పురి – భారతి – అరణ్య – తీర్థ – గిరి ఆశ్రమాది నామములతో వ్యవహరించెదరు. ఇచట పఠించు వేదము యజుర్వేదము – ఈ పీఠ ప్రధాన మహావాక్యము "అహంబ్రహ్మాస్మి"

ప్రమాణము : తీర్థంచ తుంగభద్రాఖ్యం, శక్తిః శ్రీ శారదేతిచ సరస్వతీ, పురీచేతి, భారత్యారణ్య తీర్థకౌ గిర్యాశ్రమముఖానిస్యు ః సర్వనామాని సర్వదా సంప్రదాయో భూరివారో యజుర్వేద ఉదాహృత ః అహంబ్రహ్మాస్మీతి తత్రమహావాక్యము దీరితమ్

ఇచ్చట శ్రీ శారదాదేవి ఆలయము, శ్రీ విద్యాశంకర ఆలయము, జనార్ధన శక్తి, గణపతి - వాగీశ్వరి, హరిహర శనైశ్చర ఆలయములు దర్శనీయములు. ఇచట తుంగానదిలోని మీన క్రీడలు చూపరులకు రమణీయదృశ్యము.

శ్రీ జగద్గురు శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దక్షిణామ్నాయ శ్రీ శారదాపీఠ ప్రస్తుత పీఠాదిపతులు వేదవిద్యాపోషక చిన్తామణి, వేదపండితకల్పతరు, స్వధర్మవర్తనులు శ్రీశ్రీశ్రీ పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీశ్రీశ్రీ భారతీ తీర్థ మహాస్వామి వారు. శ్రీశ్రీశ్రీ ఉత్తరపీఠాధిపతి శ్రీ విధుశేఖర భారతీస్వామి వారల పాదపద్మములకు, మీ పాదసేవకుడు స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ సాష్టాంగ ప్రణామములు అర్పించుకొనుచున్నాను.

హంపి

శ్లో॥ పంపానామ (తుంగభద్ర) నదీ పుణ్యకమలా సననిర్మితా
యస్యాంస్నాత్వా ద్విజా, బ్రహ్మ, శంకరం, శశిశేఖరం
దృష్ట్వా భక్త్యానరో సద్యోముచ్యతేభవబంధనాత్

హంపి - విజయనగరము దాటిన తర్వాత తుంగభద్రానది వేదవతి అను ఉపనదిని కలుపుకొని ప్రయాణించెను.

బెంగుళూరుకు ఉత్తరముగా షుమారు 353 కి॥మీటర్ల దూరమున బళ్ళారి జిల్లాలోని హోస్పేటకు 13కిలోమీటర్ల దూరమున గల గొప్ప క్షేత్రము, హంపి. గొప్ప చారిత్రక శిల్ప కళావైభవము గల ప్రదేశము "హంపి". ప్రధాన దేవాలయము శ్రీ విరూపాక్షేశ్వరస్వామి దేవాలయము, దేవాలయమునకు ఉత్తరము వైపు ఆనుకొని తూర్పు దిశగా తుంగభద్ర నది, చిత్ర విచిత్రముగా వంపు సొంపుల వయ్యారముతో గంభీరముగాను ప్రవహించును. ఆ ప్రదేశ దృశ్యములు చూచిననూ తనివితీరదు. వర్ణనాతీతము. తుంగభద్ర నీటి రుచి మధురాతిమధురము. క్రీ॥శ॥ 1336 నుండి 1565 సంవత్సరము వరకు హిందూ సామ్రాజ్యముగా విజయనగర సామ్రాజ్యము భారత దేశమందలి 56 యాబై ఆరు పెద్ద పెద్ద సంస్థానములకు ఏలుబడి రాజధానిగా వెలుగొందినది. క్రీ॥శ॥ 1336వ సంవత్సరమున శ్రీ హరిహర బుక్కరాయ సోదరులు శ్రీ విజయనగర హిందూసామ్రాజ్యమునకు పునాది వేసిరి. విజయనగర రాజులలో శ్రీ కృష్ణదేవరాయ ప్రభువు ప్రముఖులు. శ్రీ మాధవ విద్యారణ్యస్వామి వారు

శ్రీ రాయల వారిని పెంచి విజయనగర సామ్రాజ్యమునకు ప్రభువుగా చేసిరి. హంపి పట్టణము రాజధానిగా అష్టదిగ్గజ కవులతో సాహిత్య సార్వభౌమునిగా సాహస పరాక్రమములతో అనేక సామంతప్రభువుల సేవలతో "ఆంధ్రబోజ" బిరుదముతో శ్రీ కృష్ణదేవరాయల పేరు నలుదిశల ప్రాకినది. రాతిస్తంభములతోరణముతో గూడిన త్రాసులతో వెండి - బంగారు నాణెములు, ముత్యములు మరకతములాంటి నవరత్నములు తూచుట, శ్రీ రాయలవారి సాహసము, ధైర్యము, బుద్ధి, శక్తి, రాయలవారి శిల్ప కళాపోషణకు నిదర్శనము. సప్తస్వరములతో గూడిన విఠలేశ్వరాలయము, శ్రీ హజరాస్వామి రామాలయము, విరూపాక్షదేవాలయము, ఏనుగులశాలలు, రాణుల స్నానము గదులులాంటి అనేక భవనములు, శ్రీ కృష్ణదేవరాయలవారి గొప్ప తనమునకు నిదర్శనము. ఆనాడు హంపి, యొక పెద్ద నగరము. ఈనాడు హంపి శిల్పకళానైపుణ్య ఆలయముల శిధిల భవనముల కళాఖండములతో విలవిలలాడుచున్న విశాల నగరము.

పురాణగాధ : పూర్వకాలమున హంపీ నగర సమీపములో మతంగపర్వతము గలదు. వానరవీరుడు వాలిచే బహిష్కరింపబడిన సుగ్రీవుడు శ్రీ ఆంజనేయస్వామి సహితముగా (మతంగ మహర్షి అభయమివ్వగా ఇప్పుడు తుంగభద్రయని పిలువబడు) ఆకాలములో "పంపానది" తీరమున ఋష్యమూక పర్వతముపై నివశించినట్లు, అనంతరము శ్రీ రామచన్ద్ర ప్రభువు సుగ్రీవుల వారితో సఖ్యము - వాలి వధ - సీతాన్వేషణ ప్రారంభము, సీతాదేవి జాడ శ్రీరాములవారికి వినిపించిన ప్రదేశమిదియే. ఋష్యమూకము మాల్యవంతపర్వతము సమీపముననే గలదు.

పూర్వము కిష్కిందరాజ్యమునకు ముఖ్యపట్టణము హంపి నగరము. "పంపానది" (ఇప్పటి తుంగభద్ర) బ్రహ్మదేవుని మానసకుమార్తె. శివుని గురించి తపస్సుచేసి శివుని వివాహమాడిన శివభక్తురాలు. గావున ఇచ్చట శివునికి పంపాపతి యను పేరువచ్చినది. కేరళ రాష్ట్రములో పంప అను వేరొకనదిగలదు. ఇచట హంపీ విరూపాక్ష పీఠమునకు అధిపతి శ్రీ విద్యారణ్య భారతీస్వామి వారు, సనాతన ధర్మావలంబులు నైష్టికులు దర్శనము చేయుట మంచిది.

గుణదల

ఆంధ్రప్రదేశ్ - కర్నాటక సరిహద్దు ప్రాంతములో తుంగభద్రానదీ తీరమున, కర్నాటక రాష్ట్రములోని ఈ గ్రామములో శ్రీ పంచముఖ ఆంజనేయస్వామి వారి ఆలయము గలదు. శ్రీ స్వామి వారు స్వయంభువు అని అంటారు. పంచముఖములతో. ఒక గుహలో కొండరాతిపై చెక్కిన విగ్రహమును. మహిమగల స్వామి చూడదగిన ప్రదేశము. ఈ ప్రదేశమున తుంగభద్రనదికి అవతలి తీరమున -ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రములోని కర్నూలు జిల్లాలో గల శ్రీ మంత్రాలయ క్షేత్రము గలదు.

కందుకూరు

(అదోని సమీపమున) తుంగభద్రానదీ తీరప్రదేశము 17వ శతాబ్ధములో ధర్మపరిపాలన, ధర్మరక్షణకై అశువులు వీడుటకు వెనకాడని వీరావేశులను వీరభద్రులందురు. శ్రీ ఈరణ్ణ స్వామి, శ్రీ శివుని ప్రమధ గణములలో శివుని కుమారుడగు వీరభద్రుని అంశ అని, ఈ ప్రాంతమున దుర్మార్గము తాండవించు నప్పుడు ఈ స్వామి దుర్మార్గులను నశింపచేసి ధర్మరక్షణ చేసితిరి. గావున ప్రతి సంవత్సరము శ్రావణ మాసములో నాల్గవ సోమవారమునకు ముందు రోజు రాత్రి ఉరుకుంద గ్రామమునందు పల్లకిలో స్వామివారిని సేవించి శ్రీవారిని పల్లకిలో చిరుతాడల్లి, తిప్పలదొడ్డి గ్రామముల గుండా కందుకూరు గ్రామ సమీపమున గల తుంగభద్ర నదీతీర్ధములో స్వామితో సహా ఆంధ్ర, కర్నాటక, రాష్ట్రమునకు చెందిన భక్తులు పవిత్రస్నానము ఆచరించెడివారు.

శ్రీ మంత్రాలయ క్షేత్రము

గుంతకల్లు - ఆదోని మధ్య మంత్రాలయమురోడ్ "రైల్వేస్టేషనుగలదు. షుమారు మంత్రాలయ క్షేత్రము 9 కి॥మీ॥ దూరము ఉండును. కృతయుగమున శ్రీవారి నామ స్మరణతో శ్రీ లక్ష్మి ఉగ్రనరసింహస్వామి వారి ప్రసన్న అనుగ్రహము పొందిన భక్తుడు శ్రీ ప్రహ్లాదులవారు. శ్రీ ప్రహ్లాదుని అంశయే శ్రీ రాఘవేంద్రస్వామి వారి అవతరణ అని ఇచటి భక్తుల అచంచల విశ్వాసము క్రీ॥శ 1598లో కాంచీపురమునకు షుమారు 42 కీ॥మీ దూరములో గల భువనగిరి గ్రామములో జన్మించిరి. అనన్తరము యోగ శక్తి, సిద్ధి, తపోమహిమతో సజ్జనులను రక్షించుచూ భక్తులందరికి శ్రీ రాఘవేంద్రస్వామివారి వారి హృదయాంతర నివాస దైవము అయిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆదోని - కర్నూలు రోడ్ మార్గములో ఎమ్మిగనూరు

సమీపమున తుంగభద్రానదీ తీరమున మన్త్రాల యక్షేత్రమున ద్వైతమఠము స్థాపించిరి. ఇచట దేవత మంచాలమ్మ పార్వతీదేవియే ఇచ్చట మంచాలమ్మ దేవతగా ఆవిర్భవించి ఈ సమీపములోని క్షామడాంబర మహా మారీ స్ఫోటకము క్షుద్రపిశాచ రాక్షసాది దుశ్చర్యలను అణచి అందరినీ కాపాడుచున్న దేవత. గావుననే శ్రీ రాఘవేంద్ర స్వామి వారు ఈ ప్రదేశమును మఠస్థాపనకు ఎన్నుకొనిరి. శ్రీ స్వామి వారు తనతపోమహిమతో ఈ ప్రాన్తము మహిమాన్విత ప్రదేశము అయినది. ఇచట భక్తులందరికి నిత్యాన్నదానము జరుగును. శ్రీ స్వామివారు తన 72వ ఏట క్రీ॥శ॥ 1670వ సంవత్సరములో శ్రావణ బహుళ విదియ గురువారము జీవ సమాదిస్థితినొందిరి. ఈ క్షేత్రములో శ్రీ స్వామివారి ఆలయ బృందావనము శ్రీ ఆంజనేయస్వామివారి దేవాలయము, శ్రీ మృత్యుంజయేశ్వర స్వామివారి దేవాలయము దర్శనీయములు. తుంగభద్రనదీ పరినాహకము అత్యంత శోభాయమానముగాయుండును. ఇచట బస చేయుటకు వసతి గృహములు ఉచిత భోజన వసతులు గలవు. దర్శనీయ క్షేత్రము శ్రీ మన్త్రాలయ క్షేత్రము. శ్రీశ్రీశ్రీ సుబుదేంద్ర తీర్థస్వామి వారు ప్రస్తుత పీఠాధిపతి – గొప్ప తపస్వి ప్రాతఃకాలస్మరణీయులు

గురజాల

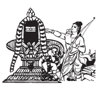

శ్రీ మన్త్రాలయ క్షేత్రమునకు షుమారు 15 కిలోమీటర్లు దూరములో తుంగభద్రానదీతీరముగల గ్రామము గురజాల ఇచట మహిమాన్వితమగు శ్రీ రామలింగేశ్వరాలయముగలదు. తుంగ భద్రానదిలో స్నానము చేయుటకు అత్యంత అనువైన ప్రదేశము పుష్కర కాలములో దర్శనీయ ప్రదేశము.

సుంకేశుల డ్యామ్ (లేదా) శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డి ప్రాజెక్ట్

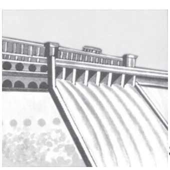

కర్నూలు నగరమునకు ఎగువ భాగమున షుమారు 25 కిలోమీటర్ల దూరమున సుంకేశుల వద్ద తుంగభద్రానదిపై కట్టిన డ్యామ్‌ను సుంకేశుల డ్యామ్ అందురు. ఇటీవల కాలములో ప్రభుత్వము శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డి ప్రాజెక్ట్‌గా పేరు మార్చిరి. క్రీ॥శ 1860వ సంవత్సరమున ఆంధ్రుల భగీరదునిగా పేరొందిన బ్రిటిషు ఇంజనీరు సర్ ఆర్థర్ కాటన్ ఈ డ్యామ్‌కు అన్ని విధములా రూపకల్పన చేసి నిర్మించిరి. ఇచటినుండి వ్యవసాయ సేద్యమునకు

సాగునీరు – త్రాగుటకు కాలువ నిర్మాణముచేసి కర్నూలు కడప కాలువగా (కె.సి.కెనాల్) పేరిడిరి. ఈ కాలువ పరివాహక ప్రదేశ ప్రాంతీయ ప్రజలకు నిజముగా కె.సి.కెనాల్ అన్నపూర్ణ కాలువయే. ఇచట ప్రకృతి సౌందర్యము అత్యంత ఆహ్లాదకరము, పుష్కర యాత్రికులు చూడవలసిన ప్రదేశము. రాయలసీమ ప్రజలకు ప్రాణసమానము తుంగభద్ర

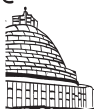

కర్నూలు

ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్ర విభజనలో ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు మొదట కర్నూలును రాజధానిగా చేసిరి. తర్వాత రాజధానిని హైద్రాబాద్‌కు మార్చిరి. కర్నూలు నగరములో హంద్రీనది ఒక వైపు, తుంగభద్రానది మరియొక్క వైపు ప్రవహించుచూ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఏ నగరమునకూ లేని సౌందర్యము, కర్నూలు నగరమునకు, కర్నూలు జిల్లాకు కల్గినది. ఈ నగరములోని ప్రభుత్వ వైద్యశాల వైద్య కళాశాల రాయలసీమ ప్రజలకు నేటికినీ ప్రకాశం జిల్లాలో పశ్చిమ వాయవ్య ప్రాంత ఎగువ ప్రాంత ప్రజలకు ఆరోగ్య దేవాలయము. అనుట అతిశయోక్తిగాదు. ఇచట పాతకర్నూలు నగరములో శ్రీ షిరిడి సాయిబాబా మందిరము మరియు కె.సి.కెనాల్ ప్రక్కన ఇటీవల నిర్మించిన శ్రీ అయ్యప్పస్వామి వారి దేవాలయము చూచి తీరవలసినదే. కర్నూలుకు వచ్చిన పుష్కర యాత్రికులు తుంగభద్రనదికి సంబంధములేని నందవరములో (బనగానిపల్లె– పాణ్యముమధ్యన)ని చౌడేశ్వరి అమ్మ (శక్తి) ఆలయము, నంద్యాల దగ్గరగల మహానంది క్షేత్రము, అహోబిలము (శ్రీ నరసింహస్వామి) యాగంటి చూడవలసిన ప్రదేశములు.

సంగమేశ్వరము

కర్నూలు నగరమునకు షుమారు 56 కి॥మీ దూరమున నంది కొట్కూరు సమీపమున మూర్లకొండ గ్రామమునకు దగ్గర శ్రీ సంగమేశ్వరక్షేత్రముగలదు. తుంగభద్ర, కృష్ణానది సంగముప్రదేశము ఈ క్షేత్రమునకు సప్తనదీ సంగమక్షేత్రము, ముక్తిక్షేత్రము అను పేర్లు కూడా కలవు. "తుంగభద్ర–వేణి–భీమరాతి, మలాపహారిణి – భవనాశి, నాదవతి, కృష్ణ అను సప్తనదుల సంగమక్షేత్రము. ఇచ్చట దేవాలయము సంగమశ్వరాలయము. దేవత శ్రీ సంగమేశ్వరస్వామి. ఈ ప్రాంతములో క్రీ॥శ 6,7 శతాబ్ధములకు చెందిన శిలా శాసనములు కలవు. ప్రస్తుతము శ్రీశైలము ప్రాజెక్టు ఎగువ నీటిచే శ్రీసంగమేశ్వరము ముంపుకు గురి అయినది. అసలు దేవాలయము నీటిలో కనబడుచున్నది.

అలంపూర్ : (మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా)

కర్నూలుకు 27 కిలోమీటర్ల దూరమున ఉత్తరవాహినియగు తుంగభద్రా నదీతీరమున మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాకు చెందిన క్షేత్రమే అలంపురక్షేత్రము. సికింద్రాబాద్ – కర్నూలు మధ్యలో అలంపూర్ రోడ్ రైలుస్టేషను గలదు. అలంపూర్ క్షేత్రమును దక్షిణకాశి” అని అందురు.

ఇచట వైదిక, బౌద్ధ, జైన మత సంప్రదాయ సంస్కృతీ రూపమగు కళాఖండములు శాసనములు ఆలయ గోపుర నిర్మాణములు కనబడును. క్రీస్తుకు పూర్వము గల వైదిక బౌద్ధ నిర్మాణములు క్రి॥శ 1,2,3 శతాబ్దములుకు చెందిన శాతవాహన, ఇక్ష్వాకు రాజులు 4వ శతాబ్దికి చెందిన గుప్తరాజులు, 6,7 శతాబ్దములకు చెందిన పల్లవులు బాదామి చాళుక్యులు, కల్యాణి చాళుక్యులు, 12,13 శతాబ్దములకు చెందిన ఓరుగంటి కాకతీయరాజులు. 15వ శతాబ్దికి చెందిన విజయనగరరాజులు, ఆ తర్వాత హైద్రాబాద్ నవాబుల పరిపాలనలో అలంపురము విభిన్న సంస్కృతి సంప్రదాయములతో విరాజిల్లిన క్షేత్రము. ఇచట నిర్మాణములు శిలాశాసనములు, విధ్వంసమునకు గురి అయినట్టు శిధిల శాసనములను బట్టి తెలియుచున్నదని చారిత్రకుల అభిప్రాయము..

ఇచటి గ్రామదేవత ఎల్లమ్మగాన ఎల్లమ్మపురము అని కాలాంతరము అలంపురముగా రూపొందినదని చారిత్రకుల అభిప్రాయము. హలాపురము, హలంపురము అని గూడా పూర్వకాలమున పిలిచెదరని శాసనముల ద్వారా తెలియచున్నది. పూర్వకాలమున అలంపురము ప్రసిద్ధినొందిన విద్యాపీఠము. ఇచట బ్రహ్మరాసిపండిత, భావనాశక్తి పండిత, త్రిలోచనమునినాథ, విద్వారాశి మొదలగు పండితులు పనిచేసిన విద్యా పీఠమని శాసనాధారముల వలన తెలియుచున్నది.

శ్రీశైలక్షేత్రమునకు హద్దులుగా నాలుగుదిశల నాలుగు ద్వారములు కలవు. తూర్పు ద్వారము త్రిపురాంతకము (ప్రకాశం జిల్లా), దక్షిణము ద్వారము సిద్ధ వఠము (కడప జిల్లా) పడమర ద్వారము అలంపురము (మహబూబ్ నగర్ జిల్లా) ఉత్తర ద్వారము ఉమామహేశ్వరము (నల్గొండ జిల్లా)

ఈ క్షేత్రములో నవ బ్రహ్మల ఆలయములు గలవు

1. బాలబ్రహ్మేశ్వరాలయము (క్షేత్రపాలకునిగా ప్రధాన దేవాలయము)
   దక్షిణభాగమున శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయము

2. గరుడబ్రహ్మేశ్వరాలయము
3. స్వర్గబ్రహ్మేశ్వరాలయము
4. పద్మబ్రహ్మేశ్వరాలయము
5. తారకబ్రహ్మేశ్వరాలయము (పూర్తిగా ధ్వంసమయినది)
6. కుమారబ్రహ్మేశ్వరాలయము
7. అర్కబ్రహ్మేశ్వరాలయము
8. వీరబ్రహ్మేశ్వరాలయము
9. విశ్వబ్రహ్మేశ్వరాలయము

ఇంకనూ మహాద్వారము క్రింద శ్రీ కామాక్షి – ఏక్రామేశ్వరుల ఆలయము గలదు.

అష్టాదశ శక్తి పీఠములలో ఐదవ స్థానమలరించిన శ్రీ జోగుళాంబ ఈ క్షేత్రదేవత నిత్యానాధరసద్దుని, రసరత్నాకరములో యోగాంబగా, యోగీశ్వరిగా శ్రీ జోగుళాంబను వర్ణించడమైనది.

ఈ ఆలయము నేడు పూర్తిగా శిధిలమయినది. మూల విగ్రహము భద్రముగా యున్నది. తుంగభద్రానదీతీరమున గల కోటదర్శనీయ ప్రదేశము. కోటలోని శ్రీ సూర్యనారాయణాలయము శ్రీ నరశింహాలయము, శ్రీ ఆంజనేయస్వామి ఆలయము. శ్రీ దత్తాత్రేయస్వామి, శ్రీ బసవేశ్వరస్వామి, శ్రీ నీలకంఠేశ్వరస్వామి ఆలయములు దర్శనీయములు. కోటకు 5 ద్వారములు కలవు. తూర్పు ద్వారము నదిలోనికి గలదు.

అలంపుర క్షేత్రమునందు పదునెనిమిది (18) తీర్థములు అరువది నాలుగు (64) తీర్థ ఘట్టములు గలవు. దాదాపు చాలాతీర్థములు, తీర్థ ఘట్టములు అనంత కాలగర్భములో ధ్వంసమయి కనీస రూపమునకు నోచుకోక నశించిపోయినవి.

తీర్థములు : 1) అంతర్గంగతీర్థము 2) పాపనాశిని తీర్థము 3) ప్రధమబ్రహ్మ తీర్థము 4) చాయామల్లిఖార్జున తీర్థము 5) వేదాసంగమ తీర్థము 6) గణికాసిద్దేశ్వర తీర్థము 7) మోక్షేశ్వర తీర్థము 8) భుజంగ తీర్థము 9) బ్రహ్మనారాయణి తీర్థము 10) మణికర్ణికా తీర్థము 11) ప్రయాగమాధవి తీర్థము 12) అగ్నీశ్వర తీర్థము 13) దేవద్రోణి తీర్థము 14) శుక్రేశ్వర తీర్థము 15) నాగభోగేశ్వర తీర్థము 16) సోమసిద్దేశ్వర తీర్థము 17) నాదాసంగమేశ్వర తీర్థము 18) కలకలేశ్వర తీర్థము

అష్టాదశ శక్తి పీఠములు (18)

అష్టాదశ శక్తి పీఠము పేరు	సంభందిత రాష్ట్రము / దేశము
1) లంకాయాం శాంకరీదేవి	శ్రీలంక
2) కామాక్షీ కాంచికాపురీ	తమిళనాడు
3) ప్రద్యుమ్నే శృంఖలాదేవి	గుజరాత్
4) ఛాముండా క్రౌంచపట్టణే	కర్నాటక
5) హరిక్షేత్రే కామరూపి	అస్సాం
6) పీఠాయా పురుహూతికా	ఆంధ్రప్రదేశ్
7) ఓఢ్యానాం గిరిజాదేవి	ఒరిస్సా
8) మాణిక్యాం దక్ష వాటికా	ఆంధ్రప్రదేశ్
9) ఏకవీరికా మాహుర్యాం	మహారాష్ట్ర
10) ప్రయాగే మాధవేశ్వరి	ఉత్తరప్రదేశ్
11) జ్వాలాయాం వైష్ణవీదేవి	హిమాచలప్రదేశ్
12) గయా మాంగల్యగౌరికా	భీహార్
13) హరిద్వారే మహామాయా	ఉత్తరప్రదేశ్
14) ఉజ్జయన్యాంతు కాళికా	మధ్యప్రదేశ్
15) కొల్హాపురీ మహాలక్ష్మీ	మహారాష్ట్ర
16) కాశ్మీరేతి సరస్వతి	కాశ్మీర్
17) అలంపురీ జోగులాంబ	ఆంధ్రప్రదేశ్
18) శ్రీశైలేభ్రమరాంబికా	ఆంధ్రప్రదేశ్

ఫలశృతి : అష్టాదశాచపీఠాని యోగినాం మోక్షదాయిక
త్రిసంధ్యం యః పఠేన్నరః సర్వకామఫల ప్రదం,
సర్పవృశ్చికచోరాది సర్వవ్యాధౌవినశ్యతి.

ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగస్తోత్రము

జ్యోతిర్లింగము పేరు	సంభందిత రాష్ట్రము
1. సౌరాష్ట్రే సోమనాధంచ	గుజరాత్
2. శ్రీశైలే మల్లిఖార్జునమ్	ఆంధ్రప్రదేశ్
3. ఉజ్జయన్యాం మహాకాళం	మధ్యప్రదేశ్

4.	ఓం కారే అమలేశ్వరమ్	గుజరాత్
5.	కేదారం హిమాలయేచ	ఉత్తరప్రదేశ్
6.	ఢాకిన్యాం భీమశంకరమ్	మహారాష్ట్ర
7.	వారణాస్యాంచ విశ్వేశమ్	ఉత్తరప్రదేశ్
8.	త్ర్యంబకం గౌతమీతటే	మహారాష్ట్ర
9.	ప్రజ్వల్యాం వైద్యనాధంచ	బీహార్
10.	నాగేశం దారుకావనే	గుజరాత్
11.	సేతుబంధేచ రామేశం	తమిళనాడు
12.	ఘృశ్నేశంచ విశాలకే	మహారాష్ట్ర

ఫలశృతి : ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యంయః పఠేన్నరః
ససర్వపాప వినిర్ముక్తః, సర్వసిద్ధిపలంల భేత్

స్నాన లక్షణం

శ్లో ॥ సంకల్పయుక్త పఠనం మార్జానం చాఘ మర్షణం।
దేవాది తర్పణం చైవ స్నానం పంచాంగముత్తమమ్॥
కర్షమాత్ర సువర్ణేన తదర్ధార్ధేన వాపునః
ఆచార్యం ప్రతిమాం కృత్వా యధా విభవ మర్చయేత్॥
రజతే నవధాసింహం యధాశక్త్యా వినిర్మితం।
గంగాయాః ప్రతిమాం కృత్వా రాజతీం వా స్వశక్తితః।
అశక్తో హృదయేధ్యాత్వా తతః పూజాం సమాచరేత్।
ఆగచ్ఛ విబుధాచార్య కన్యస్థ సుర పూజిత॥
తవపూజాం కరిష్యామి తుంగభద్ర సహితస్యవై
జీవేన జీవరూపోసి కన్యస్థోపి సురార్చిత॥
తవపూజాం కరిష్యామి తుంగభద్ర సహితస్యవై।
విష్టరం పాద్యమర్ఘ్యం చ దాతవ్యం సురమంత్రిణే॥
చతుర్భుజం దండహస్తం వరదాభయ పాణినం।
గజసింహ సమారూఢం గురుం ధ్యాత్వానమామ్యహం॥
ఉపచారైష్షోడ శభిర్గురు పూజాం సమాచరేత్॥
బృహస్పతే సురాధ్యక్ష ఇతిచార్ఘాణి దాపయేత్।
తతస్తు తుంగభద్ర పూజాం సుసంకల్ప్య సమాచరేత్॥

తుంగభద్రపుష్కర స్నానఫలము

శ్లోకము : 1.భాగీరధ్యాం వర్షమేకం ప్రాతస్నానేన యత్ఫలం,
తుంగభద్ర జలం స్పృశ్యాలభేత్ మకరగతేగురౌ

2. స్నానేన వర్షజంపుణ్యం గంగా యమున సంగమే
తుంగభద్ర జలం పీత్వా లభేత్ మకరగతే గురౌ

3. సకృత్స్నానం కరోధ్యస్తు, సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే
దృష్ట్వా, స్పృశ్యా, జలంపీత్వా, మకరయుక్తే బృహస్పతే

4. నర్మదాయాం తపః కుర్యాత్, వారణాస్యాం తనుంత్యజేత్
దానం దద్యాత్కురుక్షేత్రే, లభేన్ముక్తి పదం త్రయం
త్రివిధం తుంగభద్రాయాం అధికంలభతేనరః

భావము : 1. సంవత్సర కాలము ప్రతిరోజూ గంగానదిలో స్నానము చేసిన ఫలము పుష్కర దినములలో తుంగభద్రనదీ జలమును, తాకినంతనే లభించును.

2. సంవత్సర కాలము నిత్యము గంగా యమున సంగమమందు స్నానము చేసిన ఫలము పుష్కర దినములలో తుంగభద్రనదీజలము త్రాగినంతనే కల్గును.

3. మకరరాశిలో బృహస్పతి యున్నకాలములో తుంగభద్ర నదిని (తుంగభద్ర పుష్కరములు సంవత్సరము లోపల) చూచిన, తాకిన, జలము త్రాగిన సమస్త దోషములు నశించును.

4. నర్నదా తీరమందు తపస్సు, కాశిలో మరణము, కురుక్షేత్రములో దానము, యీ మూడు ఫలములు ఒకేసారి తుంగభద్రనది పుష్కర రోజులలోజేసిన స్నాన, దాన, పిండప్రదానముల వలన కలుగును.

శ్రీ తుంగభద్రనది పుష్కర స్నాన సంకల్పః

ఆస్యాం మహానద్యాం సమస్తపాప క్షయార్ధం, మకరగతే దేవగురౌ, సార్ధ త్రికోటి తీర్ధ సహిత, తీర్ధరాజ సమాగమాఖ్య మహాపర్వణి పుణ్యకాలే తుంగభద్రనదీ స్నాన మహం కరిష్యే। ఇతిస్నాత్వా (పైవిధంగా చెప్పుకొని సాధారణస్నానం ముమ్మారు మునిగి లేచి ఆచరించి,) పునః ఆచమ్య (కేశవ నామములతో ఆచమనము చేసి)

శుద్ధ్యర్ధం : ఉత్తిష్ఠంతు భూతపిశాచాః ఏతే భూమి భారకాః
ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే

ప్రాణాయమ్య :- ఓం భూః ఓం భువః ఓగ్ః సువహ ఓం మహః ఓం జనః ఓం తపః ఓగ్ం సత్యం ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమాహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్॥ ఓం మాపోజ్యోతీరసోమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్

మహాఃసంకల్పం :- ఓం మమోపాత్తదురితక్షయ ద్వారా శ్రీమహావిష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య అద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్ధే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వత మన్వంతరే, కలియుగే, ప్రధమ పాదే, జంబూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖండే మేరోర్దక్షిణ దిగ్భాగే శ్రీశైలస్య నైఋుతి, పశ్చిమ దిగ్భాగే తుంగభద్ర కావేర్యోర్మధ్యదేశే. బ్రహ్మ గంగాది హరిహరాది సమస్తదేవతా సన్నిధౌ అస్మిన్, వర్తమాన వ్యావహారిక చాంద్రమానేన శార్వరి నామసంవత్సరే దక్షిణాయనే, శరదృతౌ కార్తీకమాసే శుక్ల పక్షే..తిథౌ... వాసరే, శుభనక్షత్రే, శుభయోగే, శుభకరణే, ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం, శుభతిథౌ, శ్రీమాన్ (గోత్రము చెప్పుకొనవలెను) .... గోత్రః (పేరు చెప్పుకొనవలెను)...... నామధేయోహం, ధర్మపత్నీ సమేతస్య, సకుటుంబస్య..... గోత్రః..... నామధేయః సహకుటుంబాయాః మమ ఇహజన్మని, జన్మాంతరేషుచ, బాల్య, కౌమార, యౌవన వార్ధకేషు, జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాద్యవస్థాసు జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ, కామతో కామతః స్వతః పరప్రేరణయావా, సంభావితానాం, సర్వేషాం, పాపానా మపనోదనార్థం, అఖండచైతన్య సిద్ధ్యర్థం, మకరగతే దేవగురౌ సార్ధత్రికోటి తీర్ధసహిత పుష్కర ప్రయుక్త మహాపర్వణి పుణ్యకాలే.... దివసే

(నదీతీరమున ఉన్న మట్టిని తీసికొని)

భూమి ర్ధేనుద్దరణిలోకధారిణి ఉద్ధృతాసి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా॥ కాండా త్కాండా త్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవానోదూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేనచ। యాశతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి। తస్యాస్తే దేవీష్టకే విదేమ హవిషావయం॥అశ్వక్రాన్తే రధః క్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసుందరా, శిరసాధారయిష్యామి రక్షస్వమాంపదే పదే॥మృత్తికేహనమే పాపం యన్మయాదుష్కృతం కృతం। మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభి మంత్రితా।

మృత్తికేదేహిమే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం।
మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్ణుదమృత్తికే
త్వయాహతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాంగతిం॥

ముమ్మారు స్నానము చేసి నీటితోనే మధ్యమవ్రేలి కొనతో ఊర్ధ్వపుండ్రము పెట్టుకొనవలయును.

దేవర్షి పితృతర్పణము

ఆచమ్య, పూర్వోక్త ఏవంగుణ...శుభతిథౌ శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం స్నానాంగ దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్కే, బ్రహ్మాదయోయే దేవాఃతాన్‌దేవాగ్ స్తర్పయామి। భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥

కృష్ణద్వైపాయనాదయోయే ఋషయః తానృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి। సర్వాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి 2.సర్వాఋషి పత్నీ స్తర్పయామి2, సర్వాన్ ఋషి పుత్రాగ్ స్తర్పయామి 2, సర్వాన్ ఋషి పౌత్రాగ్ స్తర్పయామి॥ భూఋషీగ్ స్తర్పయామి2, భువఋషీగ్ స్తర్పయామి 2, సువఋషీగ్ స్తర్పయామి 2, భూర్భువస్సువ ఋషీగ్ స్తర్పయామి2.

ప్రాచీనావీతీ–సోమః పితృమాన్ యమాయోంగిరస్వా అగ్నిష్వాత్తా అగ్నిః కవ్యవాహానాదయో యేపితరస్తాన్ పితౄగ్ స్వధానమస్తర్పయామి స్వధానమ స్తర్పయామి స్వధానమ స్తర్పయామి।

భూపితౄన్ స్వధా నమ స్తర్పయామి 3, భువః పితౄగ్ స్వధానమ స్తర్పయామి 3, సువః పితౄగ్ స్వధానమ స్తర్పయామి 3, భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్వధానమ స్తర్పయామి 3, ("సవ్యం") అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్ సర్వాత్మకః ఏత త్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥ స్నాత్వా, ఆచమ్య–ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ –స్నానకాలే పితృపితామహ ప్రపితామహానాం....గోత్రాణాం... శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం, మాతృపితామహీ ప్రపితామహీనాం.... గోత్రాణాం ....దాయీనాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం, మాతామహ మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపితామహానాం సపత్నీకానాం సర్వేషాం పితౄణాం అక్షయ్య పుణ్యలోకావాప్త్యసిద్ధ్యర్థం తుంగభద్రనదీ స్నానమహం కరిష్యే. ఇప్పుడు స్నానాంగ పితృతర్పణము చేయవచ్చును. స్నాత్వా ఆచమ్య, స్నానముచేసి ఆచమనము చేసి సూర్యా అర్ఘ్య ప్రదానాని కరిష్యే

ఓం ఉద్యన్నద్యమిత్ర మహః। ఆరోహ న్నుత్తరాందివం। హృద్రోగం మమసూర్యం। హరిమాణం– చనాశయ। శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి। అథో హారిద్రవేషుమే। హరిమాణం నిదధ్మసి। ఉదగాదయ మాదిత్యః। విశ్వేన సహసాసహ। ద్విషం తం మహ్యాం రంథయన్। మోఅహం ద్విషతేరథం॥

ఓం మిత్రరవి సూర్యభాను ఖగపూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి। సూర్యునికి గట్టుమీద అర్ఘ్యమియ్యవలెను.

"యన్మయా దూషితం తోయం శారీరమల సంయుతం।
తస్మాత్పాప విశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహం॥"
అని తర్పణమును ఇయ్యవలెను.
అసంస్కారాశ్చయే కేచిజ్జలాశాః పితరోమమ।
తేషామాప్యాయ నార్థాయ దీయతే సలిలంమయా॥ తర్పణము నియ్యవలెను.
యేకేచాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణోమృతాః।
తేగృహ్ణంతు మయాదత్తం వస్త్ర నిష్పీడనోదకం॥
అని గుడ్డపిండి పీరు వదలవలెను.

యేకే చాస్మత్కు లేజాతా అపుత్రా గోత్రిణోమృతాః। తేగృహ్ణంతు మయాదత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకం॥ అని జందెము పిండి నీరు వదలవలెను. (అని చెప్పుకొని మూడు మునకలు వేయవలెను.

1) ఓం నందిన్యైనమః 2) ఓం నళిన్యై నమః
3) ఓం సీతాయ్యైనమః 4) ఓం మాలినీనై నమః
5) ఓం మహాపగాయై నమః 6) ఓం శ్రీవిష్ణు పాదాబ్జ సంభూతాయై నమః
7) ఓం గంగాయై నమః 8) ఓం త్రిపథగామిన్యై నమః
9) ఓం భాగీరథ్యై నమః 10) ఓం భోగవత్యై నమః
11) ఓం జాహ్నవ్యై నమః 12) ఓం త్రిదశేశ్వర్యై నమః

అను పన్నెండు నామములనూ తలచుకొనుచూ ఒక్కొక్క నామమునకు ఒక్కొక్క మునుక చొప్పున 12 మునుకలు వేయుట విశేషఆచారము. (మహా సంకల్పము చెప్పుకొని)

"గంగాయై నమ్మ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.
కాళింది సూర్యతనయే పృథక్ సాగరగామిని
గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం తుంగభద్ర సన్నిధింకురు॥"
యమునాయై నమ్మ ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి
"దేవి మానససంభూతే సరస్వత్యఘనాశిని
గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం తుంగభద్ర సన్నిధిం కురు॥"
సరస్వత్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.
శ్లో ॥ చతుర్ముఖ కరస్థాయీ, కమండలు జలోద్భవ
గంగాది సర్వతీర్థానా మధీశ్వర నమోస్తుతే॥

శ్లో ॥ పుష్కరాఖ్య మహాతీర్థ తస్మాత్ స్నానం కరోమ్యహం
పాహిమాం నరకాద్ఘోరాత్ దేహి స్థానంచ శాశ్వతమ్॥
(అని మూడు మునకలు వేసి పిదప)

శ్లో ॥ సురాచార్య నమస్తుభ్యం సర్వలోకైక పూజిత।
త్వయి మకరగతే దేవగురౌ, తుంగభద్రనద్యాం స్నానమాచరేత్॥
(అని ఇంకొక 3 మునకలు వేయుదురు. పిమ్మట అర్ఘ్యము లీయవలెను.)

అర్ఘ్య ప్రదాన మంత్రములు

శ్లో ॥ భానోభాస్కరమార్తాండ చంద్రరశ్మి దివాకర
ఆరోగ్య మాయుర్విజయం శ్రియంపుత్రాంశ్చ దేహిమే॥
(ఓం సూర్యాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి (అర్ఘ్య మీయవలెను)

శ్లో ॥ వినతాతనయోదేవః కర్మసాక్షి సురేశ్వర
ఆరోగ్యమాయుర్విజయం శ్రియం పుత్రాంశ్చ దేహిమే॥
ఓం భాస్కరాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి(అర్ఘ్యం)

శ్లో ॥ ఏహిసూర్య సహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే
అనుకంపయమాం దేవ గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే॥
ఓం మార్తాండాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఏహిసూర్య సహస్రాంశో తేజోరాశే జగత్పతే॥
అనుకంపయమాం దేవ గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే॥
ఓం గౌతమీ సరూపిణ్యై గంగాయై నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ చతుర్భుజ జగత్స్రష్టః సత్యలోకస్థితావ్యయ
సరస్వత్యాచ సహితో గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే॥
ఓం సరస్వతీ సహిత బ్రహ్మణే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అష్టమూర్తే మహేశానగంగాధర కృపానిధే
గౌర్యాసహ గృహాణార్ఘ్యం యథోక్త ఫలదోభవ॥
ఓం గౌరీ సహిత ఈశానాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ పుష్కరాక్ష జగన్నాథ లక్ష్మ్యాసహ జనార్ధన
అర్ఘ్యం గృహాణ మృగరాశిగతే బృహస్పతే॥
ఓం లక్ష్మీ సహిత ఈశానాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి

శ్లో ॥ తీర్థరాజ మహాభాగ పుష్కరాఘ వినాశక
పుష్కరాఖ్య గృహాణేదం అర్ఘ్యం సర్వతీర్థాభిపూజిత॥
ఓం పుష్కరాయ నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ బృహస్పతే సురాధ్యక్ష సర్వదేవ నమస్కృత
గృహాణార్ఘ్యం మయాదత్తం మకరరాశిస్థోభార్యయాసహ
ఓం తారాసహిత బృహస్పతయే నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఇంద్రాద్యావసవో రుద్రా స్సాధ్యా విశ్వే తథాశ్వినౌ
సానుగాశ్చసురా స్సర్వే గృహ్ణాం త్వర్ఘ్యం మయోజ్ఝితమ్॥
ఓంఇంద్రాది దేవతాభ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ మునయో వాలఖిల్యాద్యాః సర్వేచైవమహర్షయః
మకర స్థితేగురౌ సర్వే గృహ్ణాంత్వర్ఘ్యం మయార్పితమ్॥
ఓం వాలఖిల్యాది ఋషిభ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి

శ్లో ॥ కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః
వశిష్ఠోజమదగ్నిశ్చైవ సప్తైతే ఋషయస్తథా॥
కశ్యపాది సప్తఋషిభ్యో నమోనమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అరుంధతి మహాదేవి వశిష్ఠ ప్రియభామిని।
దాంపత్య రక్షణార్థాయ ఇదమర్ఘ్యం దదామ్యహమ్॥
అరుంధత్యై నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అగ్ని ష్వాత్తా బర్హి షదః కవ్యవాహనచార్యమాః
ఆజ్యప్ణా పితర స్త్వర్ఘ్యం గృహ్ణాం త్వపిచ సోమపాః॥
ఓం అగ్ని ష్వాత్తాది పితృభ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ సనకాద్యాస్తథాసింధుః కపిలాద్లాయహౌజసః
తేగృహ్ణాంతు మయాదత్త మర్ఘ్యం కన్యాగతే గురౌ॥
సనకాదిభ్యో మహద్భ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.
(ఈ మంత్రంతో అర్ఘ్యము నిచ్చినట్లయితే పితురులందరికీ తర్పణం చేసినంత ఫలం వస్తుంది. పితృతర్పణలు చేయలేనివారు ఈ మంత్రం చిన్న చిన్న మార్పులతో 3 సార్లు జపించి మూడు అర్ఘ్యాలు వదలవలెను.)

శ్లో ॥ సనకాద్యాస్తదాసింధుః కపిలాద్యా మహాజనాః
తే గృహ్ణాంతు మయాదత్తం అర్ఘ్యం మకరగతే గురౌ!
ఓం సనకాది మహాజనేభ్యో నమః ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి.

ఈవిధంగా అర్ఘ్యములిచ్చిన తరువాత అభిముఖస్నానం ఆచరించవలెను.

క్షేత్రోపవాస సంకల్పము

ఉపవాసం కరిష్యామి ప్రీతయేతవ తుంగభద్రే
ప్రసాదం కురుమే దేవి నిర్విఘ్నం కురుమే వ్రతమ్॥

అభిముఖ స్నానం

తతః ప్రవాహాభిముఖ స్నానం కరిష్యే । యన్మయాదురితంతోయం శారీరమల సంయుతం తస్యపాప విశుద్ధ్యర్థం యక్ష్మాణం తర్పయామ్యహం యేకేచఅస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణోమృతాః తే గృహ్ణంతు మయాదత్తం..... వస్త్ర నిష్పీడనోదకం (కట్టుకుని ఉన్న వస్త్రముయొక్క ఎదటి అంచులు గుప్పిళ్లబట్టి నీరు పిండుకొనవలెను)

శ్రీ తుంగభద్ర పుష్కర పూజావిధానము

(శ్రీసూక్తవిధానముగా)

ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య. ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిదౌ, మమఉపాత్త, దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమాన్/శ్రీమతః............. గోత్రః ....శర్మనామధేయస్యః, శ్రీమతస్యః...........గోత్రవత్యాః........... దేవినామధేయస్య, సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్య, విజయ, అభయ, అభ్యుదయ, ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యసిధ్యర్థం మకరగతే దేవగురౌ సార్థత్రికోటి సహిత పుష్కరతీర్థమహాపర్వణి, సమస్త పాపక్షయార్థం, జ్ఞానాజ్ఞాన సమస్త దుర్దోష పరిహారార్థం శ్రీసూక్తవిధానేన శ్రీతుంగభద్రనదీ పూజాం కరిష్యే. ఆదౌనిర్విఘ్నేనపరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణపతి పూజాంకరిష్యే. (పసుపుతో గణపతిని చేసి పూజ చేయవలయును) తదంగకలశారాధనం కరిష్యే (కలశమునకు కుంకుమ, గంధము బొట్లుగాపెట్టి కలశములో పుష్పములు, అక్షతలు వేయవలయును)

శ్లో॥ కలశస్య ముఖే విష్ణు - కంఠేరుద్రస్సమాశ్రితాః
మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ - మధ్యేమాతృగణాస్మృతాః
కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే - సప్తద్వీపా వసుంధరా
ఋగ్వేదోథయజుర్వేద స్సామవేదోహ్యథర్వణః
అంగైశ్చసహితాస్సర్వే - కలశాంబుసమాశ్రితాః
ఆయాంతు దేవి పూజార్థం - సర్వదురితక్షయకారకాః

మన్త్ర : ఆకలశేషు ధావతి పవిత్రే పరిశిష్యతే – ఉక్థైర్యజ్ఞేషువర్థతే॥
"ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం, విశ్వాభూతాన్యాపః
ప్రాణావా ఆపః, పశవ ఆపోన్నమాపో అమృతమాప
సమ్రాడాపో, విరాడాప, స్వరాడాప, ఛందాగ్ ష్యాపో
జ్యోతీగ్గ్ష్యాపో, యజూగ్ ష్యాప, స్సత్యమాప,
స్సర్వాదేవతాపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్

శ్లో॥ గంగేచ, యమునే కృష్ణే, గోదావరి సరస్వతీ
నర్మదే సింధు కావేర్యా జలేస్మిన్ సన్నిధింకురు
కావేరీ **తుంగాభద్రాచ** కృష్ణవేణీచ గౌతమీ
భాగీరథీచ విఖ్యాతాః పంచగంగా ప్రకీర్తితాః
కలశోదకేన దేవం, ఆత్మానం, పూజాద్రవ్యాణిసంప్రోక్ష్య
ప్రాణప్రతిష్ఠ మన్త్రః ఓం అసునీతే పునరస్మాసుచక్షుః,
పునః ప్రాణమిహినోధేహిభోగం। జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరంత,
మనుమతే మృడయాన స్వస్తి అమృతంవైప్రాణ, అమృతమాపః, ప్రాణానేవ
యధాస్థానముపహ్వాయతే సాంగం, సాయుధం, సవాహనం, సశక్తిం,
పత్నీ పుత్ర పరివారసమేతంహేదేవిన్, సర్వజగన్నాయకీ,
యావత్పూజావసానకమ్, తావత్వం ప్రీతిభావేన ప్రతి మాయాం, సన్నిధింకురు
తుంగభద్ర (నద్యాం) స్థిరోభవ, వరదోభవ, అవకుంఠితోభవ, సుముఖోభవ
సుప్రసన్నోభవ, స్థిరాసనంకురు.

ధ్యానమ్ :

శ్లో॥ పద్మాస్యాం, పద్మపత్రాక్షిం, పద్మగర్భస్వరూపిణీం
చింతయే పద్మపాదాబ్జాం, పద్మాసననివాసినీం
వరాహజేతే నమస్తుభ్యం, పంపాదేవస్యవల్లభే
త్వద్భక్తి మనిశందేవి, దేహితుంగభద్రామహానదీ
మకరగతేదేవగురౌ సార్థ త్రికోటి తీర్థరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః ధ్యానంసమర్పయామి

ఆవాహనమ్ : మన్త్ర : హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం, సువర్ణరజత స్రజామ్
చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాత వేదో మమావహ

శ్లో॥ ఆవాహయామిదేవేశం - సర్వాభీష్టప్రదాయినీం
సర్వపాపహరాందేవీం - మహాదేవప్రియాంశివాం
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్రా మహానదీదేవతాయైనమ్ణ - ఆవాహనం సమర్పయామి
(పుష్పములు అక్షతలు వేయవలెను)

ఆసనం :"తాంమ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీ మనపగామినీమ్।
యస్యాం హిరణ్యం విన్దేయం గామశ్వమ్పురుషానహమ్"

శ్లో॥ స్వర్ణరత్నసమాయుక్తం, దివ్యరత్నోపశోభితం
దివ్యసింహాసనం భద్రే, దాస్వామిప్రతిగృహ్యతాం
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః నవరత్నఖచిత సింహాసనం సమర్పయామి
(పుష్పములు- అక్షతలు వేయవలెను)

అర్ఘ్యం : " అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాద ప్రభోధినీమ్।
శ్రియన్దేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీజుషతామ్"

శ్లో॥ వరాహదంత సంభూతే - దేవాసురనమస్కృతే
విష్ణుప్రియే మయాదత్తం గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః అర్ఘ్యం సమర్పయామి

పాద్యం :"కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారా
మార్ద్రాం జ్వలన్తీ నృప్తాన్తర్పన్తీయ్
పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయె శ్రియమ్

శ్లో॥ చంద్ర చూడప్రియేదేవి - భక్తాభీష్టప్రదాయినీ
సంగ్రుహాణశుభేశ్యామే - పాద్యమేత న్మయార్పితం"
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః పాద్యం సమర్పయామి.

ఆచమనమ్: చన్ద్రామ్ప్రభాసాం యశసాజ్వలన్తీం
శ్రియంలోకే దేవజుష్టాముదారామ్
తాంపద్మినీం ఈంశరణమహంప్రపద్యే
అలక్ష్మీర్మేనశ్యతాత్వాం వృణే"

శ్లో॥ మృగనాభిసమాయుక్తం – కర్పూరాద్యైసువాసితం
పానీయంచ మయాదత్తం – సమ్యగాచమనీయకం
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః ఆచమనీయం సమర్పయామి

పంచామృతస్నానమ్ :"(ప్రతిమమీదగాని లేదా నదిలో అభిషేకించవచ్చును")

పాలు : "ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమవృష్ణియం భవావాజస్వసంగధే"
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః క్షీరేణస్నపయామి

పెరుగు : దధిక్రావణ్ణోఅకారిషం జిష్ణోరశ్యస్యవాజినః
సురభినోము ఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ం షితారిషత్"
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః దధ్నాస్నపయామి

ఆజ్యం : " శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసిదేవోవస్సవితోత్పునా
త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో సూర్యస్యరశ్మిభిః
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః ఆజ్యేనస్నపయామి

తేనే : మధువాతాఋతాయతే, మధుక్షరన్తిసిన్ధవ ః
మాధ్వీర్నస్సంతోషధీః మధునక్తముతోషసి
మధుమత్పార్ధివగ్ం రజః మధుద్యౌరస్తునః పీతా
మధుమాన్నోవనస్పతి, ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః
మాధ్వీర్గావోభవస్తునః
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః మధునాస్నపయామి

పంచదార : "స్వాధుః పవస్వదివ్యాయజన్మనే
స్వాధురింద్రాయసుహవీతునామ్నే
స్వాధుర్మిత్రాయ వరుణాయవాయవే
బృహస్పతయ మధుమాగ్ం అదాభ్యః
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః శర్కరయాస్నపయామి

టెంకాయనీరు : యాః పలినీర్యా, అఫలాఅపుష్పాయాశ్చపుష్పిణీ ః
బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానోమున్చత్వగ్ం హసః
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః నారికేళఫలోదకేన స్నపయామి
(నారంగఫలరసేన, ద్రాక్షాపలరసేన, బహుభీజఫల రసేన,
జమ్బీరపలరసేన, దాడిమీ భీజపలరసేన స్నపయామి
ఓం అపోహిష్టమయోభువః తాన ఊర్జేదధాతన
మహేరణాయచక్షసే, యోవశ్శివత మోరసః
తస్యభాజయతేహనః, ఉశతీరివమాతరః
తస్మారంగమామ వోయస్యక్షయాయ,
జిన్వథ అపోజనయ థాచనః మకర గతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి
తీర్ధరాజపుష్కరసహిత తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః
శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.
“ఆదిత్యవర్ణే తపసోధిజాతో – వనస్పతి స్తవవృక్షోధబిల్వః
తస్యఫలాని తపసానుదన్తు మాయాన్తరాయాశ్చబాహ్యాలక్ష్మీః

శ్లో॥ క్షీరాజ్యేక్షురసైః పుణ్యైర్ధధ్నాచమధునాతధా, పంచామృతైస్నాపయిష్యే
తుంగభద్రే నమోస్తుతే
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధత్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః పంచామృతస్నానంసమర్పయామి.

శ్లో॥ పంచామృత స్నానానంతరం మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి
తీర్ధరాజపుష్కరసహిత తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః
శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి

వస్త్రమ్ : ఉపైతుమాన్దేవసఖః కీర్తిశ్చమణినాసహ,
ప్రాదుర్భూతోస్మిరాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తి మృద్ధిన్దదాతుమే,
ఓం అభివస్త్రాసువసనాన్యృషాభిధేనూస్సుదుఘాఃపూయమానాః,
అభిచన్ద్రా భర్తవేనో హిరణ్యాభ్యశ్వా, న్రధినో దేవసోమ.

శ్లో॥ సర్వలక్షణ సంపన్నే, దీనోద్ధరణశాలిని,
కౌశేయ వస్త్రయుగ్నంచ, శుభేతేప్రదతామ్యహమ్,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి.

యజ్ఞోపవీతమ్ : క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ట, మలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్,
అభూతి మసమృద్ధించ, సర్వాన్నిర్ణుదమే గృహాత్.

శ్లో॥ " కంచుకం కాంచనం దివ్యం, విధాత్రా నిర్మితం పురా,
అహందాస్యామిదేవేశి - తుంగభద్రా భీష్టప్రదాయినీ,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్థరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః యజ్ఞోపవీతకంచుకాభరణాని సమర్పయామి.

గంధమ్ : " గంధ ద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణిమ్,
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోప హ్వయేశ్రియమ్"

శ్లో॥ చందనాగరు కర్పూర మృగనాభిసమన్వితమ్,
గంధం గృహాణదేవేశి, దేవదేవాంగభూషణే,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్థరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః శ్రీగంధం సమర్పయామి.

<u>పసుపు - కుంకుమ</u>

శ్లో॥ శాలీయాంశ్చంద్ర వర్ణాంశ్చ, హరిద్రామిశ్రితాన్ శుభాన్,
కుంకుమాంశ్చార్పయే, గృహాణశ్రీహరిప్రియే,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్థరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః హరిద్రా కుంకుమాని సమర్పయామి.

అక్షతలు : మనసః కామ మాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి।,
పశూనాగ్ం రూపమన్నస్య మయిశ్రీశయతాం యశః॥

శ్లో॥ అక్షతాన్ ధవళాన్, దివ్యాన్ శాలీ తండుల సంభవాన్,
గృహాణ వరదేదేవి తుంగభద్ర శుభాక్షతాన్.
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్థరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః అక్షతాన్ సమర్పయామి.

పుష్పమ్ : శ్లో॥ కరవీరైర్జాజికుసుమైశ్చంపకై, ర్వకుళైశుభైః,
శతపత్రైశ్చకల్హారైరర్చయేత్వాం హరిప్రియే॥,
మయాదత్తమిదం పుష్పం తులసీదళసంయుతం,
మూల్యంగృహాణ దేవేశి - తుంగభద్రనమోస్తుతే.
ఓం శ్రీ తుంగభద్రాయైనమః - పుష్పాణి పూజయామి.

శ్రీ తుంగభద్రానది అష్టోత్తర శత నామావళి

శ్రీ అష్టమూర్త్యాత్మికాయైనమః – పాదౌ పూజయామి

శ్రీ అపర్ణప్రియాయైనమః – పాదతలౌ పూజయామి

శ్రీ అయోనిజాయైనమః – జంఘే పూజయామి

శ్రీ అలంపురక్షేత్ర వాశినమః – జానునీం పూజయామి

శ్రీ అద్వైత ప్రకాశిన్యైనమః – ఊరూ పూజయామి

శ్రీ అద్వైత మకరందాయైనమః – కుటిం పూజయామి

శ్రీ అంతర్గంగ తీర్థాయైనమః – నాభిం పూజయామి

శ్రీ అశ్వమేధేశ్వర తీర్ధాయైనమః – హృదయం పూజయామి

శ్రీ ఆత్మభువోద్భవాయైనమః – ఉదరం పూజయామి

10 శ్రీ అగ్నీశ్వర తీర్థాయైనమః – గ్రీవం

శ్రీ ఈశ పత్నైనమః – కంఠం

శ్రీ ఉమ ప్రియామైనమః – చుబుకం

శ్రీ ఊర్ధ్వలోక వాసిన్యైనమః – జిహ్వా పూజయామి

శ్రీ కమలాసన నిర్మితాయైనమః – ముఖే

శ్రీ కలిదోష విఘాతిన్యైనమః – నాసికాం

శ్రీ కామేశ్వర పత్న్యైనమః – నేత్రే

శ్రీ గంగమూలోద్భవాయైనమః – లలాటం

శ్రీ గంగానది తుల్యైనమః – తినేత్రే పూజయామి

శ్రీ గరురాశి సమాయోగనమః
శ్రీ సమాక్రాన్తమహానద్యైనమః – శిరః

20 శ్రీ పుష్కరాఖ్యాయైనమః – సర్వాణ్యంగాని

శ్రీ పంపానద్యైనమః

శ్రీ పంపాపతి మనోజ్ఞాయైనమః

శ్రీ మహా తీర్థాయైనమః

శ్రీ మంత్రా రాధ్యాయైనమః

శ్రీ మృకండ వరప్రదాయైనమః

శ్రీ మహాపాతకనాశిన్యైనమః

శ్రీ మార్కండేయవరప్రదాయైనమః

శ్రీ మాల్యవంతాద్రివాసిన్యైనమః

శ్రీ పాపారణ్యదవానలాయైనమః

30 శ్రీ మధురస్వరాయైనమః

శ్రీ మురారిప్రియఅర్ధాంగ్యైనమః
శ్రీ మణికర్ణికతీరాయైనమః
శ్రీ మోక్షేశ్వరమహాతీర్ధాయైనమః
శ్రీ మలక్షయేశ్వరతీర్ధాయైనమః
శ్రీ ముక్తి క్షేత్రాయైనమః
శ్రీ మనశ్శాంతిప్రదాయైనమః
శ్రీ మధురరసాయైనమః
శ్రీ మలాపహారిణైనమః
శ్రీ భవబంధనాయైనమః
40 శ్రీ భద్రదాయిన్యైనమః
శ్రీ భక్తాభీష్టఫలప్రదాయైనమః
శ్రీ బారత్యైనమః
శ్రీ బ్రహ్మజ్ఞానైకసాధనాయైనమః
శ్రీ బృందావనసంచారిణ్యైనమః
శ్రీ భుజంగతీర్ధాయైనమః
శ్రీ బృహస్పతిపురోగామిన్యైనమః
శ్రీ భస్మేశ్వరతీర్ధాయైనమః
శ్రీ భవనాశిన్యైనమః
శ్రీ యజుర్వేదస్వరూపిణ్యైనమః
50 శ్రీ యోగేశ్వరతీర్ధాయైనమః
శ్రీ రామలింగేశ్వరప్రియభామిన్యైనమః
శ్రీ వరాహచలాద్రిజాయైనమః
శ్రీ తుంగాయైనమః
శ్రీ వరాహదక్షిణదంతాయైనమః
శ్రీ భద్రాయైనమః
శ్రీ పవిత్రకూడలిప్రదేశసంగమాయైనమః
శ్రీ తుంగభద్రాయైనమః
శ్రీ విష్ణుముఖోద్భవాయైనమః
శ్రీ శుభప్రదాయైనమః
60 శ్రీ హిరణ్యాక్షాసురవధకారకాయైనమః

శ్రీ విరూపాక్షపత్న్యైనమః
శ్రీ నరకద్వారనాశనాయైనమః
శ్రీ విరించిప్రియాయైనమః
శ్రీ విభాండకసమారాధ్యపాదుకాయైనమః
శ్రీ విభాండకసమారాధ్యపాదుకాయైనమః
శ్రీ ఋష్యశృంగవరప్రదాయైనమః
శ్రీ విరూపాక్షసహితవృషారూఢాయైనమః
శ్రీ వీరభద్రప్రీతాయైనమః
శ్రీ వేదాసంగమతీర్ధాయైనమః
70 శ్రీ ఛాయామల్లిఖార్జునతీర్ధాయైనమః
శ్రీ ప్రధమబ్రహ్మతీర్ధాయైనమః
శ్రీ నారదేశ్వరతీర్ధాయైనమః
శ్రీ వరాహతీరాయైనమః
శ్రీ రుక్మాంగదస్తవనీయాయైనమః
శ్రీ వేణ్యైనమః
శ్రీ భీమరాతిన్యైనమః
శ్రీ నాదవత్యైనమః
శ్రీ జనమేజయకృతఅహియాగస్థలపవిత్ర్యైనమః
శ్రీ శుభ్రాయైనమః
80 శ్రీ సర్వజ్ఞానప్రదాయైనమః
శ్రీ సర్వాభీష్టప్రదాయైనమః
శ్రీ జనపూజితాయైనమః
శ్రీ శాస్త్రాయైనమః
శ్రీ శాస్త్రమయ్యైనమః
శ్రీ శారదాపీఠవాసిన్యైనమః
శ్రీ శృంగేరీక్షేత్రనిలయాయైనమః
శ్రీ విష్ణ్వానుజాయైనమః
శ్రీ మతంగాశ్రమవాసిన్యైనమః
శ్రీ పంచముఖాంజనేయప్రియాయైనమః
90 శ్రీ రాఘవేంద్రమునిప్రీతాయైనమః

శ్రీ తత్వజ్ఞానస్వరూపిణ్యైనమః
శ్రీ జోగులాంబప్రియాయైనమః
శ్రీ సర్వవిద్యాధిదేవతాయైనమః
శ్రీశైలపశ్చిమద్వారప్రకాశిన్యైనమః
శ్రీ శుక్రేశ్వరతీర్థాయైనమః
శ్రీ శుక్రేశ్వరతీర్థాయైనమః
శ్రీ నాగభోగేశ్వరతీర్థాయైనమః
శ్రీ దేవద్రోణితీర్థాయైనమః
శ్రీ సోమసిద్దేశ్వరతీర్థాయైనమః
100 శ్రీ సార్ధత్రికోటితీర్థతుంగభద్రాయైనమః
శ్రీ సర్వతీర్థపలప్రదాయైనమః
శ్రీ పుష్కరాయైనమః
శ్రీ సంగమేశ్వరప్రీతాయైనమః
శ్రీ పుణ్యలోకప్రదాయిన్యైనమః
శ్రీ సర్వేషాంమోక్షదాయిన్యైనమః
శ్రీ కృష్ణానదిసంగమాయైనమః
శ్రీ సర్వనదీసంగమాయైనమః
108 శ్రీ మకరగతేజీవ తుంగభద్రపుష్కరతీర్థాయైనమః

ధూపం : " కర్దమేన ప్రజా భూతా మయి సంభవకర్దమ,
శ్రియం వాసయమేకులే మాతరం పద్మమాలినీమ్,

శ్లో॥ వనస్పత్యుర్భవైదివ్యైనానా గంధైః స్సుమనోహరమ్
ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోయం ప్రతి గృహ్యతామ్

శ్లో॥ చందనాగరు కర్పూరం, ఘృతగుగ్గుల సంయుతం,
గృహాణ ధూపం వందే. తుంగభద్రనమామ్యహమ్,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః ధూపమాఘ్రాపయామి.

దీపం : "ఆపస్సృజన్తు స్నిగ్ధాని చిక్లీతవసమేగృహే,
నిచదేవీం మాతరం శ్రియం వాసయమేకులే.

శ్లో॥ సాజ్యంత్రివర్తిసంయుక్తం - వహ్నినా యోజితం మయా,
గృహాణ మంగళం దీపం, త్రైలోక్యం తిమిరాపహం,
భక్త్యాదీపం ప్రయచ్చామి దేవాయపరమాత్మనే,
త్రాహిమాం నరకాద్ఘోర - దివ్యజ్యోతినమోస్తుతే.

శ్లో॥ ఘృతవర్తిషు దీపం తే మయార్పిత మిదం శుభం,
గృహాణమంగళం దీపం సర్వైశ్వర్య ప్రదాయిని,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః దీపం దర్శయామి,
ధూప, దీపానంతరముఖే శుద్ధ ఆచమనీయం సమర్పయామి.

నైవేద్యం : ఆర్ద్రామ్పుష్కరిణీమ్పుష్టిమ్పిఙ్గళా మ్పద్మమాలినీమ్,
చన్ద్రాం హిరణ్మయీాం లక్ష్మీమ్ జాతవేదోమమావహ॥

ఓం భూర్భువస్సువః – ఓం తత్సవితుర్వరేణియం
భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్
సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి – అమృతమస్తు
"క్షీరంచగుడ సంయుక్తం సర్పిషాయుతమాదరాత్
మయాని వేదితం భుజ్జ్వ, పంచభక్ష్య సమన్వితం,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః అమృతనైవేద్యం సమర్పయామి.
అమృతో పస్తరణ మసి, ఓం ప్రాణాయస్వాహా, ఓం అపానాయస్వాహా,
ఓం వ్యానాయస్వాహా, ఓం ఉదానాయస్వాహా, ఓం సమానాయస్వాహా,
మధ్యేమధ్యే ఉదకపానీయం సమర్పయామి – హస్తౌప్రక్షాళయామి –
పాదౌ ప్రక్షాళయామి – శుద్ధఆచమనీయం సమర్పయామి.

తాంబూలమ్ : "ఆర్ద్రాం యః కరిణీం యష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్,
సూర్యాం హిరణ్మయీాం లక్ష్మీం జాత వేదో మమావహ

శ్లో॥ పూగీ ఫల సమాయుక్తం నాగవల్లీ దళైర్యుతం,
ముక్తాచూర్ణసమాయుక్తం తాంబూలమ్ ప్రతిగృహ్యతామ్,
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః తాంబూలం సమర్పయామి.

నీరాజనమ్ : "తాంమ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీ మనపగామినీమ్
యస్యాం హిరణ్యం ప్రభూతం గావోదాస్యోశ్వాన్
విన్దేయం పురుషానహమ్"
"హిరణ్యపాత్రం మధోపూర్ణం దధాతి, మధవ్యోసానేతి
ఏకధాబ్రహ్మణ ఉపహరతి, ఏకధైవ యజమాన
ఆయుస్తేజోదధాతి, సామ్రాజ్యం భౌజ్యం, స్వారాజ్యం
వైరాజ్యం, పారమేష్యగ్ రాజ్యం, మహారాజ్యమాధిపత్యం"

శ్లో॥ స్వర్ణపాత్ర స్థితందేవి, కర్పూరేణసమన్వితం
నీరాజనం మయాదత్తం గృహాణ పరమేశ్వరి
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత

తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః
ఆనందకర్పూర నీరాజనం దర్శయామి.

మంత్రపుష్పము : గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపది
ద్విపదీ సాచతుష్పది అష్టాపదీనవపదీ
బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమేవ్యోమన్

శ్లో॥ సువర్ణ మంత్రపుష్పంచ మయా భక్త్యాసమర్పితం
నానారత్న సమాయుక్తం, సహ్యాజేత్వం గృహాణమే
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః
దివ్యసువర్ణ మన్త్ర పుష్పం సమర్పయామి.

ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారము : యానికానిచపాపాని-జన్మాంతరకృతానిచ
తాని తాని ప్రణశ్యంతి ప్రదక్షిణ పదేపదే
పాపోహం పాపకర్మాహం, పాపాత్మ పాపసంభవః
త్రాహిమాం కృపయాదేవి, ప్రదక్షిణకృతంనవౌ
మకరగతేదేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధరాజపుష్కరసహిత
తుంగభద్ర మహానదీదేవతాయైనమః
ఆత్మ ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి.
పున్ణ పూజాంచకరిష్యే ఛత్ర మాచ్ఛాదయామి,
చామరయుగళం వీచయామి, నృత్యదర్శయామి - గీతం శ్రావయామి,
అశ్వానారోహయామి. గజానారోహయామి. సమస్తరాజో పచార,
భక్త్యుపచార శక్త్యుపచారపూజాం సమర్పయామి.

శ్లో॥ యస్యస్మృత్యాచ నామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాదిషు
న్యూనం సంపూర్ణ తాం యాతి సద్యోవందేత వరాహదంతజం
మన్త్రహీనం, క్రియాహీనం, భక్తిహీనం తుంగభద్ర
యత్పూజితం మయాదేవి పరిపూర్ణం తదస్తుతే
అనయామయాకృత ద్యాన, ఆవాహనాది శ్రీసూక్తవిధానేన
షోడ శోపచారపూజయా భగవతి సర్వాత్మికా
తుంగభద్ర దేవతా సుప్రీతా సుప్రసన్నోవరదాభవన్తు
అని దోసిలితో నీళ్ళు వదలవలయును.

శ్రీ బృహస్పతి పూజ

(పురుష సూక్త విధానము)

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం ...గోత్రః ...శ్రీమాన్ ....నామధేయః, అహం ..గోత్రస్య శ్రీమతః సకుటుంబపరివారస్య మమ .... నామధేవత్యాః మమ ఆచరిత వ్రతకల్పోక్త సంపూర్ణ సకలఫలావ్యార్థం బృహస్పతి పూజాం కరిష్యే తదంగ **ప్రతిమాశోధనం :-** తుంగభద్రనదీ ప్రతిమవలె నీ బృహస్పతి ప్రతిమను కూడా పంచామృతాదులలో శోధించవలెను. తదనంతరం ప్రతిమ గంధ పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ఓం శ్రీబృహస్పత్యైనమః బృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విబాతి క్రతుమజ్జనేషు యద్దీదయచ్ఛవసర్త ప్రజాత తదస్మాసుద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ బృహస్పతిం సాంగంసాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీపుత్ర పరివారసహితం ఆవాహయామి స్థాపయామి పూజయామి.

కలశస్య ముఖేవిష్ణుః కంఠేరుద్రస్సమాశ్రితః
మూలేతత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యేమాతృగణాస్థితాః॥

కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపావసుంధరా ఋగ్వేదోధయజుర్వేద స్సామవేదోహ్యధర్వణః అంగైశ్చసహితా స్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః। కలశే గంధపుష్పాక్షతాన్ నిక్షిప్య బృహస్పతిం సాంగం, సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీ పుత్రపరివార సహితం బృహస్పతిం ఆవాహయామి స్థాపయామి-పూజయామి-ఓం అసునీతే యితి ప్రాణప్రతిష్టాపనం కృత్వా ప్రాణప్రతిష్ఠాపనముహోర్త సుముహోర్తోస్తు। స్థిరోభవ। ఇష్టకామ్యార్థ ఫల సిద్ధిదోభవ ఇత్యుక్త్వా తదంగ కలశారాధనం కరిష్య.

గురుధ్యానమ్: ఆగచ్ఛత్సురాచార్య సింహస్థ సురబూజిత।
తవపూజాం విధాస్యామి గౌతమ్యా సహితస్యవై ॥

బృహస్పతిం సాంగంసాయుధం సవాహనం సశక్తి పత్నీపుత్ర పరివారసహితం ధ్యాయామి ధ్యానం సమర్పయామి.

ఆవాహనమ్:

మంత్రం ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్।
సభూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతిష్ఠ దశాంగులమ్॥

శ్లో॥ బృహస్పతే సురాధ్యక్ష సర్వకల్మషనాశన।
సింహాసనం రత్నమయం గృహాణ సురపూజిత॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః ఆసనమ్ సమర్పయామి.

పాద్యమ్: *మంత్రం* ఏతావానస్యమహిమా అతోజ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః
పాదోస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి॥

శ్లో॥ రక్తాంభోరుహ సారాధ్య నలినాయతలోచన।
గృహాణపాద్యమనఘ సురాణాంచ హితేరత॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః పాద్యమ్ సమర్పయామి.

అర్ఘ్యమ్ : *మంత్రం* త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోస్యేహా భవాత్పునః
తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ సాశనానశనే అభి॥

శ్లో॥ సురాధ్యక్ష మహాబాహో గురోతవ నమస్కృతిః।
ఆర్ఘ్యం గంగా జలోపేతం గృహ్ణాష్వసురసత్తమ ॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః అర్ఘ్యమ్ సమర్పయామి.

ఆచమనమ్ : *మంత్రం* తస్మాద్విరాడజాయతవిరాజో అధిపూరుషః।
సజాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమి మధోపురః॥

శ్లో॥ దండాక్షసూత్ర వరదాభయపాణే మనోహర ।
గృహాణాచమనం దేవ "తార" యా సహిత ప్రభో॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః ఆచమనీయం సమర్పయామి.

స్నానమ్ : *మంత్రం* యత్పురుషేణ హవిషాదేవా యజ్ఞమతన్వత।
వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మ ఇధ్మ శరద్ధవిః॥

శ్లో॥ లసన్మకుట మాణిక్య శోభయా ధ్వాంత నాశన ।
స్నాపయామి సురేశత్వాం శుద్ధగంగాజలైశ్శుభైః॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి.

మధుపర్కమ్ :

శ్లో॥ పెరుగు, తేనె, నేయి, నీరు, పంచదార నీనిని మధుపర్కము అంటారు.
మధ్వాజ్యదది సంయుక్తం శర్కరాజలసంయుతం।
మధుపర్కం గృహాణత్వం సురాచార్య నమోస్తుతే॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః మధుపర్కమ్ సమర్పయామి.

పంచామృతస్నానమ్ :

మంత్రం ఆప్యాయస్వ సమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం భవావాజస్య సంగధే॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః
క్షీరేణస్నపయామి (పాలుపోయవలెను.)

మంత్రం దధిక్రావణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ।
సురభినోముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమఃధధ్నాస్నపయామి
(పెరుగు పోయవలెను.)

మంత్రం శుక్రమసి, జ్యోతిరసి, తేజోసి, దేవోవస్సవితోత్పునా।
త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సుర్యస్యరశ్మిభిః ॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః ఆజ్యేనస్నపయామి

మంత్రం మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః మాధ్వీర్న స్సంత్వోషధీః
మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః మధుద్యౌరస్తునః పితా
ఎమధుమాన్నోవనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః మాధ్వీర్గావో భవంతునః
ఓం బృహస్పతి దేవగురవే నమః మధునాస్నపయామి
(తేనె పోయవలెను.)

మంత్రం స్వాదుః పవస్వ దివ్యాయ జన్మనే, స్వాదురింద్రాయ సుహవీతునామ్నే
స్వాదుర్మిత్రాయ వరుణాయ వాయవే బృహస్పతిం మదుమాగ్ం అదాభ్యః
ఓం బృహస్పతి దేవగురవే నమః శర్కరయా స్నపయామి.

శుద్ధోదక స్నానమ్ :

మంత్రం ఆపోహిష్ఠా మయోభువః।
స్తాన ఊర్జేదధాతన మహేరణాయ చక్షసే యోవశ్శివ
తమోరవస్తస్యభాజయతే హనః ఉశతీరివమాతరః
తస్మా అరంగమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వధ,
ఆపోజనయధాచనః॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః శుద్ధఅచమనీయం
సమర్పయామి. (నీరు పోయవలెను)

ఫలోదక స్నానమ్ :

మం॥త్రం యాః ఫలినీర్యా అఫలాపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః
బృహస్పతిప్రసూతాస్తానో ముంచం త్వగ్ంహసః

శ్లో॥ నమోనమస్సర్వగురో సర్వదేవ హృదర్చితి (జీవ)
నారికేళోదకస్నానం స్వీకురుష్వకృపాపర॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః నారికేళ ఫలోదక స్నానం సమర్పయామి.

వస్త్రయుగ్మమ్ :

మం॥త్రం సప్తాస్యాసన్ పరిధయః త్రిస్సప్తసమిద్ధ కృతాః దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః
అబధ్నన్ పురుషం పశుమ్॥

శ్లో॥ స్వర్ణవర్ణమయంవాసో గృహ్యతాంగ్రహనాయక।
గురోభక్తేష్టఫలద స్సింహస్థ కృపయామయ॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి.

యజ్ఞోపవీతమ్ :

మం॥త్రం తం యజ్ఞం బర్హిషిప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః।
తేనదేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చయే॥

మం॥త్రం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాత్
ఆయుష్యమగ్ర్యం ప్రతిముంచ శుభ్రం
యజ్ఞోపవీతం బలమస్తుతేజః

శ్లో॥ ఉపవీతం మయానీతం నవతంతు వినిర్మితం ।
బ్రహ్మాగ్రంధి సమాయుక్తం గృహాణ విబుధేశ్వర॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః యజ్ఞోపవీతమ్ సమర్పయామి.

గంధమ్ :

మం॥త్రం తస్మాద్య జ్ఞాత్సర్వహుతః సంభృదం పృషదాజ్యం పశూగ్ంస్తాగ్ం।
శ్చక్రేవాయవ్యాన్, అరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చయే

మం॥త్రం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్

శ్లో॥ కర్పూరాగరు కస్తూరీ సహితం చందనం శివం।
సర్వశాస్త్రార్థ తత్వజ్ఞ, స్వీకురుష్వనమోస్తుతే॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః గంధమ్ సమర్పయామి.

అక్షతలు : మంత్రం తస్మా ద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః ఋుజస్సామానిజజ్ఞిరే।
ఛందాగ్ంసిజిజ్ఞిరే తస్మాత్ యజు స్తస్మాదజాయత॥

మంత్రం ఆయనేతే పరాయనే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః
హ్రదాశ్చపుండరీకాణి సముద్రశ్చగృహాఇమే
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమ్ణ అక్షతలు సమర్పయామి.

పుష్పమ్ : మంత్రం తస్మాదశ్వా అజాయంత ఏకేచో భయాదతః
గావోహ జజ్ఞి రేతస్మాత్, తస్మాజ్ఞాతా అజావయః ॥

శ్లో॥ చంపగా శోక పున్నాగ కేతకీ వకుళానిచ।
అన్యానిచ సుపుష్పాణి స్వీకురు ద్విజనాయక॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః పుష్పాణి సమర్పయామి.

అంగ పూజ

ఓం రక్తాంబుజ పదాయ నమః - పాదౌపూజయామి.
ఓం గురవే నమః - గుల్ఫౌ పూజయామి
ఓం జగద్విదితాయ నమః - జానునీ పూజయామి.
ఓం జీవాయ నమః - జంఘే పూజయామి
ఓం తారాపతయే నమః - ఊరూ పూజయామి.
ఓం సురాచార్యాయ నమః - కటిం పూజయామి
ఓం మహాత్మనే నమః - నాభిం పూజయామి.
ఓం ఇంద్రవరదాయ నమః - వక్షస్థలం పూజయామి
ఓం ఆజానుబాహవే నమః - భాహూన్ పూజయామి.
ఓం కంబుకంఠాయ నమః - కంఠం పూజయామి
ఓం రత్నకుండల దారిణే నమః - కర్ణౌ పూజయామి.
ఓం సునాసాయ నమః - నాసికాం పూజయామి
ఓం సువదనాయ నమః - వదనం పూజయామి.

ఓం పుండరీకాక్షాయ నమః	–	నేత్రే పూజయామి.
ఓం శ్రీ బృహస్పతయే నమః	–	శిర్ణ పూజయామి.
ఓం సర్వాభీష్ట ప్రదాయ నమః	–	సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

అథ బృహస్పత్యష్టోత్తర శతనామ పూజా

ప్రతి నామమునకు ముందు **"ఓం"** అని చివర **"నమః"** అని చదువుకొనవలెను.

శ్రీ గురవే నమః	చిత్తశుద్ధికరాయ
ధన్యాయ	అసమానబలాయ
గుణవరాయ / గోప్త్రే	శ్రీమతే
దక్షిణాయన సంభవాయ	సత్వగుణసంపన్నాయ
గోచరాయ	జైత్రాయ
ధసుర్మీనాధిపాయ	భూసురాభీష్టదాయ
గోపతిప్రియాయ	చిత్రశిఖండిజాయ
దేవాయ	భూరియశసే
గుణినే	బృహద్భానవే
ధనురాభణధరాయ	పుణ్య వివర్ధనాయ
గుణవతాంశ్రేష్ఠాయ	బృహస్పతయే
హరయే	ధర్మరూపాయ
గురూణాంగురవే	అభీష్టదాయ
అంగీరసకులోద్భవాయ	ధనాధ్యక్షాయ
అవ్యయాయ / జైత్రే	సురాచార్యాయ
సింధుదేశాధిపాయ	ధనదాయ
జయంతాయ	సురకార్యహితంకరాయ
స్వర్ణవర్ణాయ	సర్వవేదార్ధ తత్వజ్ఞాయ
జీవాయ	గీర్వాణ పోషకాయ
వరిష్ఠాయ	దయాసారాయ
దేవేశాయ నమ్మ	పరాయ
వాగ్విచక్షణాయ	దారిద్ర్య నాశకాయ

దేవాతాభీష్టదాయగాయ	బ్రహ్మపుత్రాయ
బ్రహ్మవిద్యావిశారదాయ	విప్రాణాంపతయే
నీతికర్త్రే	బృహస్పతయే
సమానాధికవినిర్ముక్తాయ	భార్గవశిష్యాయ
జగత్పిత్రే	సురాచార్యాయ
సర్వలోకవశంవదాయ	విపన్నహితకారిణే
విశ్వాత్మనే	దేవాసురపూజితాయ
సురాసురగంధర్వవందితాయ	సురాణాంవిపత్త్రిత్రాణహేతనే
విశ్వకర్త్రే	అచార్యాయ
సత్యభాషణాయ	బృహస్పతయే
విశ్వయోనయే	సురేంద్రవంద్యాయ
సురాచార్యాయ	అయోనిజాయ
దేవాచార్యాయ	ధయావతే
భూర్భవాయ	సురమంత్రిణే
అనంతసామర్థ్యాయ	శుభలక్షణాయ

ధూపమ్ :

మంత్రం యత్పూరుషం వ్యదధుఃకతిథావ్య కల్పయన్।
ముఖంకిమస్య కౌబాహూకావూరూపాదావుచ్యేతే॥

శ్లో॥ వనస్పత్యుద్భవైదివ్యై నానాగంధైః స్సుమనోహరం ।
అఘ్రేయ స్సర్వదేవానాం ధూపోయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః ధూపమాఘ్రాపయామి.

దీపమ్ : *మంత్రం* బ్రాహ్మణోస్య ముఖమాసీత్ బాహూరాజన్యః కృతః
ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత

శ్లో॥ సాజ్యం త్రివర్తి సంయుక్తం వహ్నినాయోజితం ప్రియం
గృహాణ మంగలం దీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహం ।
భక్త్యా దీపం ప్రయచ్ఛామి దేవాయ పరమాత్మనే
త్రాహిమాంనరకాద్ఘోరాద్దివ్యజోతిర్నమోస్తుతే॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః దీపం ధర్శయామి.

నైవేద్యమ్ :

మం॥ చంద్రమా మనసోజాతః చక్షోస్సూర్యో అజాయత
ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత

మం॥ ఓం భూర్భువస్సువహ ఓం తత్సవితుర్వరేణియం
భర్గోదేవస్యధీమహి థియో యోనః ప్రచోదయాత్
సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి అమృతమస్తు

ఓం ప్రాణాయస్వాహా – ఓం అపానాయ స్వాహా
ఓం వ్యానాయస్వాహా – ఓం ఉదానాయస్వాహా
ఓం సమానాయస్వాహా – ఓం బ్రహ్మణేస్వాహాస

శ్లో॥ నైవేద్యం షడ్రసోపేతం నానావ్యంజన సంయుతం
దధ్యాజ్య భక్ష్య సంయుక్తం సంగృహాణాఘనాశన
ఓం బృహస్పతి దేవగురవే నమః మహానైవేద్యమ్ సమర్పయామి.

తాంబూలమ్ :

మం॥ నాభ్యా ఆసీ దంతరిక్షం శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత
పద్భ్యాం భూమిర్ధిశ శ్రోత్రాత్ తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్

శ్లో॥ పూగీఫలైస్స కర్పూరైర్నాగవల్లీ దళైర్యుతం
ముక్తాచూర్ణ సంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః
తాంబూలమ్ సమర్పయామి.

నీరాజనమ్ :

మం॥ వేదాహామేతం పురుషం మాహాంతం ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే
సర్వాణిరూపాణి విచిత్యధీరః నామాని కృత్వాభివదన్ యదాస్తే

శ్లో॥ నీరాజనం జగద్వీరం నీరాజాసన వందిత
భక్తార్తి భంజనాసక్త స్వీకురుష్వ మయార్పితమ్॥
ఓం శ్రీ బృహస్పతి దేవగురవే నమః నీరాజనమ్ సమర్పయామి.

మంత్రపుష్పమ్ :

మంత్రం ఓం ధాతాపురస్తాద్య ముదాజహార।శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః।

త మేవం విద్వాన్ అమృత ఇహబవతి।

నాన్య పంథా అయనాయ విద్యతే ॥ (తదుపరి యధాశక్తి)

ఓం శ్రీ తుంగభద్ర మహానదీ సమాగత సార్ధత్రికోటి తీర్ధరాజ పుష్కర దేవతా గమన కారణాయ కన్యాగత దేవగురవే నమః

మంత్రపుష్పం సమర్పయామి.

పుష్పాంజిలి : శ్లో॥అంజలిం తవ దాస్యామి సర్వపుష్ప మనోహరం

గృహాణ తారయాసహ సర్వదేవాభిపూజిత॥

ఓం శ్రీ తుంగభద్ర మహానదీ సమాగత సార్ధత్రికోటి తీర్ధరాజ పుష్కర దేవతా గమన కారణాయ కన్యాగత దేవగురవే నమః

పుష్పాంజలి సమర్పయామి.

ప్రదక్షిణ నమస్కారం :

శ్లో॥ నమస్తే దేవగురవే నమస్తే విబుధాధిప

తమోఘనాశనే తుభ్యం నమస్తే లోకవందిత

ఓం శ్రీ తుంగభద్ర మహానదీ సమాగత సార్ధత్రికోటి తీర్ధరాజ పుష్కం దేవతా గమన కారణాయ మకరగత దేవగురవే నమః ఆత్మప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

క్షమాపణ నమస్కారమ్ :

శ్లో॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం బృహస్పతే

యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే

అనయా ధ్యాన ఆవాహనాది షోడశోపచార పూజాచ

అవసర, మహా నివేద్యాచ భగవాన్ సర్వాత్మకః సర్వం

శ్రీ బృహస్పతి దేవతా సుప్రీత సుప్రసన్నో వరదోభవతు

బృహస్పతి పూజా సమాప్తాః

తర్పణము మరియు పిండప్రదానము నకు అవసరమగువస్తువులు

పుష్కర ఘట్టములలో పురోహితులవద్దఅన్నియు లభించును. మనము ఇంటివద్దనుంచి తీసుకొని వెళ్ళుటకు ఆసక్తిగల వారికి మాత్రమే

తర్పణము	పిండప్రదానము
గ్లాసులు - 2, ఉద్ధరిణె	గ్లాసులు - 2, ఉద్ధరిణె, పళ్ళెము
పళ్ళెము, నూగులు 50 గ్రా	నూగులు 50 గ్రా, నెయ్యి
దర్భ (కొసలుగాయుండునది)	కొత్తతుండుగుడ్డ,
యజ్ఞోపవీతము(ధరించుటకు)	గోమయము, గందము పొడిడబ్బా
యజ్ఞోపవీతము	బియ్యంపిండి లేదా
చిల్లర డబ్బులు	గోదుమ పిండి, బెల్లము
తమలపాకులు, వక్కలు, పండ్లు	తమలపాకులు, వక్కలు, పండ్లు
గోమయము	చిల్లర రూపాయలు
మోయున	విస్తళ్ళు, బియ్యము, కందిపప్పు
సంకల్పము చెప్పి తిలోదక	బెల్లము, చింతపండు,ఉప్పు
పితృతర్పణం కరిష్యే	మిరపకాయలు, కూరగాయలు

ఉదాహరణ : స్మత్‌పితరం ... గోత్రం

శర్మాణం–వసురూపం స్వఆనమస్తతర్పయామి

తర్పణమునకు - పిండప్రదానమునకు సంకల్పము ఒకటే

పిండప్రదానమునకు ఉదాహరణ : అవసవ్యముతో (పాచీనావీతి) ఏతత్తే అస్మత్ పితః భరద్వాజగోత్రః వేంకటనారాయణప్ప శర్మ, వసురూపాయ, యేచత్వామను, అస్పత్రిత్రేభారద్వాజస గోత్రాయ వెంకటనారాయణప్ప శర్మ వసురూపాయ యేచత్వా మనుగచ్ఛన్తి తేభ్యశ్చాయం పిండః తస్మైతే స్వధానమః గయాయాం దత్తమస్తు గమనిక : తర్పణములో వ్రాసిన క్రమము, ప్రకారము చనిపోయిన వారికి పిండప్రదానములో పైవిధముగా చెప్పి పిండదాన క్రమ పద్ధతిలో పిండము పెట్టుట మంచిది.

ధర్మపిండ శ్లోకములు

విద్యుద్భిర్ధంష్ట్రిభిశ్చైవ, విషవారిదవాగ్నిభిః, శస్త్రాస్త్రదండ పాషాణై, ర్నఖిభిశ్శృంగి భిర్గ్రహైః, కుష్ఠాపస్మారవాతాది భగంధర జలోదరైః, గండమాలాధిభిః పాండుక్షయవ్యాధి భిరర్దితాః॥ చండాలాద్యైర్హ తాశ్చాన్యే ఆశౌచే శయనేమృతాః। బ్రహ్మస్వహరణా యేచ। సురాపాస్వర్ణ హారిణః। గురుదారరతా మూఢాః। పరదార, రతాశ్చయే । బ్రహ్మభ్రూణ వధోపేతాయేపి చాత్మహన్తోజనాః। కుబ్జాశ్చమూకాబధిరాః పితృమాతృకులోద్భవాః। సంస్థాశ్చ, మిత్రాణి సుహృదస్తథా। తిర్యగ్యోనిషు సంభూతాః। ఇహచావ్యన్య జన్మని। తేషాంపిండో మయాదత్తోహ్యక్షయ్య ముపతిష్ఠతు. ఇత్యేక్ష పిండ్ణ కుశతిలోపరిప్రక్షిపేత్॥ యీ శ్లోకములు చదివి దర్భలమీద నొక పిండము వేయవలయును.

శ్లో॥ పితృవంశే మృతాయేచ। మాతృవంశేతథైవచ। గురు శ్వశురబంధూనాం।
యేచాన్యే గతివర్జితాః। తేషాం పిండో మయా దత్తోహ్యక్షయ్య ముపతిష్ఠతు
అని రెండవపిండము వేయవలయును.

శ్లో॥ ఆ బ్రాహ్మణోయే పితృవంశజాతాః మాతు స్తథావంశ భవామదీయా।
వంశద్వయేస్మిన్ మమదానభూతాః॥ భృత్యాస్తథైవా శ్రితదేవరాశ్చ॥
మిత్రాణిసఖ్యః వశవచ్చదాసాః॥ స్పృష్టాశ్చ దృష్టాశ్చ కృతోపకారాః।
జన్మాంతరే యేమమసంగతాశ్చ। తేభ్యస్సదాపిండ మహందదామి.
అని మూడవపిండము వేయవలయును.

ధర్మపిండ శోకములు చెప్పి 10 పిండములు పెట్టు వచ్చును. తర్వాత వరుసగా నూగులు నీళ్ళతో తర్పణము వదలవలయును. పిండములకు పూజ చేసి నైవేద్యముపెట్టువలయును – నమస్కారము చేయవలయును. అనంతరము ఏతాన్ ఉద్దిశ్య మయాదత్తాః పిండాః గయాదత్తపిండః సదృశాభవంత్వితి భవన్తోభ్రువన్తు – గయాదత్త పిండ సదృశాభవన్తు, పిండానుద్వాసయిష్యే – ఉద్వాసయ (జందెము సవ్యము గాధరించవలయును)

శ్లో: అయోధ్యా, మధురా, మాయా, కాశీ, కాంచి అవన్తికా పురీ,
ద్వారవతీచైవ సప్తైతే మోక్షదాయకాః శమీ పత్ర ప్రమాణెన పిండ దద్యాద్గయాశిరే,
ఉద్ధరేత్ సప్తగోత్రాణి, కులమేకోత్తరంశతం. అహంకాశీగమిష్యామి

తత్రైవనివసామ్యహం ఇతి బృవాణసతతం కాశీ వాసఫలంలభేత్.

పిండస్థానే శాంతిరస్తు, పుష్టిరస్తు, తుష్టిరస్తు, అవిఘ్నమస్తు, ఆయుష్యమస్తు - ఆరోగ్యమస్తు - స్వస్తి శోభనగ్ం హవిః

తీర్థవిధి - పిండప్రదానము

మమ ఉపాత్త దురితక్షయ ద్వారా, శ్రీమహావిష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య - అద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయ పరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే - వైవస్వత మన్వంతరే - కలియుగే - ప్రథమపాదే జంబూద్వీపే - భారత వర్షే - భరత ఖండే, మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే శ్రీశైలస్య, నైఋతి, పశ్చిమ దిగ్భాగే తుంగభద్ర కావేర్యోర్మధ్యదేశే సార్ధ త్రి కోటి తీర్ధ సహిత పుష్కర ప్రయుక్త తుంగభద్ర నదీ తీరే అస్మిన్ వర్త మానేన, వ్యవహారిక చాంద్ర మానేన, శార్వరి నామ సంవత్సరే దక్షిణాయనే, శరదృతౌ, కార్తీకమాసే - శుక్లపక్షే ....తిధి .... వాసరే శుభనక్షత్రే శుభ యోగ, శుభకరణ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్య తిథౌ. మకరగతే దేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధ సహిత పుష్కర ప్రయుక్త తుంగభద్ర నదీ తీరే తీర్ధ శ్రాద్ధ / తిలోదక / పిండప్రదానాని కరిష్యే. శుభ్రమైన ప్రదేశమందు ఆవుపేడతో అలికి, కొసలు దక్షిణముగా యుండునట్లు దర్భలు పరచి, వానిపై తిలోదకములు వదలి క్రింద చెప్పిన విధముగా పిండములు పేట్టవలయును.

శ్లో॥ సక్తు భిస్తిల మిశ్రైశ్చ, పిండదానంతు వాగ్యతః
కృతోభయేభ్యో, వర్గేభ్యో, మంత్రైరేభిః రుదీరయన్
(బియ్యము పిండి+(గోదుమపిండి), నూగులు కలిపి పిండములు చేసి

ప్రతి దానికి అంగుళము ఖాళీవదలి ఒకదానికొకటి తగల కుండ పేట్టవలయును.

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథామాతా, సాపత్నీ జననీ తథా,
మాతా మహస్సపత్నీకా, ఆత్మపత్నీస్త్వనంతరమ్

శ్లో॥ సుత, భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ - మాతులా స్సహభార్యకాః
దుహితా భగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః

శ్లో॥ పితృష్వసా, మాతృష్వసా - జామాతా భావుకస్నుషాః
శ్వశుర స్యాలకైశ్చైవ, స్వామినౌ, గురు, రిక్థినః

తాత్కాలిక పిండప్రదాన విధి :- సోలెడు పిండిని మూడు పిండములుగా మలచి ఎవరెవరికి పిండ ప్రదానం చేయదలచామో వారినందరినీ స్మరించి ఆవాహనచేసి అవసర నైవేద్యముగా బెల్లంముక్కను వుంచాలి. కర్మానంతరం రెండు దర్భపుల్లలూ, నాలుగు నువ్వులుతో సహా పిండాలను కృష్ణానదిలో కలిపివేయవలెను.

పొత్తరలు :- పొయ్యి బెట్టడం వండటం వగైరాలు చేయడానికి అవకాశం లేనివారు, పొత్తరలను యిస్తారు. అది కూడా 'తిది' తుల్యమైన పుణ్యాన్నిస్తుందని నమ్మకం. యధా శక్తిని యీ పొత్తరలు 9వ రోజుననే యిస్తారు. పుష్కర సమయంలో ఆ పన్నెండు రోజులలో ఏరోజు పొత్తరలిచ్చినా, పిండప్రదానాదులు చేసినా తప్పులేదని శాస్త్రకారులు చెబుతున్నారు.

తీర్ధశ్రాద్ధీయ పిండ విధిః :- పితౄణాం పశ్చిమేభాగే మాతృపిండం విధీయతే, మాతా మహాశ్చ తత్పూర్వే ఆత్మపత్నీ తదుత్తరే ॥ సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతాపిత్రోశ్చ మధ్యమే మాతా మాతృామహి మధ్యే మాతులా స్వహభార్యకాః ॥ శ్వశ్రూశ్వశుర యోర్మధ్యే శ్యాలకస్స విధీయతే, దుహిత్రాది తతోన్యేషాం శేషం దక్షిణతో విధిః ॥ పుంపిండం నామత స్త్రీణాం తత్పుత్రం సముపస్థితం అంగుష్ట పరిమాణంతు గోత్రం మన్యం నసంస్పృశేత్॥ నిరాశాః పితరో యాంతి విపరీతే భవితో యది॥

ఎవరెవరికి తీర్ధ విధి పెట్టాలి?

పవిత్రమును ధరించి ధక్షిణాభిముఖుడై పూర్తిగా సంకల్పముచెప్పి ప్రాచీనావీతిగా తర్పణము చేయవలయును. క్రింద వ్రాసిన విదముగా పిండములు పెట్టవలయును. మరియు తర్పణములు వదలవలయును.

తండ్రి – అస్మత్పితరం	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తాత – అస్మత్పితామహం.........	గోత్రం....	శర్మాణం–రుద్రరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
ముత్తాత–అస్మత్ప్రపితామహం......	గోత్రం....	శర్మాణం–ఆదిత్యరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తల్లి–అస్మత్మాతరం................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
నాయనమ్మ–అస్మత్పితామహీం......	గోత్రాం...	దాం రుద్రరూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
ఈమె అత్త –అస్మత్ప్రపితామహీం	గోత్రాం...	దాం ఆదిత్యరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
సవతితల్లి–అస్మత్ సాపత్నీమాతరం.	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
దత్తుతండ్రి–అస్మత్పాలకపితరం....	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
దత్తుతల్లి–అస్మత్పాలకమాతరం.....	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తల్లియొక్క తండ్రి–అస్మత్మాతామహం....	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥

ఆయనతండ్రి–మాతు:పితామహం....	గోత్రం....	శర్మాణం–రుద్రరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
ఆయనతండ్రి–మాతు:ప్రపితామహం.	గోత్రం....	శర్మాణం–ఆదిత్యరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తల్లియొక్కతల్లి–మాతామహిం........	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
ఆమెఅత్త–మాతు:పితామహీం........	గోత్రాం...	దాం రుద్రరూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
ఆమెఅత్త–మాతు:ప్రపితామహీం.....	గోత్రాం...	దాం ఆదిత్యరూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తనభార్య–ఆత్మపత్నీం................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
కుమారుడు–సుతం..................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
అన్న–జ్యేష్ఠభ్రాతరం.................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తమ్ముడు–కనిష్ఠభ్రాతరం.............	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
పెద్దతండ్రి–జ్యేష్ఠపితృవ్యం...........	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
పినతండ్రి–కనిష్ఠపితృవ్యం............	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
మేనమామ–మాతులం...............	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
కూతురు–దుహితరం................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
అక్క–జ్యేష్టభగినీం....................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
చెల్లెలు–కనిష్టభగినీం.................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
కుమార్తెకొడుకు–దౌహిత్రం...........	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
మేనల్లుడు–భాగినేయకం.............	గోత్రం...	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
మేనత్త–పితృభగినీం..................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తల్లిసోదరి–మాతృభగినీం............	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
సభర్తృకాం..........................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
సపుత్రకాం..........................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
అల్లుడుజామాతరం.................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తనతోబుట్టువుభర్త–భావుకం.........	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
కోడలు..స్నుషాం.....................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తనభార్యతండ్రి–శ్వశురం............	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
భార్యతల్లి–శ్వశూరం.................	గోత్రాం...	దాం వసురూపాం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
భార్యసోదరుడు–స్యాలకం...........	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
గురువు–గురుం.....................	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తనను ఆశ్రయించినవాడు ఆర్థినం...	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
తననుపోషించినవాడు–స్వామినం...	గోత్రం....	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥
విద్యనేర్పినవారు–ఆచార్యం......	గోత్రం..	శర్మాణం–వసురూపం	స్వధానమస్తర్పయామి॥

శ్లో॥ యేకేచాస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రిణోమృతా:
తేగృహ్ణంతుమయాదత్తం సూత్రనిష్పీడనోదకం॥

అనిచెప్పి యజ్ఞోపవీతము ముడులనునీటిలో ముంచి కళ్ళకు అద్దుకొనవలయును.

పిండదాన క్రమపద్ధతి

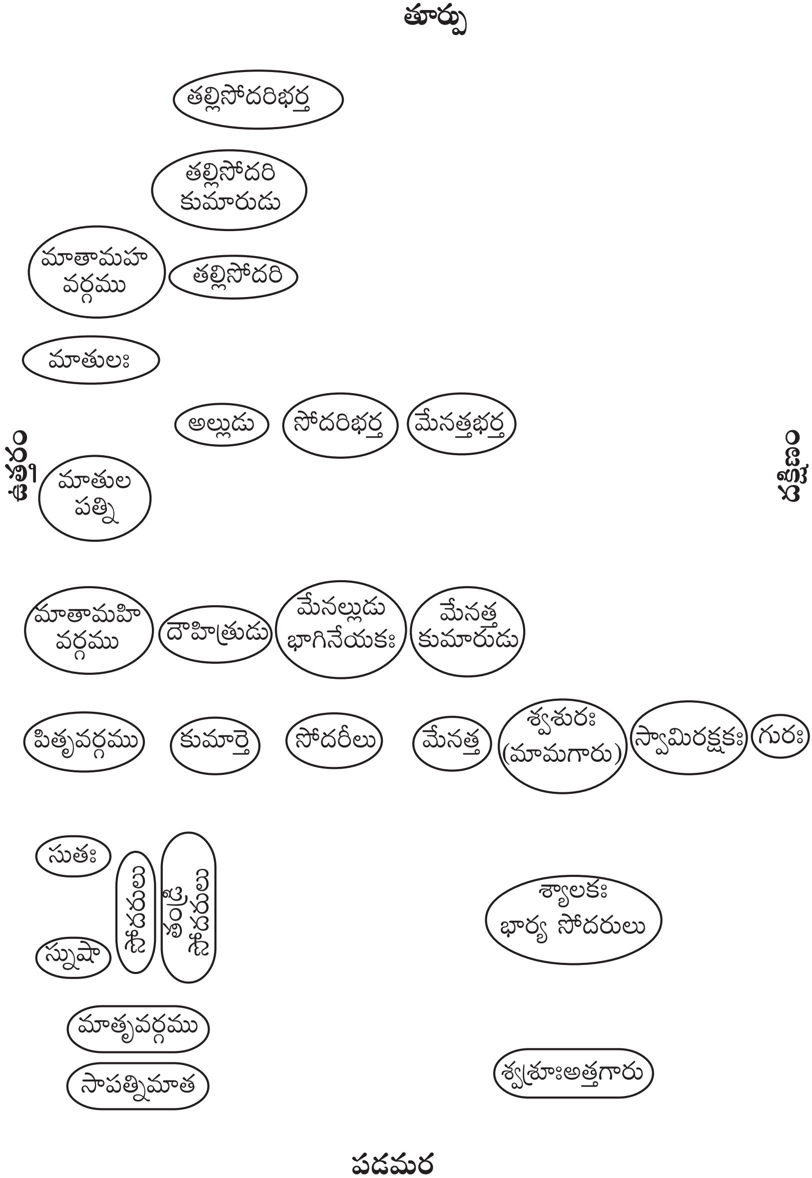

దానములు

(12 రోజులు వరసగా చేయవలినవి)

మమ ఉపాత్త దురితక్షయ ద్వారా, శ్రీమహ విష్ణో రాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య – అద్యబ్రహ్మణ్ణ – ద్వితీయ పరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే – వైవస్వతమన్వంతరే – కలియుగే ప్రధమపాదే జంబూద్వీపే – భారతవర్షే – భరత ఖండే, మేరోర్ద క్షిణదిగ్భాగే శ్రీశైలస్య, నైఋతి, పశ్చిమ దిగ్భాగే, తుంగభద్ర, కావేర్యో మద్యదేశే మకరగతే దేవగురౌ సార్ధత్రి కోటితీర్ధ సహిత పుష్కరప్రయుక్త తుంగభద్రద్యాం అస్మిన్ వర్త మానేన వ్యవహారిక చాంద్రమానేన, శార్వరి నామ సంవత్సరే, దక్షిణాయనే, శరదృతౌ, కార్తికమాసే శుక్లపక్షే ....తిధౌ ... వాసరే శుభ నక్షత్రే, శుభయోగ, శుభకరణ ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిధౌ .. మకరగతే దేవగురౌ సార్ధ త్రికోటి తీర్ధసహిత పుష్కర ప్రయుక్త తుంగభద్ర నదీతీరే, షోడశదానాని, దశ దానాని కరిష్యే బ్రాహ్మణపూజ : బ్రహ్మణస్యఇదమాసనమ్ (సుఖాసనమ్) పాద్యమ్ (సుపాద్యమ్)

శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే – సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే
సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః
(పాదములు కడగవలయును)
అయం వో గంధః (సుగంధః) అలంకారార్ధాఇమే అక్షతాః

అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపాయ, యజుశ్శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ ... శర్మ (దానము తీసుకొను బ్రాహ్మణుని పేరు) బ్రాహ్మణాయ ప్రతీగ్రహీతే – శ్రీమాన్ ... గోత్రః .... శర్మ దాతా (దానము ఇచ్చు వారి పేరు) ధర్మ పత్నీ సమేతోహం, సకలా రిష్టనివృత్యర్థం సువర్ణ దానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ దేవస్యత్వా సవితు ప్రసవే అశ్వినోర్భాహు భ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి (ప్రతిగృహీయాత్)

ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాః తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ (ఇతి దక్షిణా దద్యాత్)

ఒకటవదినము

బంగారము

1. స్వర్ణం పవిత్రమమలం, స్వర్ణం పాపప్రణాశనమ్,
   స్వర్ణం హిశంకరయస్మా దతశ్శాంతిః ప్రయచ్ఛమే

ఈ శ్లోకము చెప్పి అస్మైబ్రాహ్మణాయ అని పై విధముగా చెప్పి దానమీయవలయును "అనుభూత్వా సర్వభోగాన్ సూర్యలోకమవాప్నుయాత్"
బంగోరము దానము చేసిరి వారు సర్వసౌఖ్యములు యిచటనను భమించి సూర్యలోకమునకు చేరుదుస్త్ర. ప్రతిదానమునకు శ్లోకముచదివి దక్షిణతో కూడ దాస మిచ్చినీళ్ళు విడిచిపెట్టవలయును.

వెండి

2. శ్లో॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్విష్ణోర్వై శంకరస్యచ
రజితం పాతుమేనిత్యం, శోకసంసార సాగరాత్॥
వెండిదానమిచ్చిన రాజలోకము చేరును.

3. ధాన్యదానం - శ్లో॥ ధన్యంకరోషి దాతారం, ఇహలోకే పరత్రచ,
యస్మాతస్మాచ్ఛివంమేస్య, దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
ధాన్యదానము చేసినారు కుబేరునివలే ధనవంతులగుదురు.

4. భూదానం - శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాం భూమిం, వరా హేణస మద్రుతాం,
అనంతసస్య ఫలదాయమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
భూమిదానము చేసిన వాడు రాజుగా జన్మించును.

రెండవ దినమునందు

ద్వితీయదినే అర్యమ్ణరూపిణీ, పరమాత్మప్రీతయే, వస్త్ర, లవణ, గో, రత్న దానానికరిష్యే॥

ఉప్పు, వస్త్రము, ఆవు, రత్నములు, దానములు చేయవలయును,

1. వస్త్రదానం- శ్లో॥శీతవాతోష్ణ సంత్రాణాం లజ్జయారక్షణంవరం, దేహాలం కరణం
వస్త్రమతశ్శాంతిప్రియచ్ఛమే వస్త్రవాతామయోమర్త్యో
వసూనాంలోక మాప్నుయాత్

2. లవణదాసం- శ్లో॥యస్మాదన్నరసాస్సర్వే, వ్రజంతి స్వాదుతాం సదా,
లవణంత్వాస్యదాస్వామి, భీతోహం భవసాగరాత్.
ఫలం, లవణస్య ప్రదాతాతులావణ్యం సమవాప్నుయాత్.

3. గోదానం- శ్లో॥గవామంగేషుతిష్ఠంతి, భువానాని చతుర్ధశ,
మస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా, దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే,
ఫలం గోప్రదాతాతుయో మర్త్యో, గోలోకం విమలాం శ్రియం,

4. రత్నదానము- శ్లో॥యస్మాత్స ర్వేషు రత్నేషు, దేవాస్సర్వేవసంతిచ,
రత్నదానేన మేశాంతిం, సంప్రయత్ఛంతుమే సదా,
ఫలం, రత్నానాంచప్రదాతాతురాజరాజోభవేన్నరః

మూడవదినము

బెల్లము, కూర, గుఱ్ఱము, ఫలము, దానము చేయవలయును చేయవలయును, తృతీయే దినే, త్వష్టాత్మక, పరమాత్మ ప్రీతయే. గుడ, శాక, అశ్వ, ఫలదానాని, కరిష్యే

1. గుడదానం- శ్లో॥ రసానామపిసర్వేషాం, శ్రేష్ఠమిక్షురసంస్కృతం,
యస్మాత్తస్మాత్పరాం ప్రీతిం, అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే,
ఫలం, గుడప్రదస్తుయో మర్త్యో, కుబేర న్నవమోదతే,
2. శాకదానం- శ్లో॥ శక్యతేన్నమనేనాత్తుం, తేనశాక ముదాహృతం,
దదామి బ్రాహ్మణాయైత చ్ఛాకం శోకవినాశనం,
ఫలం. శాకదాతానరోయస్తు శ క్రేణ సమదాత్రజేత్,
3. అశ్వదానం- శ్లో॥ అశ్వాహి వాహనం భాన్నో, శరణంహి శతక్రతోః,
త్వత్ప్రసాదేనమే భూయా ల్లక్ష్మీసౌఖ్యం నిరంతరం,
ఫలం, అశ్వదాతాతు యోమర్త్యో హ్యశ్వినో లోకమాప్ను యాత్,
4. ఫలదానం- శ్లో॥ ఫలం మనోరథఫలం, పుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధనం
సత్సంతానసమృద్ధ్యర్థం, అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే,
ఫలం ఫలదాతా నరోయస్తు పురందర పురంవ్రజేత్,

నాల్గవదినము

నెయ్యి, నూనె, తేనె. పాలు దానము చేయవలయును.

1. ఆజ్యదానం- శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం, సర్వ క్రతుషుసంస్థితం.
దేవనామాజ్య మాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే
ఫలం, ఘృత దాతాతుయో మర్త్యో దీర్ఘాయుర్లభ తేధృవం,
2. తైలదానము-శ్లో॥ తిలతైలసముద్భూతం, సర్వారిష్టనివారణం,
తుష్టిదం బలదం యస్మాదతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే,
ఫలం- తైలదాతా నరోయస్తు నరకం నైవపశ్యతి

3. మదురదానం- శ్లో॥ నానాపుష్పరసోద్భూతం, శత్రూణామ.
వల్లభం దానేవ మధున్సమ్యక్, మమపాపం ప్రణశ్యతు,
ఫలం- దాతాతు మధునోయస్తు, మాధవస్య పురంప్రజేత్,

4. క్షీరదానం- శ్లో॥ ప్రాణినాం జీవనం క్షీరం, పితృ దేవ ప్రియంసదా,
శాంతిదం పుష్టిదం యస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు,
ఫలం- క్షీరదాన పరోయస్తు లక్ష్మీశ్రీభ్యాం సమన్వితః

అయిదవ దినము

ధాన్యపు బండి, దున్న పోతు (లేక గేదె) ఎద్దు, నాగలి, దానములు చేయవలయు.

5. పంచమదినే, వివస్వద్రూపీ. పరమాత్మ ప్రీతయే, ధాన్య శకట, మహిష వృషభహలదానానికరిష్యే.

1. ధాన్యశకటదానం-శ్లో॥వాహయోగ్యం రథంభుక్తిము క్తిప్రదమభీష్టదం,
దదామి ధాన్యసంపూర్ణ మహంవిష్ణోసుతుష్టయే,
ఫలం సంపూర్ణధాన్య శకటం దత్వాస్వర్గేసుఖీ భవేత్,

2. మహిషదానం-శ్లో॥ యమవాహీచమహిషి, మృత్యురూపేణసంస్థితా,
సర్వవ్యాధిహరానిత్య మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే
ఫలం- మహిషీం చప్రదాతాతు గంధర్వాధి పతిర్భవేత్,

3. వృషభదానం-శ్లో॥వృషభోధర్మ ఏవస్యా న్మహాదేవ ప్రియస్సదా,
ప్రదానే నాస్యపాపానాం శాంతిరస్తు సదామమ
ఫలం- వృషభస్య ప్రదాతాతు కైలాసే సుఖమాప్నుయాత్,

4. హలదానం-శ్లో॥ యుగరజ్జు సమాయుక్తం, లాంగలంజీవనం స్మృతం,
బలరామయుతం యస్మాత్ప్రయచ్ఛామి ద్విజాతయే,
ఫలం- హలదాతాతు యోమర్త్యో యూశ్వరస్య ప్రియోభవేత్

ఆరవ దినమునందు

ఔషధము, కర్పూరము, కస్తూరి, మంచిగంధము, దానములివ్వవలెను.

షష్టే అరుణరూపే, పరమాత్మ, ప్రీతయే, ఔషధ, కర్పూర కస్తూరీ హరిచందన దానానికరిష్యే,

1. ఔషధదానం–శ్లో॥ప్రాణినాం జీవనోపాయం, సామేనోత్సాది తాపురా,
ఔషధంత్వాం ప్రదాస్వామి. తేనాహంస్యాన్నిరామయః
ఫలం– ఔషధం రోగిణేదద్యాదారోగ్యం లభతేనరః

2. కర్పూరదానం–శ్లో॥ కర్పూరం రుచిరం విప్రగృహాణేమం సుపూజితం
పుణ్యగంధఫలం, మేస్యాల్లక్ష్మి సంప్రియతాంసదా.
ఫలం– కర్పూరస్యప్రదాతాతు, కమలాయాః పురం వ్రజేత్.

3. కస్తూరీదానం–శ్లో॥ కస్తూరీ భాగ్యదోభవ్యా – దేవమర్త్య ప్రియంసదా–
దానేనసుఖదం భాగ్యం శాంతి శ్చాస్తుసదామమ,
ఫలం– కస్తూరీ ప్రదదోయస్య, గంధర్వం లోకమాప్నుయాత్.

4. చందనదానం–శ్లో॥ గంధం మృష్టంమృదుసదా–తాపఘ్నం హర్షవర్ధనం–
సర్వదేవప్రియంయస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే,
ఫలం– చందనస్యప్రదాతాతు. చంద్రేణ సహమోదతే.

ఏడవ దినమునందు

ఇల్లు, పీట, పక్క, పల్లకీలు దానము చేయవలయును.
శయ్యాందోళికా దానాని కరిష్యే.

1. గృహదానం– శ్లో॥ దేవాదీనాం నివాసంత్వం –ప్రాణినాం శరణం
తథా తదామే శ్రమవిశ్రాంత్యై – గృహం సోపస్కరం భవ–
ఫలం– గృహదాతాతు యోమర్త్యో దీర్ఘాయుర్జాయతే–ధృవం
గృహదానము చేయునపుడు యింటిముందర దానముచేయవలయును.
అలంకరించిన యింట్లో ప్రవేశపెట్టవలయును.
శ్లో॥ సోపస్కరం గృహం ప్రవేశయేత్–దేహళీ సమీపే దానం కుర్యాత్.

2. పీఠదానం–శ్లో॥ విష్టరం బ్రహ్మదైవత్యం – యోగసాధన ముత్తమం
పీఠం త్వాహం ప్రదాస్వామి సుఖమస్తు సదామమ
ఫలం– పీఠ దానేన లభ్యరతే సింహాసన పదంవరం.

3. శయ్యాదానం–శ్లో॥ రాస్మాద శూన్యం శయనం – కేశవస్య శివస్యచ –
తథా మమాప్యశూన్యం స్యాచ్ఛయనం జన్మజన్మని
ఫలం–“శయ్యామాందోళికాదాతా సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్–
శ్వేతకంబళపరిధానం శయ్యార దద్యాత్” –తెల్లని కంబళి దుప్పటి

పరచి శయ్యాదానము చేయవలయు.

4. ఆందోళికాదానం–శ్లో॥ వాహనా మతి శ్రేష్టాంతు–వలవాహ్యం
వస్త్రవేష్టితం - ఆందోళికాం ప్రదాస్వామి -
ఆరోహత్వం దిజోత్తమ – పించదేశేదానం – సధూళిపింఛం గ్రాహయేత్.

ఎనిమిదవ దినమునందు

గంధపుచక్క, పువ్వులు, దుంపలు, అల్లము దానముచేయవలయును.

1. అష్టమదినే అంశుమద్రూపీ - పరమాత్మ ప్రీతయే - గంధదారు, పుష్ప, మూల, ఆర్ధ్రక దానాని కరిష్యే.

గంధ(దారు)దానం –శ్లో॥మలయాద్రి సముద్భూతం - సరంభూరుహ
నాయకం గంధదారు ప్రదాస్వామి - విష్ణు ప్రీతికరంశుభం
ఫలం– గంధప్రదాతాయోమర్త్యో - లోకం గాంధర్వ మశ్నుణే.

2. పుష్పదానం - శ్లో॥ మనోహరాణి పుష్పాణీ, సర్వదేవ ప్రియానిచ -
అతస్తేషాం ప్రదానేన సౌమరస్యం భవేన్మమ
ఫలం - పుష్పాణాంతు స్రదానేన శక్రేణ సహమోదతే.

3. మూలదానం–శో॥ మూలం మునినామా హారం దుర్భిక్షేజీవన
ప్రదం అతస్తాని ప్రదాస్వామి మూలాని ద్విజసత్తమ -
ఫలం - మూలానంతు ప్రదానేన, విష్ణునా సహమోదతే.

4. ఆర్ధ్రక దానము - శ్లో॥ఆర్ధ్రకం సర్వరోగాణాం - ఔషధం
రుచివర్ధనం - తస్యదానేన, మేనిత్యం, ఆరోగ్యం సుఖవర్ధనం -
ఎఫలం– ఆర్ధ్రకంయో నరోదద్యాద్గాంధర్వం లోకమాప్నుయాత్.

తొమ్మిదవ దినమందు

శ్రాద్ధము, పిండదానము, దాసీదానము, కన్యాదానము చేయవలెను.

నవమేదినే, ఇంద్రరూపీ–పరమాత్మ - ప్రీతయే–శ్రాద్ధ పిండదాన, దాసీదాన కన్యాదానాని కరిష్యే.

1. శ్రాద్ధము–శ్రాద్ధము మూడు విధములు, హిరణ్య శ్రాద్ధము. (అనగా డబ్బు సర్వపదార్ధముల ప్రత్యామ్నాయము క్రింద పెట్టి శ్రాద్ధము చేయుట)

అయన(శాద్ధాదులవలె. ఆమ(శాద్ధము(అనగా బియ్యము, పప్పు మొదలగునవి యిచ్చుట) అన్న (శాద్ధము. పుష్కరాదుల యందు హిరణ్య (శాద్ధము చేయవచ్చును. అన్న (శాద్ధము చేసిన తప్పు లేదు. (బాహ్మణులుకూడ, హిరణ్య (శాద్ధము చేయవలయునని శాస్త్రము, దేశాచారముకూడ గలదు. దీనికి (ప్రమాణములు కలవు. (గంధవిస్తర భీతిచే (వ్రాయలేదు.

ఫలం- (శాద్ధం కృత్వాతు ధర్మాత్మా - సంతానం లభతేనరః

2. పిండదానము - యవపిండి, గోధుమ, బియ్యపు పిండి, దేనిలో గాని నువ్వులుగాని, నువ్వుపిండిగాని కలిపి, రేగుపండ్లవలెజేసి పిండములు వేయలయును. పిండములు వేయు (క్రమము చ(క్రరూపముగా పైన చూపబడినది. ఆ(ప్రకారముగా పిండములు వేయవలయును.

3. దాసీదానం - శ్లో॥ క్షీరోదార్ణవ సంభూతా, లక్ష్మిర్దాసీ సముద్భవ, తధాసంసార తరణే। భవమేత్వం సహాయినీ,
శిరోభాగే దాసీదానం చేయవలయును. మూల్యంవాదాసీంవా దద్యాత్, దాసీని యివ్వవలయును. లేక (ప్రతినిధి డబ్బు నివ్వవలయును
ఫలం- దాసీం శయ్యాంచయో దద్యాత్స్వర్గలోకే సుఖీభవేత్.

4. కన్యాదానం - శ్లో॥ త్వంగౌరీ శంకరాయాస్మైవరాయ విని వేదితా -
దేవసంతతి వృధ్యర్థం కన్యేవాంఛిత మస్తుమే -
ఫలం- సురూపాయ, సుశీలాయా (శో(త్రియస్యాత్మ జాయచ, కన్యాం దద్యాత్సు ఖలోకా, లభతే నా(త్రసంశయః

పదియవ దినమునందు

హరిహరపూజ లక్ష్మిపూజా, నదీపూజా, గౌరీపూజ, చేయవలయును.

దశమదినే, పర్జన్యాత్మక, పరమాత్మ (ప్రీతయే హరిహరపూజా లక్ష్మీగౌరీ, నదీపూజాచ కుర్యాత్, శాక, సాల(గ్రామ, పుస్తక దానాని కరిష్యే.

1. లక్ష్మి గౌరీ, నదీ (ప్రతిమలు చేయించి వానిని పూజించి (బాహ్మణునకు పూజా (ప్రతిమను దాన మీయవలయును.

2. శాకదానం - శ్లో॥ శక్యతేస్నమసేనాత్తుం తేనశాకము దాహృతం।
దదామి (బాహ్మణాయైతచ్ఛాకం శోకవినాశనం॥

ఫలం- శాకదానరోయస్తు। శక్రేణ సమతాం లభేత్।

3. సాలగ్రామదానం-శ్లో॥ సాలగ్రామ శిలాచక్రే -

భువనానిచతుర్ధశ యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే

ఫలం- సాలగ్రామ శిలాదానం యోదద్యాదుత్త మోత్తమం

భూ చక్రం తేనదత్తం స్యాత్స శైలవనకాననం.

4. పుస్తకదానం -శ్లో॥ బ్రహ్మ వక్త్రస్థితాదేవి నృతిరూపీ మహేశ్వరీ

మద్వాచి సర్వదానాత్యం కురుపద్మాసన స్థితా.

ఫలం- పుష్కరే పుస్తకందానం అన్నదానం కరోతియః

సర్వదాసుఖమాప్నోతి పరత్రేహ చ మానవః

పదకొండవ దినమునందు

ఏనుగు, అశ్వము దాసి సర్వదానములు చేయవలయును.

ఏకాదశదినే విష్ణురూపీ పరమాత్మాస ముద్దిశ్య గజాశ్వాది సర్వదానాని కరిష్యే.

ఫలం- గజాశ్య రథదానంచ దాసీదానం విశేషత్ణ దానం కృత్వాతు ధర్మాత్మా రాజరాజో భవిష్యతి.

పండ్రెండవ దినమునందు

తిలలు షోడశమహాదానములు చేయవలయును. మేకదానం చేయవలయును.

1. తిలదాన ఫలం - శ్లో॥ ద్వాదశదినే పరమాత్మ ప్రీతయే

తిలాజాది షోడశమహాదానానికరిష్యే.

ఫలం- తిలదానేన సర్వాపద్విని వారయతిధృవం

2. అజాదానము - ఫలం- అజాదానం క్రమాద్దాత్వా జ్ఞానీ భవతినిశ్చయం.

షోడశమహాదానములు (16)

శ్లో॥ గావ-సువర్ణ మహిషీ రత్నానిచ సరస్వతి కన్యాపత్నీ హయోనాగో

దాసీ తౌల్యం గృహం మధు అజా

- శయ్యా చ శకటం మహాదానాని షోడశ.

దశదానములు (10)

గో-భూ-తిల-సువర్ణ, ఆజ్య, వస్త్ర, ధాన్య, గుడ, రజత,

లవణ మిత్యాహుః దశదానాః ప్రకీర్తితా

మొదటి రోజు కథ

(బంగారము, వెండి, ధాన్యము, భూదానము)

భూదాన మహిమ (సంక్షిప్తముగ)

నారదమహర్షి బీష్ముల వారికి వినిపించిన విషయము.

పూర్వము ఒక బ్రాహ్మణ అగ్రహారమునకు దుర్మార్గుడు, నిర్దయుడు, కామాంధుడైన గ్రామాధికారి యుండెను. అతడు తన దుర్మార్గముతో బ్రాహ్మణుల భూములను అపహరించి, స్త్రీలను మానభంగపరచుచూ. తనకెదురు లేదని దుర్మార్గముతో చరించుచుండెను. ఆగ్రామాధికారి ఒకనాడు యుంపుడుగత్తెతో ఒక ఇంటిలోయుండగా, విసిగిబాధలొందుచున్న ప్రజలు ఆస్త్రీని బయటకు పిలిచి ఆగృహము తగలబెట్టిరి, దుర్మార్గుడైన ఆగ్రామాధికారి మంటలలో పడికాలిపోయెను.

శ్లో॥ నవిషం విష మిత్యాహ్ణు - బ్రహ్మస్వంవిషముచ్యతే
విషం ఏకాకినం హన్తి - బ్రహ్మస్వం పుత్ర పౌత్రకమ్.

దుర్మార్గముతో, సజ్జన, బ్రాహ్మణుల ద్రవ్యము, భూమి మొదలైనవి లాగుకొనుటమే భయంకరమైన విషము. వాస్తవముగా విషము ఒకరినే చంపును. సాధు, సజ్జన, బ్రాహ్మణ ద్రవ్యము అపహరించినవాని ముందు మూడు తరములవారు, తర్వాత మూడతరములవారు నరకములోబడి యాతనలు అనుభవించెదరు, చనిపోయిన గ్రామాధికారి నరకములో అనేక యాతనలు అనుభవించుచుండెను.

కొంత కాలమునకు ఆగ్రామాధికారి వంశములోని పురుషుడు తుంగభద్ర పుష్కరసమయములో "భూదానము చేయుట వలన ఆగ్రామాధికారి వారి ముందు వెనక తరములువారు, నరకము నుండి విముక్తిపొందిరి.

రెండవరోజుకథ

(ఉప్పు, వస్త్రము, ఆవు, రత్నములు)

గోదానమహిమ (సంక్షిప్తముగ)

ఓ భీష్మా, పూర్వము కల్యాణకటకమును వరేణ్యుడమ రాజు పరిపాలించు సమయములో తుంగభద్ర పుష్కరములు వచ్చినవి. మహారాజుగారు సపరివారముగా తుంగభద్రనదిలో పుష్కరస్నానమొనరించి నిర్దేశించిన దానములతోబాటు ఒక పండితునికి పాదప్రక్షాళనాది కృత్యములనంతరము గోదానము చేసెను. గోవుతోబాటు

కుడితికి గంగాళము, చెంబు సంవత్సరమునకు సరిపడు గడ్డి, ధాన్యము గూడ యిచ్చెను, అదేసమయములోదెబ్బతిని కొనప్రాణములతో యున్నపావురము మహారాజుగారి ఒడిలో వ్రాలెను. మహారాజుగారు పళ్ళెములో "గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమ్మ'' అని వదలిననీరును పావురము నోటిలో పోయుచూ, పాదప్రక్షాళనమొనర్చిన నీటితో పావురమును కడిగి సేద తీర్చెను'' జాతస్యహిధ్రువోమృత్యుః సృష్టిలోనియదార్ధము, మహారాజుగారి చేతులలోనే పావురముదేహముచాలించెను. పావురము యాతనా శరీరమును యమకింకరులు తీసుకొనివెళ్ళుచుండగా, గోలోక దూతలు వారిని ఎదిరించి పావురము యాతనాశరీరమును తమలోకమునకు తీసుకొని వెళ్ళెను. పావురము గతజన్మలో ఒక స్త్రీగా జన్మించి అధర్మవృత్తితో అనేక పాపములొనర్చి దేహానంతరము నరకములో కొన్ని సంవత్సరములు వివిధరకముల నరకములనుభవించి పావురముగా జన్మబొంది, తుంగభద్రపుష్కర సమయాములో గోదానము కొరకు వదలిన నీరు తాగి, పాదప్రక్షాళన నీటితో శరీరము తడిసినందున ఉత్తమగతి బొందెను. "గవామంగేషు తిష్టన్తి భువనానిచతుర్దశ" గోవు శరీరములో పదునాలుగు లోకములు సుప్రతిష్టింపబడినవి.

3వ రోజు కధ

(బెల్లము, కూరలు, గుర్రము, ఫలములు)

ఫలదాన మహిమ (పండ్లు)

శ్రీ నారద మహర్షి భీష్ముల వారితో ఫలదాన మహిమనువినిపించెను.

పూర్వము భద్రముఖుడను బ్రాహ్మణుడుగలడు. సత్యముపలుకుచూ సనాతనధార్మిక ప్రవృత్తితో కాలము గడుపు చుండెను. ఒకసారి తుంగభద్ర పుష్కరముల 3వ రోజు విధివిధానముగా చింతామణి అనుపేరుగల బ్రాహ్మణునికి గుమ్మడి పండ్లు దానము చేసెను. అనంతరము సమారాధనలో భోజన సందర్భమున గుమ్మడి పండ్లు కూర చేసి వడ్డించిరి. ఒక బ్రాహ్మణుడు రుచిగా యున్నదని గుమ్మడిపండు కూర అమితముగా తిని చేతులు కడుగుకొను సమయమున కూరతో సహా వాంతి చేసుకొనేను.

ఆసమయమున ఒక కుక్క, వాంతిలో పడిన ఎంగిలి గుమ్మడి పండుకూర ముక్కలను తిని, దైవ యోగమున అచటనే మృతినొందెను.

వెంటనే ఆకుక్క శరీరము నుండి ఒక దివ్యకాంతి వెలువడి, గుమ్మడి పండు దాన మొనర్చిన భద్రముఖునితో, ఆర్యా, నేను మీ పూర్వీకుల తరములో 18వ పురుషుడను. ఒక అన్నసత్రమునకు అధికారిగాయుంటూ, తెలియకపొరబాటున సత్రము ద్రవ్యము గ్రహించినందు వలననేమో, ఒక వెయ్యి సంవత్సరములు నరకమనుభవించి తదుపరి ఐదువందల జన్మలు గాడిదగా, నూరు జన్మలు పురుగులుగా, నాలుగు వందలు కుక్క జన్మలుగా బొంది, నేడు నీవు చేసిన గుమ్మడి పండు దానమువలనను, ఆగుమ్మడి పండు ముక్కలు రసమును రుచిచూచినందున దివ్య దేహము నొందితినని చెప్పి స్వరలోకమునకు వెళ్ళెను.

శ్లో॥ ఫలం మనోరథపలం – పుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధనమ్
సత్సంతాన సమృద్యర్థం, అతశ్శాంత్ణి ప్రయచ్ఛమే

ఫలం : ఫలదాతా నరోయస్తు పురంధర పురం వ్రజేత్.

4వ రోజు కథ

(నెయ్యి, నూనె, తేనె, పాలు)

తిలతైలదానమహిమ (నువ్వులనునె)

శ్రీ నారదమహర్షి, శంతనపుత్రా తిలతైలదాన మహిమ శ్రద్ధగా వినవలశినది. పూర్వ కాలమున కృష్ణమిశ్రుడను పండితుడు ఆంధ్రదేశములో తుంగభద్ర నదీతీరమున గల ఒక గ్రామములో యుంటూ, పురోహిత ధర్మము నెరవేర్చుచూ గౌరవముగా కుటుంబముగడపుకొనుచుండెను. కాలక్రమమున వయసు పెరుగుచున్నది, గానీ వీరికి సంతానము కలగలేదు. కొన్నాళ్ళకు కృష్ణమిశ్రునికి భార్యావియోగము కలిగినది. భార్యావియోగము ఆయనకు దుర్భర జీవితముగాయున్నది.

“భార్యావియోగశ్చ వినాగ్నినాదహంతికాయమ్” అని శాస్త్రవచనము. సంతానాపేక్షబలీయముగా నున్నందున 13 సంవత్సరములు వయస్సుగలిగిన చంద్రముఖి అను పేరు గల అందమైన అమ్మాయిని వివాహము చేసుకొని, ఎక్కువ సమయము ఇంటియందు భార్యతోగడపుచూ, తనపురోహిత పనులకు “వామనుడను” సన్నిహితబందువును సహాయకునిగా యుంచుకొనెను. అనుకోకుండా ఆగ్రామములో కలరా వ్యాధి వచ్చెను. కలరాసోకి కృష్ణమిశ్రుడు కాలము చేసెను. యౌవనములో యున్న చంద్రముఖికి, తన ఇంటిలో పురోహితకార్యములలో సహాయకునిగయున్న,

యోవనములోయున్న వామనుడే అన్ని విధముల దిక్కయ్యెను, కొన్ని దినములకు వామనుడు వివాహము చేసుకొని తన భార్యతో వేరుగా కాపురముండెను. యోవనములో యున్న చంద్రముఖి వామనునివియోగము భరించలేకపోయెను. ఇంతలో తుంగభద్ర పుష్కరములు వచ్చినవి నాల్గవరోజు చంద్రముఖి వామనుని పిలిచి ప్రేమతో పాలు యిచ్చి, సమంత్రకముగా కొత్తపాత్రలో నువ్వులనూనెపోసి, దానముయిచ్చెను. దైవయోగమున కొద్ది కాలమునకే ఆమె మరణించెను. పాలు, నువ్వుల నూనె దాన మహిమచే దేవదూతలు, యమ కింకరులను దిక్కరించి స్వర్గలోకమునకు చంద్రముఖి సూక్ష్మ శరీరమును (యాతన) తీసుకొని వెళ్ళిరి.

శో॥ తిలతైల సముద్భూతం, సర్వారిష్ట నివారణం
తుష్టిదం, బలదం యస్మాదత శ్శాంత్ణి ప్రయచ్ఛమే

ఫలం : తైలదాతా నరోయస్తు నరకంనైవ పశ్యతి

5వ రోజుకథ

(శకటము, వృషభము, మహిషము, హలము)

వృషభదానమహిమ (సంక్షిప్తముగ)

నైమిశారణ్యములో రోమహర్షణుని కుమారుడైన సూతమహర్షిని శౌనకాది మహర్షులు అర్ఘ్యపాద్యాదులతో గౌరవించినపిదప, ఓసూతమహర్షీ వృషభదానమహిమ వినిపింపమనిగోరెను. సూతమహర్షివారి కోరికనుమన్నించి, ఓశౌనకాదిమునులారా.

పూర్వము "ఛండుడు" అను రాజు కర్నాటక దేశములో సింహనగరమును రాజదానిగా చేసుకొనిపాలన చేయుచుండెను, పేరుకుతగినట్లు ఛండుడు, హంతకులు, దొంగలు, త్రాగుబోతులు, జూదరులకు ప్రాపకమిచ్చి అనేక చిత్ర, విచిత్ర హింసలతో సజ్జనులను, స్త్రీలను బాధించుచుండెను. కాలాంతరమున ఛండుడు చనిపోగా, యమకింకరులు వాని యాతనాశరీరమును రౌరవాది నరకములలోబడద్రోసిరి, వేలసంవత్సరములు గడిచినవి దైవయోగమున ఛండుని వంశములో ప్రతీపుడను పేరుగల పురుషుడు జన్నించి తన పూర్వీకుల చరిత్రలను ఆసక్తిగా తెలుసుకొనగా, "ఛండుని దుష్పరిపాలనబాధగా దోచి" అతను ఏరూపములో ఎచట యున్నను శాంతిని కలిగింప సంకల్పంచెను. అనుకోని విధముగా తుంగభద్ర పుష్కరములు వచ్చినవి 5వ రోజు సమన్త్రకముగా వృషభదానము చేసేను. వెంటనే

వృషభదానమహిమచే నరకములోయున్న ఛండుడు విముక్తి పొంది దివ్యరూపముతో కైలాసమునకేగేను.

శ్లో॥ వృషభో ధర్మ ఏవస్యాన్మహాదేవ ప్రియస్సదా
ప్రదానేన యస్యదానాం శాంతిరస్తు సదామమ

ఫలము : వృషభస్య ప్రదాతాతు కైలాసే సుఖ మాప్నుయాత్

6వ రోజు కధ

(ఔషధము, కర్పూరము, కస్తూరి, చందనము)

కర్పూర దానమహిమ

అగస్త్య మహర్షి ద్వారా వశిష్ట మహర్షి కర్పూరదాన మహిమను విని, తుంగభద్రపుష్కరములో 6వ రోజు కర్పూరదానము చేసెను. ఆసమయమున అచటికి వచ్చిన శిభిచక్రవర్తి వశిష్ట మహర్షి ద్వారా కర్పూర దానమహిమను విని, ఆచరించెను.

పూర్వము తుంగభద్రనదీ తీరమున, మలయవతి అను గ్రామములో, రామ దీక్షితుడను పండితుడుగలడు. ఆపండితుడు ఒక పర్యాయము తుంగభద్ర పుష్కరములలో 6వ రోజు ఒక బ్రాహ్మణునికి విధివిధానముగా కర్పూర దానము చేసేను అనంతరము పళ్ళెములోని నీటిని బయటకు దెచ్చిచల్లగా (పాదములు కడిగిన నీరు, దత్తము చేయుచువదలిన నీరు) కొంత నీటి బింధువులు, బయట పందిరి గుంజతొర్రలో, పాముచే మ్రింగబడుచున్న చిట్టెలుక నోటియందు శరీరముపైబడెను. ఎలుక వెంటనే మరణించుటవలన విష్ణుదూతలు వచ్చి, యమకింకరులనెదిరించి ఎలుక యాతనా శరీరమును తమరథముపై పెట్టుకొని వెళ్ళిరి. ఆసమయములో విష్ణుదూత అగు విజయునితో చిట్టెలుక వినయముతో నాకీ యోగము ఎట్లు వచ్చినది నా పూర్వజన్మ వృత్తాంతము తెలిసిన తెల్పమనిగోరెను.

నీవు నాలుగు జన్మలక్రితము, మలయవతిగ్రామములో రామదీక్షితుని వంశములోని ఆడపడుచువు, చిన్నవయసులో భర్త చనిపోవుటచే పుట్టినింటిలో యుంటూ, వదినెలు, మరదళ్ళ పై లేనిపోని చాడీలు సోదరులతో చెపుచూ, రాత్రులందు శయన గృహములందున్న దంపతులను, వారి క్రీడలను రహస్యముగా చూచుచూ, గృహమందలి సుగంధద్రవ్యములు అత్తరు పన్నీరు లాంటివి దొంగిలించి ఇతరులకు రహస్యముగా ఇచ్చెడిదానవు. కాలక్రమమున దేహముచాలించి నరకములో

అనేకరకముల నరకములనుభవించి, తర్వాత ఎలుక జన్మలు బొందితివి. నేడు తుంగభద్రపుష్కరముల 6వ రోజున కర్పూరదాన సందర్భమున పాదప్రక్షాళన చేసిన నీరు, దానము కొరకు వదలిన నీరు అవసానదశలో నీనోటిలో, శరీరము పైబడినందున, నీకు యిటువంటి యోగము కలిగినదని విష్ణు దూత విజయ, ఎలుకతో చెప్పెను.

శ్లో॥ కర్పూరం రుచిరం విప్రగృహాణేమం సుపూజితం,
పుణ్యగంధపలం మేస్యా, లక్ష్మీసంప్రియతాంసదా

ఫలం : కర్పూరస్యప్రదా తాత కమాలాయ్యా పురం వ్రజేత్.

7వ కథ

(గృహ, పీఠ, శయ్య ఆందోళిక)

గృహదానము

శ్రీ నారద మహర్షి త్రిలోక సంచారి ఒక పర్యాయము భూలోకములో సంచారముజేయుచు మాల్యవంత ప్రాంతమున ఒక విచిత్ర సంఘటన చూచెను.

సాయంసమయమున ఒక తాటి చెట్టు సమీపమున దివ్యవిమానము వచ్చెను. దేవదూతలు విమానము నుండి ఒక దివ్యపురుషనిదించి, అతని శిరము నడుము, శరీరము ముద్దగాచేసి, అచటగల ఒక తాటిచెట్టుతొర్రలో ఇరికించి, దేవదూతలు విమానము పై ఎక్కివెళ్ళిరి, తిరిగి సుర్యోదయ సమయములో దివ్యవిమానము అచటదిగెను. అందున్న

దేవదూతలు, తాటి చెట్టు తొర్రలో యిరికించిన దేహము ముద్దను బయటకులాగి అమృతరసం చిలికించిరి. ఆశ్చర్యము! ముద్దగా యున్న ఆదేహము దివ్య పురుషునిగా మారెను, తిరిగి విమానములోనికి వెళ్ళి బయలుదేరు సమయములో నారద మహర్షి అచటికి వచ్చెను, దూతలు, దివ్యపురుషుడు నారదమహర్షికి నమస్కారములు చేసిరి. అప్పుడు నారదమహర్షి రాత్రి సంఘటన, ఉదయము జరిగిన సంఘటన నేను చూచితిని, ఈ విధముగా చేయుటకు కారణమేమని దేవ దూతలనడిగెను. దేవదూతలు ఇట్లు చెప్పిరి ఈ దివ్యపురుషుడు భూలోకములో విశ్వావసు మహారాజు సత్యవాక్పరిపాలకుడు, జితేంద్రియుడు నిరంతరదానధర్మశీలి, శ్రీ దత్తాత్రేయమహర్షి

శిష్యుడు, అన్నిదానములు చేసినప్పటికి గృహదానమెవ్వరికి చేయ ఆసక్తిచూపలేదు. కాలక్రమేన అతనుగతించి స్వర్గలోకములో అన్ని సుఖములు అనుభవించుచు గృహాదానలేమిచే స్వర్గమందు శయనించుటకు అవకాశము లేనందున మీ విధముగ జేయుచుంటిమి అని దేవదూతలు మహర్షితోచెప్పి, దివ్యపురుషునితో విమానములో వెళ్ళిరి.

లోకోపకారపారీణులగు నారదమహర్షి, విశ్వావసు మహారాజువంశములో 16వ పురుషుడైన చంద్రచూడ నరేంద్రుని దగ్గరకు వెళ్ళితాను చూచిన వృత్తాంతము చెప్పి, తుంగభద్రపుష్కరములలో 7వ రోజు విశ్వావసు మహారాజు పేర గృహదానము జేయుంచెను. ఈ గృహదానమహిమవలన విశ్వావసు మహారాజు రాత్రియందు స్వర్గములో యధేచ్ఛగానుండెను.

శ్లో॥ దేవాధీనాం నివాసంత్వం, ప్రాణినాంశరణంతథా
తథామేశ్రమ విశ్రాంత్యై, గృహంసోపస్కరంభవ
ఫలం : గృహందాతా తు యోమర్త్యో దీర్ఘాయుర్జాయతే ధృవం.

8వ కథ

(గంధము, పువ్వులు, దుంపలు, అల్లము)

ఆర్ద్రకదానమహిమ (అల్లము)

కైలాసాధిపతి తన అర్ధాంగియగు పార్వతి మరియు వీరభద్ర భద్రకాళి దంపతులకు వినిపించిన ఆర్ద్రకదాన ఫలము. పూర్వము దండకారణ్యప్రాంతమున శృంగబేరమను గ్రామములో భద్రవతి యను వనితగలదు. ఆవనిత తన జీవితమంతయు చెడునడతతో విహరించెను. పుణ్యవశమున తుంగభద్రనది పుష్కరములో 8వ రోజు అనారోగ్యముతో యున్న ఒక యాత్రికునికి వైద్యనిమిత్తము అల్లముదానము చేసేను. దైవయోగమున కొద్దికాలమునకే ఆవనిత కాల ధర్మము నొందెను. అల్లముదానము చేసినందున ఆవనిత గంధర్వలోకముబొందెను.

శ్లో॥ ఆర్ద్రకం సర్వరోగాణాం, ఔషధం రుచివర్ణనం
తస్యదానేన మే నిత్యం, ఆరోగ్యం సుఖ వర్ధనమ్
ఫలం : ఆర్ద్రకం యోనరోదద్యాద్గాంధర్వం లోకమాప్నుయాత్.

9వ కథ

(శ్రాద్ధము, పిండప్రదానము, దాసీ, కన్యాదానము)

పిండప్రదానమహిమ (సంక్షిప్తము)

పూర్వము సుతపుడను మహర్షివద్ద కపింజల మహర్షి కుమారులు నలుగురు విద్యాభ్యాసము చేయుచుండిరి. విద్యాభ్యాస కాలములో ద్వాదశ వర్ష క్షామము ఏర్పడి పశుపక్ష్యాదులు, గోవులుసైతము ఆహారము, నీరు లేక వరుసగా ప్రాణములు పోగొట్టుకొనుచున్నవి. చివరకు సూతపమహర్షి ఆశ్రమములో సోమధేనువులలో ఒక్కగోవు మాత్రము చిక్కి, శల్యావస్థలో, అవసాన దశకు చేరినది సుతప మహర్షి శిష్యులు నలుగురు హోమమునకు క్షీరము నిచ్చే ఆగోవును మోసుకొని ఎచటనైనా గడ్డిగలచోటకు తీసుకొని పోయివచ్చుచుండిరి. అనుకోని విధముగా, తుంగభద్రపుష్కరముల 9వ రోజు అడవిలో ఆగోవు కొస ప్రాణములో యున్న సమయములో ఆపద్ధర్మముగా ఆనలుగురు సోదరులు (శిష్యులు) ఆగోవు మాంసముతో పితృదేవతల ప్రీతిగా విశ్వదేవతల ప్రీతిగా శాస్త్రీయముగా శ్రాద్ధము నిర్వహించిరి. (వారేకర్త భోక్తలుగా) తాము చేసిన పని మహాపాతకమని పశ్చాత్తాపముతో గూడిన వారై గురువుగారి యొద్దకు వెళ్ళిగోవుమరణించినదని సంస్కారము చేసి వచ్చుచుంటిమని బొంకిరి. కాల చక్రములో కొంతకాలమునకు ఆనలుగురుసోదరులు కాల ధర్మము బొందిరి.

ఆనలుగురొనర్చిన పాతకమునకు వారు

1. దశార్ణ దేశములో 7జన్మలు కిరాతులుగా బుట్టి, లోకహితార్థముగా పిండ ప్రదానము చేసినందున పూర్వజ్ఞానస్మృతితో ధర్మబద్ధముగా జీవితముగడిపిరి.
2. అనంతరము కాలాంజన పర్వతమందు జింకలుగా పుట్టిరి. పిండప్రదానమహిమవలన పూర్వజ్ఞాన స్మృతితో ధర్మమార్గములోచరించిరి.
3. అనంతరము శరద్వీపమందు చక్రవాక పక్షులుగాబట్టిరి. ధర్మమార్గముతో పూర్వజ్ఞానము పెంపొందెను.
4. మరుజన్మలో మానససరోవరములో హంసలుగా జన్మించిరి. ఆజన్మలో ఒక గంధర్వ రాజు తన మంత్రి, పండితులతో స్నానము కొరకు అచటికివచ్చెను వారిని చూచి హంసలు నాలుగు ఒకరు రాజుగాను, మరియెకరు మంత్రిగాను,

మరొక ఇద్దరు పురోహితులగాను జన్మబొందవలెనని తలచిరి.

5. వారుతలచినవిధముగా ఆహంసలు నాలుగు రాజు మంత్రి పండితులుగా కురుక్షేత్రమందు జన్మబొందిరి. పూర్వజన్మస్మృతి చేనల్వురు ధర్మపథమునందే నడచుచుండిరి. పండితులిద్దరు నిష్కామ్యస్థితిలో బ్రహ్మైక్యము బొందువేళ, ఒక బ్రాహ్మణుడువచ్చి తనవివాహార్ధము సహాయము చేయుమనిగోరెను. ఇద్దరు పండితులు తమలో, రాజు, మంత్రి, జన్మలలో యున్న తమసోదరులకు బ్రహ్మైక్యమునకు ఆసన్నమయినదని గుర్తు చేయుటకై తమగత జన్మల గురించి ఒక శ్లోకము వ్రాశి యాచకబ్రాహ్మణునకు యిచ్చి రాజు గారికి ఇవ్వవలశినది, నీకోరిక తీర్చగలరనిరి.

శ్లో॥ "సప్తవ్యాధారశార్ణేషు, మృగాః కాలాంజనేగిరౌ
చక్ర వాకాశ్శరద్వీపే, హంసాస్సరసిమానసే
యేస్మిన్ జాతా కురుక్షేత్రే, బ్రాహ్మణావేదపారగాః
ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం, యూయంతేభ్యోవశీదతి" **(శివపురాణము ఉమాసంహిత 41,42 అధ్యా)**

రాజుగారు యీ శ్లోకము చదివి, మంత్రిగారి కివ్వగా వారు చదివి ముందు ఆబ్రాహ్మణుని కోర్కెతీర్చి, అర్హులైన వారికి రాజ్యపాలన బాధ్యతలు అప్పగించి, రాజు, మంత్రి, గూడా బ్రహ్మైక్యముబొందిరి.

పిండప్రదానమహిమవలన పూర్వజన్మస్మృతి, ఉత్తమజన్మలు, చివరకు బ్రహ్మైక్యము బొందగలరు.

10వ రోజు

(ప్రతిమలదానము, శాకము, సాలగ్రామము, పుస్తకదానము)

లక్ష్మీ, గౌరి, సరస్వతి, తుంగభద్ర రూపప్రతిమలు (లేదా) విగ్రహములు విగ్రహములకు షోడశోప చారపూజలొనర్చి దానము చేయవలయును.

(తుంగభద్రపుష్కర పూజావిధానము చూడుము)

సాలగ్రామదానమహిమ

వశిష్ట మహర్షి జనకమహారాజు గారికి వినిపించిన విషయము

సాలగ్రామము శ్రీమహా విష్ణు స్వరూపము – శ్రీహరి వజ్రకీటమను నామముతో

సాలగ్రామములలో వివిధ చిహ్నములలో యుండును, సాలగ్రామములలో కొన్ని రకములు

1) సంతాన గోపాలము 2) నారశింహము 3) మత్స్యము 4) కూర్మము 5) వరాహము 6) శ్రీధరము 7) షట్చక్రసీతారామము 8) లక్ష్మీనారాయణము 9) రఘునాధము 9) వామనము 10) దామోదరము 11) రణరామము 12) రాజరాజేశ్వరము 13) మధుసూదనము 14) సుదర్శనము 15) గదాధరము 16) హయగ్రీవము 17) లక్ష్మీనారశింహము 18) వాసుదేవము 19) ప్రద్యుమ్నము 20) వాసుదేవము 21) అనిరుద్ధము 22) సంకర్షణము మొదలగు రకములు గలవు.

తుంగభద్రనదీ తీరమున ఒక దురాచారుడు దుర్మార్గ వృత్తితో ద్రవ్యము సంపాదించుచుండెను. ఒకనాడు ఒక బ్రాహ్మణునికి యిచ్చిన బాకీ రాబట్టుకొనుటకు వెళ్ళెను. ఆబ్రాహ్మణుడు ఒక నెల రోజులలో తప్పక యిచ్చెదను అని వేడుకొనెను. అయినను ఆదుర్మార్గుడు ఆబ్రాహ్మణునితన్ని తన చేతియందుగల కత్తితో ఝుళిపించెను, దురదృష్టవశాత్తు ఆకత్తి తగిలి ఆబ్రాహ్మణుడు అచటనే చనిపోయెను. ఆ సమయములో అచట ఎవరు లేనందున ఆదుర్మార్గుడు ఇంటికి వెళ్ళి నిర్భయముగా తిరుగుచు కొన్నాళ్ళకు చనిపోయెను. అనంతరము యమదూతలు అతని యాతనా శరీరమును వివిధ రకముల నరక కుండలములలో ద్రోసిరి. కాగుచున్న సీసములో, కాగుచున్న నూనెలో, కాలుచున్న స్తంభమునకట్టుట అసిపత్రనములోపడవేయుట (ఆకులు వలె కత్తులు గల నరకము) మొదలగునవి.

ఆదుర్మార్గుని కుమారుడు ధర్మవీరుడు ధర్మపరుడై మంచి పేరు తెచ్చుకొను చుండెను. ఒక సారి నారద మహర్షి అచటికి వచ్చి ధర్మ వీరునితో మీ తండ్రి నరకలోకములో బాధపడు చున్నాడు గాన వెంటనే సాలగ్రామము దానము చేయవలసినది.

"సాలగ్రామ శిలాదానం కురుత్వం మావిలంబితమ్"

విధి వక్రించింది, ధర్మవీరుడు సాలగ్రామశిలాదానములో ఏమున్నది. "నభోజ్యం నచ భక్షణం" తినే పదార్ధముగాదు "శిలాదానం వృధామన్యే" సాలగ్రమశిలాదానము వ్యర్ధము అనినారదులవారితో చెప్పెను. కొంతకాలమునకు ధర్మ వీరుడు కాలధర్మమునొంది, నారదమహర్షి మాట విననందున, సాలగ్రామదానమును

దూషించినందున, నరకమందు అనేక బాధలు పడి తర్వాత మూడుసార్లు పులి జన్మగాను, మూడుసార్లు కోతిగాను, ఐదుసార్లు ఎద్దుజన్మ, పదిసార్లు స్త్రీగా జన్మించి గత భర్తయైవైధవ్యముబొందెను. అనంతరము ఒక బ్రాహ్మణ పండితునికి కుమార్తెగా జన్మించి, వివాహ వేదికపై వివాహము అయిన వెంటనే భర్తచనిపోయెను. ఆ ఆమ్మాయి తండ్రి ఇష్టదైవమును తలచుకొని "దివ్యదృష్టాతయాకృతం"

దివ్యదృష్టితో సాలగ్రామశిలాదానమును దూషించినందున ఇట్లు జరిగినదని తెలుసుకొని వెంటనే ఆ అమ్మాయితో సాలగ్రామ శిలా దానము చేయించెను. ఆ మహిమ వలన వివాహ వేదిక పై చనిపోయిన భర్త బ్రతికెను ఈ సాలగ్రామ దానమువలన నరకములో యున్న ధర్మవీరుని తండ్రిగూడా ముక్తిబొందెను.

శ్లో॥ సాల గ్రామ శిలా చక్రే భువనాని చతుర్దశ
యస్మాత్తస్మాశ్చివం మేస్యా దతశ్యాంతింప్రయచ్ఛమే॥

ఫలం : సర్వపాప ప్రశమనం, ప్రాయశ్చిత్తం జగత్రయే
సాలగ్రామ శిలాదానాత్పరం నాస్తి నసంశయః

11వ రోజు

(ఏనుగు, గుర్రము, రధము, దాసి)

ఫలం : గజాశ్వరథ దానం దాసీదానం విశేషతః
దానం కృత్వాతు ధర్మాత్మా రాజరాజో భవిష్యతి

12వ రోజు

(నూగులు, మేక, షోడశదానములు)

ఫలం : తిలదానేన మహాపాపం వ్యపోహతు

1) దానము ఇవ్వవలసిన సమయములో యిచ్చిన నూరు రెట్లు ఫలము కలుగును.
2) ఇచ్చెదనని చెప్పినపుడు, తాను అనుకున్న ద్రవ్యమును ఇయ్యవలయును.
3) ఇచ్చెదనని చెప్పి మరునాడు యిచ్చువాడు అనుకున్న ద్రవ్యమునకు రెట్టింపు యియ్యవలయును.
4) ఇచ్చెదనని మూడవ రోజు యిచ్చువాడు మూడురెట్లు అధికముగా ఇవ్వవలయును.

కొన్ని సంభాషణ వాక్యములు

తెలుగు - కన్నడము(క) తమిళము(త) మరాటి(మ) హింది (హి)

1. తమది ఏ ఊరు?

క నిమ్మదు యావూరు

త వుంగలది ఎందుఊర్

మ అప్లాచ కాంచ్గావ్

హి ఆప్కా క్యాగావ్హై

2. ఇది ఏ ఊరు?

క ఇదు యా ఊరు

త ఇది ఎంద ఊర్

మ ఏ కంచేగావ్

హి యహ్క్యాగావ్హై

3. దేవాలయము ఎంత దూరమునయున్నది

క గుడిఎస్టు దూరాఇదే

త కోవిల్ ఎవళోదూరత్లో ఇరుక్

మ హిక్కడే హసూంకవ్ దెదూర్హైమందిర్

హి మందిర్కిత్నా దూర్హై

4. దేవాలయమునకు దారి ఏది?

క గుడిగె దారి యావద్

త కోవిల్కి ఎందావళియాపోనం

మ మందిర్లాకంచబా జూలవాట్హై

హి మందిర్కా జానేకేలియే రాస్తాక్యాహై

5. స్వామి దర్శనము ఎప్పుడగును?

క దేవుర దర్శనఎవాగా ఆ గుత్తరే

త పెరుమాళ్ దర్శన్ ఎప్పో

మ కంవ్వా భగవాన్ సే దర్శన్ హోతే

హి భగవాన్ కాదర్శన్కబ్హోగా

6. ఇప్పుడు టైమెంత?

క ఇవాగ టైమ్ ఎస్టు

త మణిఎవలో

మ అథాకెత్తి ఘంటావాసులా

హి అబ్‌కిత్ నే బజేహై

7. స్నానమునకు నది గలదా?

క స్నానాగే నది ఇదేనా

త కుళికర్త్‌కి నది ఇరిక్క

మ హికడ్కాస్నానాలానదీహైకాత్

హి క్యావహానే కేలియే నదిహై యూతలాబ్‌హై

8. యుండటానికి ఇక్కడ ఎలాగుంటుంది?

క ఇల్లేనాద్రు ఇరువక్కే సౌకర్యగళ్ ఇవేనా

త తంగర్త్‌కి ఇఙ్గా ఎప్పిడిఇరుక్కం

9. సత్రము ఎంత దూరములోయున్నది?

క సత్ర ఎస్టు దూరఇదే

త లాడ్జి ఎవళో దూరత్‌లోఇరుక్

మ సత్రయక్కడె హసుంకౌడా దూర్‌హై

హి ముసాఫిర్ ఖావాకిత్‌నేదూర్‌పర్ హై

10. బండికి బాడుగఎంత?

క ఇల్లి ఆటోగేదుడ్డు ఎస్ట్ తొగళుతారే

త వండికి వాడగై ఎవళో

మ గాడీ చకిరాయ్ కౌడా

హి గాడీకాకిరాయ్‌కితనా హై

11. బియ్యము పప్పులు, అంగడి ఎక్కడ యున్నది?

క అక్కి- బేళెఅంగడి ఎల్లిసి గుత్తరె

త మళ్ళిగ కడై ఎంగైరుకుం

మ తాందల్, దాంత్ వగైరాచ దుకాణకుట్టా హై

హి చావల్, డాల్ బేచ్ నేదుకాన్‌కహా హై

12. కూరలు పెరుగు ఎక్కడ అమ్ముతారు ?

క తర్కారి–మసురు ఎల్లిసి గుత్తరే

త కాయగరి–తైర్ఎంగవిప్పాంగ

మ తర్నారి, థెకుట్టామిల్తే

హి తర్కారియా, జార్దహీకహా మిల్ తీహై

13. వెల ఎంత?

క బెలె ఎస్టు

త కాసు ఎవళో

మ కౌడమోలు హై

హి దామ్కిత్నా హై

14. సత్రములో ఎన్ని దినములుండచ్చును?

క సత్రదల్లి ఎస్టుదిన ఇరబహుదు

త సత్రత్లో ఎవళోనాళ్ ఇరుక్కళం

మ యే చరిత్ర మాందికెత్తె దివసు రాయలాహోయిలా

హి ఇస్ముఫాసిర్ ఖావామే కిత్నే దిన్ తక్ టహార్, గున్తేహ

15. ఈ క్షేత్రములో చూడవలసిన ప్రదేశములు విదేషములేవి?

క ఈ క్షేత్రదల్లినోడ తగ్గ ముఖ్యవాద ప్రదేశగళు ఇవేనా?

త ఇంద్రక్షేత్రత్తిల్ పాక వేండియ ప్రదేశంగళ్ సోళ్ళుంగా

మ ఎక్షేత్రమాంది గేనా విశేష హై

హి ఇస్క్షేత్మే దేశ్నే

16. దగ్గరలో చూడవలసిన ముఖ్యప్రదేశములు గలవా?

క సమీపదల్లి ఏనాదరుముఖ్య ప్రదేశగళు ఇవేనా

త ఇంగ కిట్టఇరకవేండియక్షేత్రంగళ్ ఇరుక్క

మ అజూబాజుమాందె ఇక్కడ ముఖ్యబగా బెజీజ్కాయ్ హై

హి క్యాఅప్పాస్ మేదేఖ్నే లాయక్ ముఖ్యప్రదేశ్ హై

17. తమ అడ్రస్సు ఏమి?

క తమరిగళ అడ్రస్సుఏను

త వుంగ అడ్రసు సొల్లుంగా

మ అప్లబాటికావా కొంబాహై

హి ఆప్కాపతా క్యాహై

18. టిక్కెట్ ఎంత?

క టిక్కెట్ ఎష్టు

త టిక్కెట్ ఎవళో

మ టికెట్పైసా కౌడా హై

హి టికెట్కా దామ్ కిత్నాహై

19. మరుగు దొడ్డి మూత్రశాల ఎచట గలదు?

క టాయ్‌లెట్స్ ఎల్లిఇదే

త టాయ్‌లెట్స్ ఎంగె ఇరిక్కో

మ పై కావాకుట్టా హై

హి షామిఖా కహాహై

20. మంచి బ్రాహ్మణ బోజన హోటలు ఎచట కలదు?

క ఇల్లి వళ్ళేయత బ్రాహ్మణ భోజన శాలె ఎలీఇదె

త నళ్ళ బ్రాహ్మణ సాపాట్ ఎంగెఇరుక్కుం

మ హిక్కడా చంగ్లా బ్రాహ్మణ: హోటల్ కహాహై

హి బ్రాహ్మణ్ కా అచ్ఛాభోజన హోటల్ కహాహై

21. భోజనము ఖరీదెంత?

క ఊటద ఖరీదు ఎష్టు

త సాపాటు ఎవళో

మ ఏక్‌వేళా భాతాలాకాయ్‌గెతో హోటల్‌లామాంది

హి భోజన్‌కే పేదేతే హై

22. పది రూపాయలకు చిల్లర ఇవ్వండి

క హత్ రూపాయగే చిల్లరే కొడి

త పత్ రూపాకి ఛేంజి కుడుంగో

మ దస్ రూపాయచా చిల్లదయా

హి దస్‌రూపియే కాచిల్లర్ దీజీయేత

23. బస్‌స్టాండ్‌కు దారి ఏది ?

క బస్‌స్టాండిగె దారిఎల్లి (యావుదు)

త బస్‌స్టాప్ (స్టాండ్) వళి ఎప్పిడి

మ బస్‌స్టాండ్‌లాకంచ బాజూదావాటే

హి బస్‌స్టాండ్‌కారాస్తాకహాహై

24. ఇచటికి ఎన్ని కిలోమీటర్ల దూరముండును ?

క ఇల్లిగే ఎస్టు కిలోమీటర్ దూరాఇదే

త ఇంగరెంది ఎవళో దూరం ఇరుక్కుం

మ ఇక్కడారావుకెత్తి కిలోమీటర్ హై

హి గావ్‌యహాసే కిత్‌నే, కిలోమీటర్ దూర్‌పర్ హై

25. అచటికి బస్సులు గలవా ?

క అల్లిగే బస్‌గళు ఇదేనా

త అంగబస్ ఇరుక్కుమా

మ తిక్కెడె మోటార్‌హై క్యా

హి క్యావహా మోటార్‌గాడీ హై

26. దేవాలయములో ప్రసాదము అమ్మెదరా? ఇస్తారా..?

క కోవెళ్ళో ప్రసాదం విప్పాంగళా కుఉప్పాంగళా

త గుడి ఎల్లి ప్రసాదవన్ను మారుత్తా రా ఉచితావాగి కొడుత్తారా

మ మందిర మాంది ప్రసాద్ విక్తోయి కాయ్

హి క్యామందిర్ మే ప్రసాద్ బేచేమీ హై

కొన్ని చిన్నపదములు

తెలుగు	కన్నడము	తమిళము	ఇంగ్లీషు	మహా	హిందీ
టెంకాయ	తింగినకాయ	తీంగ	Cocount	నారెల్	నారెల్
కర్పూరము	కర్పూర	కర్పూరమ్	Carphor	కాపుల్	కపూర్
అగరుబత్తి	ఊదుకడ్డి	పూతుబత్తు	Agarbatti	ఊదృత్తి	అగర్‌బత్తి
దేవాలయము	గుడి	కోవెళ్	Temple	మందిర్	దేవతో
పూలమాల	హూవినమాలె	పుష్పమాలై	Flower Garlands	పూలాచాహోర్	పూల్‌కాహార్
దుకాణము	అంగడి	కడై	Provision Shop	దుఖాన్	దుఖాన్
విస్తరి	విస్తఎళె	ఎళై	Leaf	పల్‌తా	పత్‌తా
వక్క	అడికె	పాకు	Nut	సూపరి	సూపరి
తమలపాకు	విళెదళె	వెత్తులై	Betal Leaf	పాన్	పాన్
ఆవాలు	సాస్వి	కడుగు	Muster Seeds	రాయి	రాయి
ఉప్పు	ఉప్పు	ఉప్	Salt	మిట	నమ్మక
అన్నము	అన్న	సాదం	Rice	భాత్	భాన్
పప్పు	తవ్వె	పరుప్	Dall	దాల్	దాల్
పెరుగు	మసురు	తైర్	Curd	ధమి	వూద్
పొయ్యి	వొలె	అగుప్	Stove	చూలో	చుల్లా
చీపురు	కసబారిగె	తొడపం	Broom	కొరొసాని	ఝుండు
బియ్యం	అక్కి	అరిశి	Rice	తొందొళ	చావల్
గోధుమపిండి	గోదిహిట్	గోదుమమావు	Wheat Flovr	కనిక్	గేహుకా
కందిపప్పు	కడలెబిళె	తోరంపరుప్	Mayen	తురుచిదాత్	చావల్
మిర్చి	వణామెణసినకామి	ముళగ	Chillies	మిర్చి	మిర్చా
మిరియాలు	మెణసు	మిశగ్	Pepper	మిరి	కాలిమిర్చి

చింతపండు	హుణిశెహన్ను	పుళి	Tamarind	చించ్	అంలి
పాలు	హాలు	పాల్	Milk	దూద్	ధూద్
బెల్లము	బెల్ల	వెల్లం	Jaggery	గూడ్	గూడ్
కారము	కార	కారం	Chilly Powder	టిక్కెట్	ఫ్యారు
అగ్గిపెట్టి	బెంకిపట్న	తీపెట్టి	Match Box	అగ్గిపెట్టె	అశోక్‌పేటీ
మంచిత్రాగునీరు	కుడియవనీరు	కుడినీర్	Fresh Drinking Water	పాని	విరాపాని
నెయ్యి	తుప్ప	నెయ్యి	Ghee	తూప	ఘుడీ
పంచదార	సక్కరై	చక్కెరై	Sugar	శాకర్	షకర్
మజ్జిగ	మజ్జిగె	మోర్	Butter Milk	తాక	ఛాచి
కూరలు	తర్కారి	కాయగిరె	Vegatables	తర్కారి	తర్కారి
ఆకుకూర	సొప్పు	కీరై	Leaf Vegetables	–	–
ఔషధము	ఔషధగళు	మరంద్	Medician	ఔషథ్	దనా
కొండ	గుట్ట	మలై	Hill	డంగర్	పహడ్
తాళము	బీగ	పూట్	Lock	కిలువ్	భోపుత్
తాళముచెవి	బీగద్దకై	సావి	Lock	–	–
బండి	గాడి	వండి	Cartcar	గాది	గాడీ
బాడుగ	బాడిగె	వాడగై	Hire	బాడెచిగాడి	ఖాడా
మార్కెట్	తర్కారి మార్కెట్	మార్కెట్	Market	మండమి	మార్కెట్
సముద్రము	సముద్ర	కడళ్	Sea	సముద్ర	ద్యా
నది	నది	నడె	River	నది	నద్దీ
కాలువ	కాలురె	ఏరి	Canal	–	–
దోమ	సొళ్లై	కోసు	Mosquto	–	మచ్చర్
నిమ్మకాయ	నిలబేవాన్ను	ఎళిమిచ్చఫల్	Lemon	లింబుఫల్	లీమూ

దానిమ్మ	దాళింబేహన్ను	మాదులు		–	–
మామిడి	మామిణాహన్నే	మాం/మాంగ పచ్చి		–	–
సపోట	సపోటాహన్ను	సపోట్		–	–
నేరుడు		నావల్		–	–
జామపండు	జామ్‌హన్ను	బయ్యు		–	–
బత్తాయి	మసంబెహన్ను	సాత్‌కుడె		–	–
ద్రాక్ష	ద్రాక్ష	ద్రాక్ష	Grape	–	–
ఆపిల్	సేబుహన్ను	కాళఫలం	Apple	ఆపిల్	ఆపిల్
అరటిపండు	బాళెహన్ను	హై		–	–
ధనియాలు		ధనియ	Correal	దని	దనియా
ఇంగువ	హిరిగె	పెమంగాలు	Agabotable	హింగ్	హీంగ్
అల్లము	అల్లం	ఇండి	Ginger	ఆలో	అద్రక్
సున్నము	షుణ్ణ	సున్నాంబ్	Chuman	చూనా	చున్నా
పొట్లకాయ		పొట్లంగ	Snake Guard	పొడూడో	చిచ్చి
దోసకాయ	సౌత్‌కామ్	వెల్లిరిక	Cucumber	భీభడ	కింకిడి
వంకాయ	బదనేకాయ	కత్రాగ	Bringal	వాంగు	బయగన్
పులుసు	హుళి	సాంబార్	Bhaat	పారు	ఖట్టా
చారు	సారు	రసం	Peparter	పారు	చార్
తలనొప్పి	తలెనొవ్వు	తలవలి	Head-ache	కొదుఃఖ	సిర్కాదర్‌ద్
పాలవాడు	హాలినవను	పాలుకుడికిరవన్	Milk Man	గౌవళి	దూద్‌వాలా
చరిత్ర	ఇల్లియచలితే ఏను	ఇందక్షేత్రతోవా మహాత్యము	History	–	–
వెల/ఖరీదు	బెలెఎస్టు	కాస్లు ఎవళో	Price	భావు	కీమత్
శనగపప్పులు	కడలిజళె	వర్తకడల్	Redgrowm	చనాగ	–

వేరుశనగలు	శేంగ	వేరుకడల్	Redgrown	చణా	–
మినపపప్పు	ఉద్దినబేళె	ఉళుంద్	Blackgrown	ముగాదాల్	–
పెసరపప్పు	హెసరబెళె	పైత్తంపరుక్కు	Greengrown	ముగాబాదాల్	–

అంకెలు (Numbers)

1	బంతు	వంద్రు/ఒన్ను	One	ఏక్	తుక్
2	ఎరడు	రెండు	Two	దోన్	దో
3	మూరు	మూను	Three	తీన్	తీన్
4	నాలక్కు	నాలు	Four	చారో	చార్
5	ఐదు	అంజ్	Five	పాచో	పాంచ్
6	ఆరు	ఆర్	Six	సహో	సై
7	ఏళ్ళు	పడ్	Seven	సాతో	సాత్
8	ఎంటు	ఎట్	Eight	ఆటో	ఆట్
9	ఒంబత్తు	ఒంబోద్	Nine	నౌ	నౌ
10	హత్తు	పతో	Ten	దాహ	దస్
11	హన్నొందు	పదువన్	Eleven		
20	ఎరవత్తు	ఇరువదు	Twenty		
30	ముప్వత్తు	ముప్పదు	Thirty		
40	నలవత్తు	నార్పదు	Fourty		
50	ఐవత్తు	ఐబదు	Fifty		
60	అరవత్తు	అరుబదు	Sixty		
70	ఎప్పత్తు	ఎషుబదు	Seventy		
80	ఎంబత్తు	ఎణ్బదు	Eighty		
90	తొంబత్తు	తొణనూరు	Ninty		
100	నూరు	అమిరమ్	Hundred		

శ్రీ సనాతన ధార్మిక సంఘ ప్రచారకులు

శ్రీ ఉప్పగుండూరు సుబ్రహ్మణ్యము శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ అన్నమరాజు వేంకట లక్ష్మీనరసింహారావు శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ కప్పగన్తు జయరామయ్య శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ కలువకొలను చంద్రశేఖర్ శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ ఓరుగంటి వెంకట రమణయ్య శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ జిల్లెళ్ల రఘునాథ శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా
శ్రీ కలువకొలను వేంకట నాగరాజ శర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ స్వయంపాకుల ఉపేంద్ర శర్మ	నెల్లూరు జిల్లా.
శ్రీ ఇసుకపల్లి కామేశ్వరప్రసాద శర్మ	నెల్లూరు జిల్లా.
శ్రీ రెంటచింతల క్రిష్ణమూర్తి శాస్త్రి	చిత్తూరు జిల్లా.
శ్రీ మద్దులపల్లి మల్లిఖార్జున శర్మ	కర్నూలు జిల్లా.
శ్రీ పసుమాముల సత్యదత్త శాస్త్రి	కర్నూలు జిల్లా.
శ్రీ ఆవంచ నాగఫణిశర్మ	కృష్ణాజిల్లా.
శ్రీ బెజగం వేంకట శ్రీనివాసశర్మ	హైదరాబాద్.
శ్రీ బొడ్డుపల్లి క్రిష్ణమూర్తి శర్మ	హైదరాబాద్.
శ్రీ స్వయంపాకుల భార్గవ శర్మ	హైదరాబాద్.
శ్రీ స్వయంపాకుల లక్ష్మీ అరుణకాంత్ శర్మ	హైదరాబాద్.
శ్రీ మద్దులపల్లి దత్తాత్రేయ శాస్త్రి S/o. క్రిష్ణమూర్తి శాస్త్రి శర్మ, హైదరాబాద్.	
శ్రీ సూరివరపు శివరామకృష్ణావధాని శర్మ	పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.
శ్రీ స్వయంపాకుల శేషఫణిశర్మ	గుంటూరు జిల్లా.
శ్రీ మద్దులపల్లి శ్రీనివాసశర్మ	ప్రకాశం జిల్లా.
శ్రీ నేలబట్ల చంద్రశేఖరశర్మ	కడప జిల్లా.
శ్రీ జన్నాభట్ల వీరభద్రశాస్త్రి	పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.
శ్రీ వడ్డాది వీరవేంకట సత్యసాయి శర్మ	తూర్పుగోదావరి జిల్లా.
శ్రీ సర్వాభట్ల సూర్యనారాయణమూర్తి శర్మ	విశాఖ జిల్లా.

గత 18 సంవత్సరముల నుండి సనాతన ధార్మిక సంఘము వారు నిర్వహించిన కార్యక్రమములు

1) పద్మపురాణాంతర్గత "మాఘమహత్య ప్రవచనములు" నెలరోజులు గత 15 సంవత్సరముల నుండి నిర్వహించుచున్నాము.

2) ఉచితముగా సంధ్యావందన పుస్తకములిచ్చి అర్హులైన వారిచే అచరింపజేయుట రాష్ట్రస్థాయిలో అన్ని బ్రాహ్మణ సేవాసంఘములకు మా సంఘ ఆశయ కరపత్రములను పంపించడమైనది.

3) శ్రావణ పూర్ణిమ నాడు యజ్ఞోపవీతధారణ, రక్షాబంధన కార్యక్రమము నిర్వహించుట.

4) లోకరక్షణార్థము అనావృష్ఠి నివారణార్థము సంస్కృత విరాట పర్వపారాయణములు నిర్వహించుచున్నాము.

5) శ్రీ కార్తిక మహోత్మ్య ప్రవచనములు నెలరోజులు గత 18 సంవత్సరము నుండి నిర్వహించుచున్నాము.

6) ఉత్తరాయణ పర్వదినములందు విధి విధానముగా పితృర్పణములు నిర్వహించుచున్నాము.

7) శ్రీ శివ పంచాక్షరి మన్త్ర ఉపదేశ కార్యక్రమములు నిర్వహించుట.

8) మహాశివరాత్రి సందర్భమున వరుసగా 15 సంవత్సరము త్రిపురాంతక క్షేత్రములో సంధ్యావందన శిక్షణ మరియు లక్షబిల్వార్చనలు లక్ష కుంకుమార్చనలు జరిపితిమి.

9) శ్రీ గోదావరి పుష్కర ప్రాశస్త్యము గురించిన పుస్తకము 2003 శ్రీ **గూడ వేంకటేశ్వర్లు** గారు ఉదారముగా ఇచ్చిన ద్రవ్యసహాయముతో పురాణ విద్వాన్ శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వరశర్మ గారి రచన, సమీకరణతో మాసనతాన ధార్మిక సంఘము వారు ముద్రించి కొన్ని వేల ప్రతులు రాజమండ్రి భద్రాచలము, బాసర అన్నవరము మొదలగు క్షేత్రములలో ఉపన్యాసములు ఇచ్చి ఉచితముగా పంచుట. మరియు 2015 సంవత్సరము గోదావరి పుష్కర ప్రాశ్యస్త్యము శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వరశర్మ గారు రచించిగా సంఘంవారు ముద్రించి ఉచితంగా పంచితి దార్మిక ఉపన్యాసములు ఇచిరి

10) శ్రీ సంపూర్ణ రామాయణ కథాగాన కార్యక్రమము నిర్వహించితిమి. శ్రీ రామాయణ రహస్య మహిమలు గురించి అనంతపురము, కర్నూలు, మార్కాపురం, గిద్దలూరు మొదలగు ప్రదేశములలో ఉపన్యాసములు ఇచ్చితిమి. ప్రచారము చేయుచున్నాము.

11) శ్రీశ్రీశ్రీ జగద్గురు ఆదిశంకరాచార్య స్వామి వారి జయన్తి ఉత్సవములు గత 18 సంవత్సరముల నుండి జరుపుచున్నాము.

12) దేవీ నవరాత్ర సందర్భమున వివిధ ప్రాంతములలో ధార్మిక ఉపన్యాసములిచ్చుచుంటిమి

13) ప్రతి సంవత్సరము ఉగాది నాడు పంచాంగ శ్రవణ కార్యక్రమములు గత 18 సంవత్సరముల నుండి నిర్వహించుచున్నాము

14) ప్రతి సంవత్సరము శ్రీ వివేకానంద స్వామి వారి జయన్తి జరుపుచున్నాము.

15) 27-08-2004వ సంవత్సరములో యడవల్లి వేంకట శేషయ్య గారి ద్రవ్యముతో కృష్ణానది పుష్కర ప్రాశస్త్యము శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ గారు రచించగా మా సంఘము ముద్రించి యుచితముగా పుస్తకములు పంచుతూ - ధార్మిక ఉపన్యాసము లిచ్చితి మి

16) డిశంబరు 2008వ సంవత్సరము 'తుంగభద్ర' నదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ రచించగా శ్రీ గూడ వేంకటేశ్వర్లు గారు సంగిన ద్రవ్యముతో ముద్రించియుబతముగా కర్నూలు అలంపురకు హంపి మంత్రాలయము మొదలగు క్షేత్రములతో ధార్మికయుప వ్యాసములిస్తూయుచితముగా పంచితిమి.

17) శ్రీ మన్మథనామ సంవత్సర (జులై 2015) శ్రీ గోదావరి పుష్కరముల సందర్భమున, శ్రీ గోదావరి పుష్కర ప్రాశస్త్యము అను గ్రంథము, శ్రీశ్రీశ్రీ శృంగేరి శారద పీఠాధిపతులు, శ్రీశ్రీశ్రీ భారతీ తీర్థమహా సన్నిధానం వారు, శ్రీశ్రీశ్రీ సన్నిధానము వారల ఆశీస్సులతో, సనాతనధార్మి సంఘం ఆధ్వర్యములో ముద్రించి ఉచితముగా గోదావరినది తీరప్రాంతములందు ఉచితముగా పుస్తకములు ఇచ్చి, ఉపన్యాసములు ఇచ్చితిమి.

18) శ్రీ దుర్ముఖి నామ సంవత్సరములో 12-08-2016 నుండి 23-08-2016 కృష్ణానది పుష్కరముల సందర్భమున శ్రీకృష్ణానది పుష్కర ప్రాశస్త్యము గురించిన పుస్తకము శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ దంపతులు ముద్రించి కృష్ణానదీ పరివాహక ప్రాంత పుణ్యక్షేత్రములలో ఉపన్యాసములిస్తూ భక్తులకు ఉచితముగా పుస్తకములు అందజేసితిరి.

19) శ్రీ హేవిలంబినామ సంవత్సరము 12-09-2017 నుండి 23-09-2017 వరకు వచ్చిన కావేరీ నది పుష్కరముల సందర్భమున కొంతమంది వదాన్యుల ఆర్థిక సహకారముతో సనాతన ధార్మిక సంఘ ఆధ్వర్యములో ముద్రించి, కావేరీనదీ పరివాహక ప్రాంత పుణ్యక్షేత్రములలో శ్రీరంగము దేవాలయముందు ఉపన్నాసములిస్తూ ఉచితముగా పుష్కరయాత్రికులకు పుస్తకములు అందజేసితిమి.

20) శ్రీ విలంబినామ సంవత్సర ఆశ్వీయుజ శుద్ధ తదియ శుక్రవారము నుండి 20-10-2018 నుండి శ్రీ బీమరథి నది పుష్కరప్రాశస్త్యము గురించి ముద్రించి, పండరీపురము, అక్కలcoకోట, గాణగాపురము, మాణిక్యనగర్, తంగెడగిరి (కర్నాటకc), భీమరథి, క్రిష్ణనదుల సంగమ ప్రదేశము (నివృత్తి సంగమం)

రచయిత కుటుంబపరిచయం

స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ

రచయిత భార్య — ల॥ సౌ॥ **స్వయంపాకుల సులోచన**
(శ్రీ మద్దులపల్లి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, వరలక్షమ్మ దంపతుల పుత్రిక)

రచయిత తండ్రి — (లేటు) శ్రీ **స్వయంపాకుల వెంకట నారాయణప్ప శాస్త్రి**

రచయిత తల్లి — (లేటు) శ్రీమతి **వెంకటసుబ్బమ్మ**
(అన్నదాత భారతుల వేంకట క్రిష్ణయ్య శాస్త్రి గారి ప్రథమ కుమార్తె)

రచయిత సోదరులు —
1. శ్రీ **స్వయంపాకుల సుబ్రహ్మణ్యము,** ల॥సౌ॥ **మల్లికాంబ**
2. శ్రీ **స్వయంపాకుల శేషావతారము,** ల॥సౌ॥ **కుసుమ కుమారి**
3. శ్రీ **స్వయంపాకుల సత్యనారాయణ,** ల॥సౌ॥ **విజయలక్ష్మీ**

రచయిత మేనల్లుడు —
1. **భారతుల వేంకట శ్రీనివాస శాస్త్రి,** ల॥సౌ॥ **రాజ్యలక్ష్మీ**

రచయిత కుమార్తెలు —
1. **హనుమత్ప్రసాద వేంకట సుబ్బలక్ష్మి,**
(భర్త) శ్రీ **కలువకొలను వేంకట నాగరాజ శర్మ**
2. ల॥సౌ॥ **సువర్చల,** (భర్త) శ్రీ **జిల్లెళ్ళ రఘునాధ శర్మ**

రచయిత కుమారుడు — చి॥ **స్వయంపాకుల భరద్వాజ శర్మ.**
ధర్మపత్ని శ్రీమతి **లక్ష్మి సత్య జ్యోతిర్మయి**

రచయిత పౌత్రుడు — చి॥ **వేంకట నారాయణప్ప సుబ్రహ్మణ్య సాయి శర్మ**

రచయిత దౌహిత్రులు —
1. చిరంజీవులు **వేంకట మోహన కృష్ణమూర్తి శర్మ**
2. **నైధ్రువ శర్మ**
3. **తరుణాదిత్య శర్మ**

రచయిత పరిచయము

పేరు : శ్రీ స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వరశర్మ M.A. (Eng.) B.Ed.

స్వగ్రామము : మారెడ్డివారి పల్లె, వేంకటాచలం పల్లె, అన్నసముద్రము గ్రామములు
దర్శి మండలము. ప్రకాశంజిల్లా (ప్రస్తుత నివాసము ఒంగోలు)

జననము : 06-8-1949

విద్యార్హత : ఎం.ఏ.(ఇంగ్లీషు), బియిడి.

ఉద్యోగము : జ్యేష్ఠ సహాయకులు, నీటిపారుదలశాఖ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

రచనలు : అనేక వ్యాసములు, అర్ష ధర్మము మాసపత్రికలలో
ప్రచురించడమైనది. శ్రీ శంకర జయంతి పూజా కల్పము,
శ్రీ గోదావరి పుష్కర ప్రాశస్త్యము, శ్రీకృష్ణా పుష్కర ప్రాశస్త్యము,
శ్రీ తుంగభద్రానదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము,
శ్రీ భీమరధి నదీ పుష్కర ప్రాశస్త్యము.

వ్యాసంగము : శ్రీ మహా భారత, శ్రీ రామాయణ శ్రీ భాగవతములను గురించి
ధార్మిక ఉపన్యాసములు, కార్తిక, మాఘ పురాణముల ప్రవచనము
మరియు జ్యోతిష, వాస్తు విషయములను పరిశీలించి
సలహాలిచ్చుట, ఆకాశవాణి కడప, విజయవాడ, మార్కాపురం
రేడియో స్టేషన్‌లలో ప్రసంగములు సల్పుట.
యోగి మరియు చరణ్ టి.వి. లందు భారతము, బాల కాండ
రామాయణం, కార్తిక మాహత్య్మ, దేవీ నవరాత్రులు
సర్వంశక్తిమయమ్ - వినాయకచవితి ప్రాముఖ్యత, శ్రీ కృష్ణాష్టమి
ప్రాశస్త్యము - మహిమాన్వితము మాఘమాసమ్ - అమృత వాణి
మొదలగునవి కార్యక్రమములు ప్రసారం అయినవి.

సంప్రదించవలసిన చిరునామా :

స్వయంపాకుల యలమందల కోటేశ్వర శర్మ, M.A. B.Ed.,
స్వయంపాకులవారి వీధి, కొత్త డొంకవైపు, మంగమూరు రోడ్,
ఒంగోలు, ప్రకాశం జిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్. సెల్ : **9676349619**